

Sevgili Okurlar,

İTÜ BMT-KAUM Dergisi Mimoza'nın ikinci sayısını yayınlayabilmenin sevinci ve coşkusu içindeyiz. Birinci sayımızla ilgili çok sayıda olumlu görüş ve beğeni içeren yorumlar aldık. Bu bizi heyecanlandırdı ve bize hız kazandırdı; ancak gün geçmiyor ki ülkemizde üzücü bir olay yaşanmasın. İlk sayımızı çıkarma sürecinde Soma'daki madencilerimizin kaybıyla sarsılmıştık, bu sayımıza hazırlık yaparken Özgecan Arslan'ı aramızdan çekip alanlar tüm toplumun vicdanında derin bir yara açtılar. Onunla da yetinmediler, kadınlarımızı sokak ortasında, evde, işte öldürmeye dövmeye devam ediyorlar.

Bu sayımızda da yine, “Kadına Şiddete Son” diye haykırarak bilim, teknoloji ve sanatla uğraşan kadınlarımızı ve onlarla ilgili olay, haber ve etkinlikleri anlatmaya devam ediyoruz. Sanatçı kadınlarımızdan ülkemizin ilk kadın mimarları, ressamları ve heykeltıraşlarıyla ilgili yazıları ilgi çekici bulacağımızı düşünüyoruz. Bunun yanı sıra, üniversitemiz bünyesinde cinsel taciz ve ayrımcılığa karşı yapılan çalışmalarla ilgili geniş bir yer verdiğimiz panelden alıntılar ve olayın hukuksal boyutuyla ele aldığımız yazımızın önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Merkezimizin kuruluş özgörevine uygun olarak teknoloji dünyasında çalışan kadınlardan biri ile yaptığımız röportajımız, sağlıklı beslenmenin önemini bir kez daha vurgulayarak bilgiler veren sağlık üzerine yazılarımız, sosyal sorumluluk projelerimiz ve haberlerimizle karşınızdayız.

Dergimizle ilgili görüş ve düşüncelerinizin bizim için önemli olduğunu yine vurgulayarak bu sayımızı da beğenmeniz ümidiyle sevgilerimi sunuyorum.

Üçüncü sayımızda görüşme dileğiyle...

Saygılarımla,
Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü
Editör

EDİTÖR

Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü

BU SAYIYA KATKIDA BULUNANLAR

Prof. Dr. Fatma Arslan
Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü
Sebahat Duran Karahan
Nilüfer Neslihan Arslan
Pınar Hazinedaroğlu
Çiçek Ersoy
Eşmen Tatlıcalı
Prof. Dr. Nevin Çekirge
Seren Bayramoğlu
Y. Doç. Dr. Şeyda Eraslan Taşpınar
Zaliha Kiraz
Gülhan Ertürk Akgül
Peyman Yanpar

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Fatma Arslan
Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü
Sebahat Duran Karahan

GÖRSEL YÖNETMEN

Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü

ADRES

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
İTÜ Maden Fakültesi A Girişi,
Ayazağa Kampüsü
34469 Maslak / İSTANBUL
Telefon: (0212) 285 71 24
E-Posta: kaum@itu.edu.tr
Web: www.kaum.itu.edu.tr
Twitter: @bmtkaum
facebook: İTÜ BMT KAUM Kadın
Araştırmaları Uygulama Merkezi

Mimoza İTÜ BMT-KAUM Dergisi,
Bilim, Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin
bir yayınıdır.

Mimoza Dergisinde yayınlanan tüm yazı,
fotoğraf ve içeriklerin her hakkı saklıdır,
izinsiz alıntı yapılamaz.

BASIMEVİ

Şan Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti
Hamidiye Mah. Anadolu Cad. No: 50
Kağıthane - İSTANBUL
Tel : 0212 289 24 24
Fax : 0212 289 07 87
info@sanofset.com
www.sanofset.com

İÇİNDEKİLER

HAZİRAN 2015

03 TANITIM

İstanbul Teknik Üniversitesi, Bilim
Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
(İTÜ BMT-KAUM)

03 HABER

Kadına Karşı Şiddete Son...

03 ARAŞTIRMA

Çocuk İstismarı...
Türkiye'nin İlk Kadın Mimarları

TANITIM

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

BİLİM, MÜHENDİSLİK VE TEKNOLOJİDE

KADIN ARAŞTIRMALARI VE UYGULAMA MERKEZİ

(İTÜ BMT-KAUM)

İTÜ BMT-KAUM, bilim, mühendislik, teknoloji ve sanat dallarında kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla araştırma ve incelemeler yapılmasını, bu konudaki toplumsal bilincin artırılmasını, konuyla ilgili uygulamaların izlenmesini, veri tabanı ve göstergelerin geliştirilmesini, kadın çalışmaları alanının ve kadınların toplumsal/akademik yaşama katkısının görünürlüğünün artırılmasını, üniversitede konuyla ilgili bir bilgi merkezi oluşturulmasını sağlayacak yayın/belgelerin sürekli ve güncel olarak kazandırılmasını hedeflemektedir. Merkezin kuruluşu ayrıca, kız öğrenci ve kadın akademisyen varlığının giderek arttığı üniversitemizde uygulanmakta olan lisans/lisansüstü programlarda henüz toplumsal cinsiyet duyarlılığını özümseyen kapsamlı düzenlemelere gidilmesi açısından da önem taşımaktadır. Dolayısıyla, merkez faaliyetleri, bölümlerde uygulanan programları ve araştırmaları, toplumsal cinsiyet bakışıyla tamamlamak ve zenginleştirmek amacıyla akademik destek sağlamayı da hedeflemektedir.

İTÜ bünyesinde toplumsal cinsiyet alanındaki potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla YÖK Yürütme Kurulu'nun 04.11.2009 tarih ve 5510 sayılı kararıyla merkezimiz kurulmuştur. Merkezimiz, 8 Mart 2013 tarihine kadar İTÜ Taşkışla binasında (No:134) faaliyet göstermiştir, bu tarihten itibaren Maslak Kampüsü Maden Fakültesi binasında (E322) faaliyetlerini sürdürmektedir.

22 Mayıs 2013 tarihinde İTÜ Kuzey Kıbrıs BMT-KAUM kurulmuş olup bilim, mühendislik ve teknoloji ve sanat dallarında kadın-erkek fırsat eşitliği ve kadın sorunları konularında toplumda farkındalık oluşturmak ve bu konularda duyarlılığı arttırmaya yönelik çalışmalar yapmayı hedeflemektedir.

Yönetim Kurulu

Prof. Dr. Fatma Arslan (Müdür)
Doç. Dr. İpek İlkaracan Ajas (Müdür Yrd)
Prof. Dr. Gaye Onursal Denli
Prof. Dr. Şebnem Burnaz
Doç. Dr. Lale Tükenmez Ergene

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Kadriye Bakırcı
Prof. Dr. Ayşe Erzan
Prof. Dr. Sondan Durukanoğlu Feyiz
Prof. Dr. Sıddıka Semahat Demir
Prof. Dr. Seyhan Uygur Onbaşıoğlu
Prof. Dr. Şemsa Özar
Prof. Dr. Yıldız Ecevit
Prof. Dr. Gülçin Özürlan Ağaçgözü
Prof. Dr. Bertil Emrah Oder
Prof. Dr. Nilgün Okay
Prof. Dr. Nevin Çekirge
Prof. Dr. Serpil Sancar
Doç. Dr. Mehtap Hisarcıklılar
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Akalın
Yrd. Doç. Dr. Çiçek Ersoy
Şeyda Çağlayan
Pınar Hazinedaroğlu
Sevgi Karaca
Gözde Çeker
Cem Demirbaş

Asistan

Sebahat Duran Karahan

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide
Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
İTÜ Maden Fakültesi A Girişi, Ayazağa Kampüsü
34469 Maslak / İSTANBUL
Telefon : (0212) 285 71 24
E-Posta : kaum@itu.edu.tr
Web : www.kaum.itu.edu.tr
Twitter : @bmtkaum
facebook: İTÜ BMT KAUM Kadın
Araştırmaları Uygulama Merkezi

Ön kapak: Ressam Aliye Berger'in
Güneşin Doğuşu isimli tablosu

TÜRKİYE'NİN İLK KADIN MİMARLARI

Prof. Dr. NEVİN ÇEKİRGE

*Beykent Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekanı
İTÜ Emekli Öğretim Üyesi*

Türkiye’de mimarlık eğitimine 1883 yılında “Mekteb’i Sanayi-i Nefise-i Şahane” adlı Güzel Sanatlar Okulu’nda başlanmıştır. İlk kadın mimarlarımız ise, Türkiye’de mimarlık eğitimine başlanmasından ancak 51 yıl sonra, 1934 yılında mimarlık okullarından mezun olmuşlardır. Avrupa’da kadınların mimarlık eğitimlerine başlamaları 19. yüzyılın sonlarındadır; bu nedenle batıdaki meslektaşlarından 44 yıl sonra Türkiye’de kadınlar mimar olabilmişlerdir. Ancak Türk kadın mimarlar, diploma-lı mimar olma hakkına batıdaki kadın mimarlardan daha önce sahip olmuşlardır.

İlk kadın mimarlarımız Güzel Sanatlar Akademisi’nden 1934 yılında mezun olan Leman Tomsu ve Münevver Belen’dir. İTÜ Mimarlık Fakültesi’nin ilk kadın mezunları ise 1941 yılında Füzûzan Gamsız ve 1942 yılında Celile Berk Butka’dır (1).

Leman Tomsu ve Münevver Belen ortaokul ve lise öğrenimlerini Erenköy Kız Lisesi’nde tamamlamışlardır. Böylece ilk tanışmaları ortaokulda olmuştur. “Erenköy Kız lisesi Atatürk’ün vizyonu çerçevesinde, Türk kadınının erkeklerle eşit bir şekilde sosyal hayatta yer almasında önemli rol oynayan kurumlardan biridir”(2). 1929 yılında liseden mezun olan Leman Tomsu ve Münevver Belen, mimarlık eği-

Leman Tomsu ve Münevver Belen, Erenköy Kız Lisesi.

timlerine başlama konusunda ortak karar vererek Güzel Sanatlar Akademisi’ne kaydolmuşlar ve buradan 1934 yılında mezun olmuşlardır.

Leman Tomsu 1913 yılında doğmuş ve 1934 yılında meslek hayatına başlamıştır. 1941 yılında Yüksek Mühendis Mektebi’ne (İTÜ) asistan olarak girerek, I. Bina Kürsüsü’nde Prof. Emin Onat’ın asistanı olarak görev başlamıştır. 1942 yılında doçent, 1960 yılında profesör olmuştur. İTÜ Mimarlık Fakültesi’ndeki görevinden 1981 yılında emekli olmuştur.

Leman Tomsu İTÜ’de 40 yıl görev yapmıştır. Bu süreçte, vermiş olduğu derslerin ve akademik çalışmaların yanı sıra, mimarlık

yarışmalarına katılarak dereceler almış ve uygulanan çeşitli projeler hazırlamıştır. Bunların yanı sıra, İTÜ’de çeşitli idari görevlerde de bulunmuştur. İTÜ Mimarlık Fakültesi’nin ilk Dekanı ve daha sonra İTÜ Rektörü olan Prof. Dr. Emin Onat, Leman Tomsu’yu İTÜ’ye davet etmiştir. Böylece yıllar süren dostlukları oluşmuştur. Birlikte çalıştıkları 20 yılda, yarışmalara girmişler ve çeşitli projeler hazırlamışlardır.

İTÜ Mimarlık Fakültesi’nin ilk kadın öğretim üyesi olan Leman Hocamızı yakından tanıyan Prof. Hande Suher Hocamız, O’nu şu sözlerle tanıtmaktadır: “*Fevkalade güzel, zarif, medeni, hanımefendi, açık, dürüst, hassas, ölçülü, rabıtalı*”(2). Leman Ho-

Münevver Belen (Nafia Müdürlüğü görevinde bir saha denetiminde)

camız 1988 yılında aramızdan ayrılmış ve Karacaahmet Mezarlığı’na defnedilmiştir.

“Tomsu ve Belen’in çalışma hayatına başladığı yıllarda Türkiye’de kadın hakları açısından çeşitli gelişmeler olmuştur. 1935 yılında otuz ülkeden kadın temsilcinin katıldığı 12. Uluslararası Kadınlar Kongresi İstanbul’da toplanmış ve kadın hakları ile ilgili önemli kararlar alınmıştır. Aynı yıl Atatürk’ün desteğiyle 18 kadın parlamento’ya girmiştir”(3). Leman Tomsu ve Münevver Belen ile başlayan kadın mimarların sayıları ileri yıllarda giderek artmış ve 1980 yılının sonlarına doğru, öğrenim gören ve mezun olan kadın mimarların sayıları % 50 ye ulaşmıştır.

“Erkek egemen bir meslekte kadın olmak başlı başına zor bir

durum iken, bu alanda ilk olmak daha büyük sorumluluk, cesaret ve özveri ister”(2). Leman Tomsu ve Münevver Belen’in büyük özveri ve kararlılıkla başlatmış oldukları ilk mücadeleleri, meslektaşlarına ve mimarlık öğrencilerimize örnek olmaya yıllar boyu devam edecektir.

Münevver Belen’in babası Çanakkale Savaşı’nda şehit olmuştur. 1913 yılında doğan Belen, lise öğrenimini parasız yatılı olarak yapmıştır. Meslek hayatını devlet memuru olarak sürdürerek Nafia Müdürlüğü’nden emekli olmuştur. Kamuda çalıştığı süreçte çok sayıda yapının projesini gerçekleştirmiş ve Leman Tomsu ile ortak projeler yapmıştır. Evli ve 1 kız çocuk annesi olan Münevver Belen 1973 yılında vefat etmiştir.

Katkı ve destekleri için Prof. Dr. Neslihan Türkün Dostoğlu’na teşekkür ederim.

1933/34 Öğretim Yılında Güzel Sanatlar Akademisi Öğrencileri ve Öğretim Üyeleri

KAYNAKLAR

- (1) Erkarlan-Erdoğan, Ö.,(2002), Modern Türkiye’nin İnşasında Kadın Mimarlar, Mimarlık ve Kadın Kimliği, Boyut Yayın Grubu, s.18, 41, 45.
- (2) Dostoğlu-Türkün, N., Erkarlan-Erdoğan, Ö.,(2013), Leman Cevat Tomsu,Türk Mimarlığında bir Öncü-1913-1988, TMMOB Mimarlar Odası, Mimarlığa Emek Verenler Dizisi-VI, s.40, 86, 10.
- (3) Dostoğlu-Türkün, N.,(2005), Dünya’da ve Türkiye’de Değişim, Kadın ve Mimarlık, Cumhuriyet Döneminde Kadın ve Mimarlık, TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, Yalçın Matbaacılık Ltd. Şti. Ankara, s.38.

LEMAN CEVAT TOMSU (1913-1988)

Türk Mimarlığında Bir Öncü

25 Mayıs 1913 (7 Haziran 1913) tarihinde dünyaya gelen Leman Tomsu, ilk, orta ve lise eğitimini Erenköy Kız Lisesi'nde tamamladıktan sonra, Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimari Şubesi'nden Türkiye'nin ilk kadın mimarlarından birisi olarak mezun olmuştur. 1935 yılında İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğünde çalışmaya başlayan Tomsu, 1934 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Şubesi'ni bitiren iki kadın mimardan biri olarak 1941 yılında Yüksek Mühendis Mektebi'ne (Yüksek Mühendis Mektebi, Eylül 1941 tarihinde İstanbul Yüksek Mühendis Okulu'na, Temmuz 1944 tarihinde de İstanbul Teknik Üniversitesi'ne dönüşmüştür) asistan olarak girmiş ve aynı yıl, Mimarlar Odası kurulmadan önceki meslek örgütlenme olan Türk Yüksek Mimarlar Birliği üyesi olmuştur.

Leman Tomsu, Yüksek Mühendis Mektebi'nde göreve başladıktan sonra hızla yükselmiştir. 14.11.1941 tarihinde Doçentlik Sınavı'na girmiş ve Bursa Evler başlıklı çalışması kabul edilerek 5.1.1942 tarihinde doçent olmuştur. O dönemde, özellikle mimarlık ortamında kimsenin doktorası bulunmamaktadır. Leman Hanım da yeterlilik tezi ile doçentlik derecesini almış, Bursa Evleri başlıklı bu çalışması 1950 yılında İstanbul Matbaacılık tarafından kitap olarak basılmıştır. 153 sayfadan oluşan söz konusu kitapta Tomsu, genellikle gözardı edilen bir konu olarak tanımladığı Türk sivil mimarisini ele

almakta, o günün mimarlarının en büyük görevlerinden birinin, Türk mimarisine, kaybolmuş olan özel karakterini kazandırmak olduğunu belirtmekte ve bu sürece katkıda bulunmak üzere geleneksel Bursa evlerini incelemektedir.

1942 yılında Doçent, 1960 yılında Profesör ünvanını alan Tomsu, 1981 yılında emekli olana kadar İstanbul Teknik Üniversitesi 1.Bina Bilgisi Kürsüsü'nde çalışmış, bu süreçte pek çok öğrenci yetiştirmiştir. Tomsu akademik çalışmalarının yanı sıra ulusal mimarlık yarışmalarında oldukça başarılı olmuş, çeşitli ekipler içinde yer alarak bir kısmı birincilik üzere on dört ödül kazanmıştır. Bu yarışmaların ilki hariç, diğerleri İstanbul Teknik Üniversitesi'nde akademisyen olarak çalıştığı döneme

aittir. Yarışmalarda gösterdiği performans, ona akademik ortamda duyulan güveni arttırmış ve gerek mimari tasarım stüdyolarında, gerekse idari görevlerde önemli noktalara gelmesini kolaylaştırmıştır.

İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğü'nde çalıştığı dönemde özellikle halk evleri projeler üzerinde yoğunlaşan Tomsu, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde göreve başladıktan sonra, bir kısmı Ord. Prof. Emin Onat'la birlikte olmak üzere konuttan senatoryuma, geniş bir yelpazede çeşitli binaların projesini hazırlamıştır.

1988 yılında vefat eden Tomsu, Türkiye'de 1930'lu yıllara kadar kadınların yer almadığı mimarlık ortamına bir Cumhuriyet kadını olarak imzasını atarak, bir rol modeli olmuştur.

Yarışmalar ve dereceleri:

- 1938, Kadıköy Halkevi Yarışması (üçüncülük)
- 1941, Eskişehir Hamidiye ve Mahmudiye Köy Enstitüleri (birincilik)
- 1942, Trakya Kepirtepe Köy Enstitüsü (birincilik)
- 1943, Çanakkale Halkevi Proje Müsabakası (üçüncülük)
- 1944, Ankara Otomatik Telefon Santrali (mansiyon)
- 1945, Zonguldak Şehir Otel Proje Müsabakası (birincilik)
- 1945, DD Yolları Umum Müdürlük Erzurum İş. Toplantı ve Memur Evleri Mahallesi (mansiyon)
- 1946, Eskişehir Gar Binası (mansiyon)
- 1947, İstanbul Adalet Sarayı (mansiyon)
- 1948, Ankara İller Kooperatifi Tek Katlı Muhtelif Ev Tipleri (birincilik)
- 1949, Ankara Fidanlıklar Umum Müd. Apartmanlar Tipi, Mahallenin Tanzimi (ikincilik)
- 1949, İzmit Belediye ve Otel Binası (mansiyon)
- 1951, Maltepe İşçi Sigortaları Kurumu Sanatoryum (mansiyon)
- 1954, İskenderun Tüccar Kulübü, Ticaret Odası, Borsa Binası (birincilik)

Projeleri

- 1936, Karamürsel Halk Evi
- 1937, Gerede Halk Evi
- 1938, Şehremini Halk Evi 1938, Kayseri Halk Evi
- 1938, Ankara Dikmen'de bir Ev
- 1939, Tozkoparan'da Gazino
- 1935-40 İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğü'nde Muhtelif Projeler ve Martin Wagner ile Çalışma
- 1940, Bağdat'ta Arap Kültür Enstitüsü
- 1941, Cerrahpaşa Hastanesi Poliklinik Binası
- 1941, Sütlüce'de Et Nakline Mahsus 20 Kamyonluk Garaj ve Garaj Müstahdemine ait Bina

- 1942, Ev Projeleri (Emin Onat ile birlikte)
- 1944, Antalya'da Sinema, Kulüp ve Mağaza Projeleri (Emin Onat ile birlikte)
- 1946-49, Uludağ Sanatoryumu (Emin Onat ile birlikte)
- 1953, Kendi Evi
- 1952-55, İskenderun Tüccar Kulübü, Ticaret Odası, Borsa Binası
- 1956, Ankara Çankaya'da Ahmet Karamancı Villası
- 1959, İskenderun Tüccar Kulübü, Ticaret Odası, Borsa Binası 3. Kat Tadil Projesi

Leman Tomsu 1940'lı yıllar

Leman Tomsu'nun Arkitekt dergisinde yayımlanan öğrenci projesi (1932)

Kadıköy Halkevi Proje Yarışması, Leman Tomsu, üçüncülük ödülü, maket fotoğrafı, 1938.

Leman Tomsu Doçentlik Tezi ve Doçentlik Cübbesi ile.

Leman Tomsu – Münevver Belen ortak çalışmalarından örnekler:

Türkiye’de Leman Tomsu ve Münevver Belen, İstanbul Erenköy Kız Lisesi’nden mezun olduktan sonra, 1929-30 eğitim yılında Akademi’nin mimarlık şubesine kabul edilen ilk kadın öğrenciler olmuştur. Türkiye’nin ilk kadın mimarları’nın yaşam öykülerini birbirine yaklaştıran en önemli etken, kuşkusuz, Erenköy Kız Lisesi’dir. Çünkü Akademi’den mezun bu iki kadının dostluğu aslında çok eskilere, henüz ortaokul yıllarını geçirdikleri Erenköy Lisesi’ne dayanmaktadır. 1929’da Erenköy Kız Lisesi’nden mezun olan Münevver Belen ve Leman Tomsu, mimarlık alanında eğitim görmeye birlikte karar vermiştir. Aynı çatı altında geçen çocukluk ve gençlik yılları bu iki öncü kadını birbirine yaklaştırmıştır. Münevver Belen Leman Tomsu’nun mesleğe giriş öyküsünde etkin olduğunu düşündüğümüz kilit isimlerden bir tanesidir. Her ikisi de ortak bir hedef yaratmış, birbirlerine destek olmuşlardır. Münevver Hanım ve Leman Hanım 1940’lara kadar mesleki beraberliklerini ve dostluklarını devam ettirmiştir. Beraberce gerçekleştirdikleri projeler ve girdikleri yarışmalar bunun en önemli göstergesidir.

Leman Tomsu, mezuniyetinden hemen sonra eski arkadaşı Münevver Belen ile pek çok ortak çalışma yapmıştır. Bunlardan ilki Gerede Halk Evi Projesidir.

Tomsu, İstanbul Belediyesi’nde çalıştığı 1935-1941 döneminde, tek başına ve/veya ekip içinde başka projeler de hazırlamıştır. Örneğin, 1936 yılında yayımlanan Karamürsel Halkevi Projesi’nde Münevver Belen ile ortak çalışmıştır. İki katlı bu kitlesel olgun bir geometrik kompozisyon görülür. Ön cepheye eklenen şeffaf, alçak giriş cephesi ile caddeden ana mekana ulaşım sağlanır. Bu geçiş kitlesi, yapıya girişi daha törensel bir harekete çevirerek kaliteli bir mekan hiyerarşisi sağlar. Arkadaki geniş saçaklı masif ana kütle ile daha hafif giriş kitlesi arasında yakalanan bilinçli kontrast ve kesitlerde yükseltilmiş toplantı salonu ile üçüncü boyutta daha zengin çözümlere gidildiği dikkat çeker.

Tomsu ve Belen birlikteliği Kayseri Halkevi Binası projesinde de sürmüştür. Bu kez bir kasabada değil, kentte tasarım yapıyor olmalarının etkileri açıkça görülmektedir. Gerçekten de Kayseri Halkevi Binası fonksiyon ve kompozisyon açılarından olgun bir üründür ve kent bağlamında

verdiği referanslar ile kamusal/yarı kamusal açık alanlara olanak tanır.

Münevver Belen ile Ankara Etlik’de tasarladığı bir ev projesi, yine 1937 yılına ait Arkitekt dergisi sayılarından birinde görülmektedir. Bilindiği gibi, aslında 1930’lara kadar Ankara’nın ve tüm önemli kamu kuruluşlarının mimari tasarımı yabancılar tarafından yürütülmüş, bu nedenle iş bulma sıkıntısı yaşayan Türk mimarlar da konut tasarımları ile ilgilenmek durumunda kalmışlardır.

Bu nedenle, Leman Hanım’ın aslında konuttan çok, kamu yapıları üzerine daha fazla çalışması ilginçtir. Buradan anlaşıldığı kadarı ile mezuniyetinin hemen ardından İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nde işe başlaması ve Wagner ile Onat aracılığıyla iyi bir mesleki ağ kurmuş olması, Tomsu’nun konut dışındaki konularda da iş almasına yardımcı olmuş olmalıdır.

Kaynak:

Dostoğlu-Türkün, N., *Erkarlan-Erdoğdu, Ö.*, (2013), *Leman Cevat Tomsu, Türk Mimarlığında bir Öncü-1913-1988, TM-MOB Mimarlar Odası, Mimarlığa Emek Verenler Dizisi-VI, s.40, 86, 10.*

Kayseri Halkevi, Leman Tomsu ve Münevver Belen, 1937.

Karamürsel Halkevi genel perspektif, Leman Tomsu ve Münevver Belen, 1936, (Modelleme: Hamdi Mortan)

International Conference on KNOWLEDGE & POLITICS in GENDER & WOMEN’S STUDIES OCTOBER 9 – 11, 2015

ODTÜ Culture and Convention Center
<http://www.gws2.metu.edu.tr/conference2015>

Abstract submission deadline

June 20, 2015

Submission of the full paper

September 20, 2015

CONFERENCE TOPICS

- Feminist theory and discursive perspectives
- Women’s knowledge
- Feminist research
- Women’s culture and gender identities
- Feminist politics
- History of feminism and gender and women’s studies

TÜRK RESİM SANATININ

ÖNCÜ KADIN RESSAMLARI

Yrd. Doç. Dr. ŞEYDA ERASLAN TAŞPINAR
Atatürk Üniversitesi
Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Tarih boyunca kadınlar ince ruhlarının bir yansıması olarak sanatla uğraşmışlardır. Ancak sanat ortamı dünyanın her yerinde erkek sanatçıların kontrolü altında kalmıştır. Kadınların sosyal hayattaki statülerinin gelişimi dünyanın neresinde olursa olsun birbirine benzemekte ve paralellik göstermektedir. Berger (2005)'e göre "Kadın olarak doğmak, erkeklerin mülkiyetinde olan özel, çevrelenmiş bir yerde doğmak demektir." Azeri (2009)'a göre ise bu zihniyet Antik Yunan'dan Roma'ya, Avrupa ortaçağına kadar uzanır. Sosyal hayata katılmayan kadının sanat ortamına girebilmesi de zor görülmektedir.

Dünya sanat tarihinde sanat çalışmalarında var olmaya çalışan kadın sanatçılar eşit olmayan şartlarda erkek sanatçılarla rekabet etmek zorunda kalmışlardır. Resim sanatının öğretim koşullarının da kadın sanatçıların yetişmesini engellediği bir gerçektir. Çünkü bu öğretim koşulları yetişecek sanatçının ressamların yanında küçük yaşta çırak olarak çalışmaya başlayacağı bir süreçtir. Aileler kızlarını atölyelerde erkek ressamların çırağı olarak ya da yardımcısı olarak çalışmasını uygun görmemişlerdir. Ancak sanat okullarının açılmasıyla kadınlar da sanat ortamında kendilerini ifade etme fırsatı bulabilmişlerdir.

Türklerde kadının yerine baktığımızda aile en önemli sosyal birlik olduğundan, ailenin temelini de kadın teşkil eder. Türk destanlarında kadın değerli bir varlık olarak anlatılır. Kadın Türk Milleti'nin bereket kaynağı olarak görülür, hanların, hakanların bile önünde saygıyla eğildikleri

ve sosyal yaşamda erkeğin daima yanında olan bir değer olarak karşımıza çıkar. Türklerin İslamiyeti kabul etmesiyle kadının sosyal hayattaki yerinde bir takım farklılaşmalar gerçekleşmiştir. Müslüman topluluklarda genel olarak kadın erkeğin yardımcısı olarak görülmekte ve eşit bir birey olarak ya da tek başına sosyal hayatta yer alamamaktadır. Görevleri evin içiyle sınırlı olan kadının sokağa çıkması düğün, hamam, mesire gezmeleri vs. dışında hoş karşılanmamakta ve kız çocuklarının küçük yaşta evlendirilmesi uygun görülmektedir.

Toplumsal gelişmeler, zamanla kadının da iş hayatına katılımını zorunlu hale getirmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinde Türk aydınlar yine geleneksel kuralların dışına çok çıkmamakla beraber toplum yaşamında yer alan, erkekle eşit konumda olan bir kadın kimliği olması gerektiğini dillendirmişlerdir. Tanzimat aydınları, kadınlara erkeklerle eşit eğitim imkânı verildiği takdirde onların da erkekler kadar bilgi sahibi olabileceğini özellikle de öğretmen olarak topluma hizmet verebileceklerini savunmuşlardır. Tanzimat'ı izleyen I. Meşrutiyet (1876) ile kadınlara yönelik çalışmalar hız kazanmış fakat en büyük gelişmeler II. Meşrutiyet'in (1908) ilanından sonra olmuştur (Konyar, 2011).

Batı model alınarak modern bir kadın rolü oluşturma yolunda, erkek aydınlar tarafından başlatılan bu tartışmaların bir kadın hareketine dönüşmesi elbette zordur. Ancak söz konusu tartışmalar süreç içinde oluşacak bir kadın hareketinin başlangıç noktası olmuştur. Osmanlı kadınının konumu modernleşmeye paralel

olarak değişmeye başlamış, o zamana dek yalnızca ev içinde anne ve eş rolleriyle sınırlanmış olan kadın, toplumsal yaşamda farklı bir statü kazanmak amacıyla taleplerde bulunmaya başlamıştır (Çakır, 2011).

Kadınların bu tür baskılar altında yaşadığı ve toplumda var olmaya çalıştığı dönemlerde kadınların sanat içinde etkin bir şekilde yer almaları da zordur. Kadınların sanat ortamından bu denli uzun bir süre kopuk kalmaları kuşkusuz sanat tarihimiz açısından yeri doldurulamayacak bir boşluktur.

Modern ve yeni kadın modelinin şekillenmesi II. Meşrutiyetin ilanından sonra hızlanmıştır. Osmanlı'nın 18. yy sonlarında batılılaşma hareketleri her alanda olduğu gibi sanat alanında kendisini yavaş yavaş göstermeye başlamış, kadınların da sanat dersleri almaya başladıkları ve 19.yy sonlarına doğru bunu meslek olarak edindikleri görülmüştür. Bu dönemlere kadar kadın; sadece minyatürlerde ve Levanten resimlerinde bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının sanatçı olarak sanatla olan ilgisi destan, ninni, mani gibi sözlü kültür ile el sanatları, halı, şiir ve hat alanında olmuştur ancak resim alanında eserler veren kadın sanatçılara bu dönemlere kadar rastlanmamıştır.

Saltanat dönemi içerisinde, birkaç cesur Türk kızının yeteneklerinin tutkusuyla, eğitimlerini Avrupa'nın sanat merkezlerinde yaptıkları bilinmektedir. Yurt dışına gidemeyen yetenekli Türk kızları da İstanbul'da tanınmış Türk ve yabancı ressamlardan özel dersler almak suretiyle fırçalarını başarıyla kullanmışlardır.

Osmanlı'nın son dönemlerindeki siyasi ve sosyal ortam düşünüldüğünde bu dönemlerde sanat eğitimi alan kızlar ve hatta sanat eğitimi için Avrupa'ya gidenler yaşadıkları çağın çok çok ötesinde olan kızlardır. O dönem de resim eğitimi alan bütün kadın sanatçıların ortak bir özelliği de köklü, varlıklı ve kültürlü ailelerden gelmeleri, tamamının saray çevresine yakın, yüksek düzeyde bürokrat olan ailelerin kızları olmalarıdır. Osmanlı'nın son dönemlerinde saray çevresindeki ailelerde güzel sanatlara eğilim önem kazanmıştır. Zengin ve köklü ailelerden gelmeyen kızlar için ise durum çok daha zordu ve bu kızların gidebilecekleri bir sanat okulu olmadığından sanat eğitimi alma şansları olmamıştır.

İlk kuşak kadın ressamların çoğu birkaç yabancı dil bilen, yurt dışında ya da ülkemizdeki yabancı kolejlerden veya evde hocalardan eğitim almış, yabancı misyonlarla ilişkisi olmuş ailelerin kızlarıdır. Tıp, ekonomi, hukuk, resim ve heykel başta olmak üzere sanatın her alanında eğitim alan kadınlar bu alanlardaki faaliyetleri yanında topluma öncü olma, kadını bir varlık olarak topluma kabul ettirme rolünü de yüklenmişlerdir (Azeri, 2009).

Batılılaşma hareketleri içerisinde 1913'te çıkarılan ilk Osmanlı tedrisat kanununda il merkezlerinde açılan kız rüştiyeleri (lise), zamanla bazı ilçe merkezlerine de yayılarak çoğalır. 1914'te üniversiteye (Darülfünun) kız öğrenci alınmaya başlanır. Aynı yıl ilk kez kızlar için Güzel Sanatlar Okulu "İnas Sanayi-i Nefise" açılır. Bu kadınların sanat eğitimi almalarına fırsat tanıma-

sı açısından son derece önemli bir gelişmedir. Kızlar için açılan bu okul 1920'de erkek öğrencilerin devam ettiği Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi) ile birleştirilir. Resim alanında varlık göstermiş ya da resim eğitimi alabilmiş Türk kadın ressamların evlerinde ya da yabancı misyon okullarında (genellikle Notre Damé de Sion ve Üsküdar Amerikan Kız Koleji) ilk eğitimlerini almış, daha sonra ya İnas Sanayi-i Nefise mektebinde ya da yurt dışında veya ülkeye gelen batılı oryantalist sanatçılardan resim eğitimi almışlardır.

Okul hakkında bilgilerimiz arşivinin bir yangında yok olmasından dolayı yetersizdir. Okul eğitim hayatına 33 öğrenciyle başlamıştır. Derslerde kullanılacak model ve dışarıdaki çalışmalarda bir takım sorunlar yaşanmıştır. Yaz aylarında polis denetiminde öğrenciler Üsküdar, Topkapı Sarayı, Gülhane Parkı gibi mekânlara açık hava çizimleri yapmak için gitmişlerdir. Kadın modeller hamam çalışanlarının ve Rus göçmenlerin kullanılmasıyla aşılırken, erkek modeller ise İstanbul arkeoloji Müzesi'nde bulunan torslardan kalıp alınarak çözülmüştür. zamanla yaşlı, sakat ve giyinik erkeklerin atölyelere alınması için özel izinler alınmıştır (Karadağ, 2008).

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte kadınlara verilen haklar kadınlarımızın sanat da dâhil olmak üzere birçok alanda daha özgür ve rahat bir şekilde yer almalarını, bilgi üretmelerini, araştırma yapmalarını ve iş hayatına aktif olarak katılmalarını sağlamıştır. Tarihi süreç içerisinde Türk Resim sanatına büyük katkılar

yapmış ve öncü rol oynamış bazı önemli kadın ressamların hayatları ve çalışmalarını şu şekilde özetleyebiliriz.

Mihri (Rasim) Müşfik (1886-1954)

Türk resim tarihinin ilk profesyonel kadın ressamı olarak bilinen sanatçı İstanbul doğumludur. Tıbbiye Nazırı Rasim Paşa'nın kızıdır. Saltanat döneminin dar görüşü ve baskılarına rağmen Avrupa'ya giderek sanat eğitimi alabilmiştir.

Sahte bir pasaportla Roma'ya kaçan sanatçı oradan da Paris'te sanat çalışmalarını sürdürmüştür. Çoğunlukla sanatçıların yoğun olarak yaşadığı Montparnasse'ta bir ev kiralamış ve burada tanıştığı Müşfik Selami ile evlenmiş ve Müşfik soyadını almıştır (Bayav, 2011). 1913 yılında kız öğrencilerin yüksek öğrenim görmelerine ve güzel sanatlar alanında yaratıcılıklarını değerlendirmelerine imkân vermek üzere İnas Sanayi-i Nefise Mektebi'nin açılmasında büyük katkıları olmuştur. Kızlar için bir sanat okulu olmadığı için Avrupa'ya gitmiş ve büyük zorluklar çekmiş bir sanatçıdır.

İnas Sanayi-i Nefise'nin ilk kadın yöneticisi olan Mihri Hanım, okulda eğitim gören kızların açık havada resim yapmalarına ve modelden çalışabilmelerine olanak sağlamıştır. Kız öğrencilerin toplanarak bir sergi açmalarını da cesaretlendirir. Mihri Rasim hanımın Türkiye'de 32, İtalya'da 36, Fransa'da 23 ve Amerika'da 60'ı aşkın, toplam 150 adet tablosu müze ve koleksiyon kaydına alınmıştır. Türk resminde çağdaş resimler yapan ilk kadın

ressam olan Mihri Müşfik özellikle portreleriyle bilinir. İçlerinde Mustafa Kemal Atatürk ve Papa XV. Benedict'in de bulunduğu ünlü kişilerin portrelerini de yapmıştır. Sanatçının hayatını anlatan Mihri Rasim - Ölü Bir Kelebek isimli oyun 1998 yılında Selim İleri tarafından tiyatroya uyarlanmıştır.

Mihri Müşfik
Atatürk Portresi

Mihri Müşfik
Otoportre

Mihri Müşfik
Portre

Müfide Kadri (1889-1911)

Küçük yaşta ailesini kaybeden sanatçı tanınmış bir aileden olan Kadri Bey tarafından evlat edinilmiştir. Kadri Bey Müfide'yi Okula göndermeyerek evde özel hocalar vasıtasıyla iyi bir eğitim almasını sağlamıştır. Resme olan yeteneği Osman Hamdi Bey tarafından keşfedilmiştir. Osman Hamdi ve Prof. Valeri tarafından özel sanat dersleri almıştır. Hem

resim hem de müzik alanında yetenekli ve başarılı olan sanatçı dikkatleri üzerine çekmiştir. Şimdiki adıyla İstanbul Kız Lisesi olan dönemin Dersaadet İnas İdadisi'nde hem resim hem de müzik dersleri vermiştir. Toros (1988)'e göre "İlk Kadın Resim Öğretmeni" olarak vurgulanan sanatçının, ilk önce Numune Mektepleri'ne sonra da Süleymaniye'deki Nümune-i İnas adlı kız okulunun öğretmenliğine

atandığı, İnas Rüşdiyesi ile İnas İdadisi'nde resim, nakış ve musiki öğretmenliği yaptığı belirtilir. Öğretmenlik yaptığı zamanlarda da resimler yapmaya devam etmiş ve Münih'te ki bir sergiye gönderilen eserleri ile altın madalya kazanmıştır. Çok genç yaşta daha 22'sinde iken ölen sanatçımız, geriye kadınları ve iç dünyalarını yansıtan eserler, manzara ve natüremortlar bırakmıştır.

Müfide Kadri
Otoportre

Müfide Kadri
Kitap Okuyan Kadın

Müfide Kadri
Otoportre

Celile Hikmet (1883-1956)

Saray çevresinden ve tanınmış ailelerden Hasan Enver Paşa'nın kızıdır. Saraya yakınlıklarından dolayı o dönemde Saray ressamı olan Zonaro'dan resim dersleri alarak sanat hayatına başlamıştır. Daha sonra Paris ve Roma'da sanat eğitimine devam eder. 1900 yılında Hikmet Bey'le yaptığı evlilikle Celile Hikmet adını alır ve ünlü şair Nazım Hikmet bu evlilikle dünya gelir. Daha sonra evliliği ayrılıkla sonuçla-

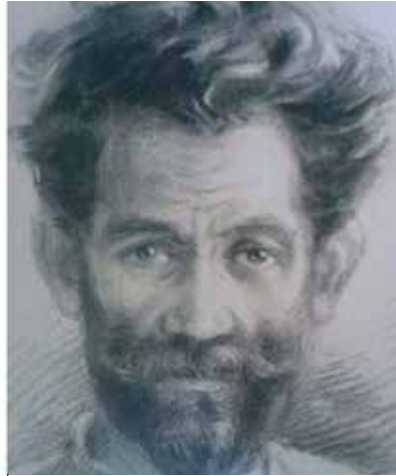
nır ve ünlü şair Yahya Kemal ile büyük bir aşk yaşar. Ancak Celile Hanım'ın istediği ve hayal ettiği gibi bu aşk evlilikle sonuçlanmaz. Bir süre Paris'de yaşayan sanatçı sanat hayatına orada devam eder. Yurda döndükten sonra birçok kişisel ve karma sergilere katılarak dönemin en aktif kadın sanatçılarından biri olur. Celile Hikmet resimlerinde portreler, kadın figürleri ve nü resimleri ile bilinir.

Oğlunun yaşadığı esaret haya-

tı onu derinden etkilemiş ve kurtulması için 1938 yılında Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'e bir mektup yazmıştır. Yine oğlunun serbest bırakılması için 1950 yılında Galata Köprüsü üzerinde pankartlı bir eylem yapmış ve hapis hayatının on ikinci yılına giren oğlunun başladığı açlık grevine destek vermek için kendisi de açlık grevine başlamıştır. Son yıllarında gözlerini kaybeden sanatçı, 1956 yılında Ankara'da yaşamını yitirmiştir (Karadağ, 2008).

Celile Hikmet
Oğlu Nazım Hikmet'in
Portresi

Celile Hikmet
Samih Rifat Bey'in Portresi
(kızkardeşinin eşi)

Celile Hikmet
Otoportre

Melek (Ziya) Celal Sofu (1896-1976)

Tanınmış bir ailenin kızı olarak İstanbul'da dünyaya gelen Melek Ziya, iyi bir eğitim almış, Almanca ve Fransızca konuşabilen kültürlü bir sanatçı adayydı. İnas Sanayi-i Nefise Mektebi'nde ve Almanya'da sanat eğitimi almıştır. Çok yönlü bir sanatçı profili çizerek resim, hat, heykel gibi alanlarda eserler üretmiştir. İlk eşi Celal Sofu'dur. Alman doktor Prof. Lampe ile olan ikinci evliliği nedeniyle Almanya'ya yer-

leşmiş ve sanat hayatına burada devam etmiştir. Resimlerinde çiçek konuları ve portreler ağırlıklı olmuştur. Empresyonist izler taşıyan resimleri dikkat çekicidir. Melek Celal birçok karma sergilere katılmış en son Münih'te, başarılı bir sergi düzenlemiştir. Melek Celal'in asıl başarısı, eski yazı ustalarımızla, Türk işlemleriyle süslemelerini dünyaya tanıtmış olmasındadır. Bu alanda yayınladığı kitaplar, onun sanat dünyasına yaptığı büyük hizmeti kanıtlamaktadır (Toros, 1980).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kadın milletvekillerin varlığını ve gerekliliğini ifade ettiği "TBMM'de Kadın Konuşmacı" adlı eseri ilk feminist resmimiz olarak da tarihe geçmiştir. Figür, natüromort ve portre konularında çalışmış olan sanatçı Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve Julian Akademisi'nde dersler almıştır. Resim çalışmalarının yanında büst çalışmaları da (Salah Cimcoz, Bilinsky, Ziya Sofu) bulunmaktadır. Resim Heykel Müzesi'nde de eserleri bulunan sanatçının Fransızca ve Almanca

yayınlanmış kitapları bulunmaktadır. Kamil Akdik, Türk İşlemleri ve Şeyh Hamdullah Türkçe olarak yayımlanan kitaplarıdır. Sanatçı 1976'da Münih'te hayata veda etmiştir (Bayav, 2011).

Melek Celal Sofu
TBMM'de Kadın Konuşmacı

Melek Celal Sofu
Portre

Melek Celal Sofu
Natüromort

Belkis Mustafa (1896-1925)

İstanbul'da doğan ve zengin bir ailenin kızı olan sanatçı Rüştüye-yi bitirdikten sonra İnas Sanayi-i Nefise Mektebine devam etmiştir. İlk öğrencilerinden olduğu bu okuldan mezun olan ilk Türk kızı olur. Sami Boyar ve Mihri Müşfik'in atölyelerinde eğitim almıştır. Mihri Müşfik, okulun müdürü ve atölye hocası olmanın ötesinde, Batı'da resim eğitimi almış özgür kişiliği ile de öğrencilere örnek biridir. Mihri Müşfik'in atölyeye haftada iki kez geldiği, büyük figürlü çalışmalar için füzen

ve kömür kullandığı, derste çekül kullanmalarını önerdiği ve desen konusunda sıkı bir disiplin izlediği kaynaklarda belirtilmektedir (Mutlu, 1987). Okuldaki başarısı fark edilince eğitim için Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'ne burslu olarak gönderilir ve oradaki eğitimini tamamladıktan sonra yurda döner, ancak üstün yeteneği nedeniyle ikinci kez Berlin'e yollanır. 1925 yılında da orada hayatını genç yaşta kaybeder. Eserlerinde portreler, figürler ve nü çalışmalar hakim olan sanatçı portre üzerine yoğunlaşmıştır.

Belkis Mustafa'nın İnas Sanayi-i Nefise'de aldığı notları gösteren ve defterine kaydettiği çizelge bugün önemli bir belge niteliği taşımaktadır. 1914 ve 1916 yıllarını kapsayan bu belgede hem öğrencilerin isimleri ve notları, hem de okuldaki derslerin adları verilmiştir. Buna göre Perspektif, Anatomi, Manzara, Nü, Tarih, Çamur gibi derslerden sanatçının aldığı notlar oldukça yüksektir. Sanatçının, İnas Sanayi-i Nefise'de gerçekleştirdiği desenlerinde de hocalar ve öğrenciler yer alırlar (Üstünipek, 2006).

Belkis Mustafa
Portre

Belkis Mustafa
Portre

Belkis Mustafa
Nü

Emine Fuat Tugay (1897-1975)

Tanınmış bir aileden gelen sanatçı İstanbul doğumludur. Gazi Muhtar Paşa'nın oğlu Mahmut Muhtar Paşa'nın kızıdır. Sanat eğitimine Prof. Albert Mille'den aldığı derslerle başlayan sanatçı daha sonra Zürih Güzel Sanatlar Akademisinde eğitim görmüştür. Büyükelçi Ahmet Hulusi Fuat ile evlenmiş ve eşinin görevi dolayısıyla birçok ülkede sanat hayatına devam etmiş ve ülkemizi temsil etmiştir

Oxford Üniversitesi tarafından sanatçının yazdığı "Three Centuries Family Chronicles of Turkey and Egypt" adlı kitabı İngilizce olarak basılmıştır. Bir kökü Mısır hanedanlığına dayanan sanatçının kitabı Türk ve Mısır'ın ünlü ailelerinin eski Türk konaklarındaki yaşamını gerçekçi bir görüşle yansıtmaktadır (Toros, 1988). Tarih, kültür ve sanat bilgisi ile değişik kültürler ve ülkelerdeki kişilere ülkemizi en iyi şekilde temsil etmiş değerli sanatçılarımızdan biridir.

Emine Fuat Tugay

Güzin Duran (1898-1981)

Sanatkâr bir aileden gelen ve İnas Sanayi-i Nefise Mektebinde okuyan sanatçı bu okulun ilk öğrencilerindendir. Okuldayken Mihri Hanım'ın atölyesinde çalışmıştır. Ahmet Haşim'den es-

tetik, Feyhaman Duran'dan pastel dersleri almıştır. Başarılı bir öğrencilik hayatı olmuş Avrupa konkurunu kazanmış ancak Feyhaman Duran'la yaptığı evlilik dolayısıyla eğitimine yurtda devam etmiştir. Uzun yıllar okullarda resim öğretmenliği görevi

yapmıştır. Resimlerinde empresyonist bir tarzı benimseyerek figür, natürlmort ve manzara resimleri yapmıştır. Karagöz ve Hacivat konulu araştırmalar ve resimler de yapmıştır.

Güzin Duran, *Portre*Güzin Duran, *Natürlmort*Güzin Duran, *Otoportre***Nazlı Ecevit (1900-1985)**

İstanbul'da doğan sanatçı asker kökenli bir ailenin kızıdır. Rüştiyeyi bitirdikten sonra İnas Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girmiş, Mihri Müşfik Hanım ve Ömer Adil Bey'in öğrencisi olmuş-

tur. İbrahim Çallı ve Feyhaman Duran'dan da dersler almıştır. Okulu bitirmeden kurtuluş savaşına katılmak için Anadolu'ya geçen babasının yanında Kastamonu'ya gidip, orada öğretmenlik yapmıştır. Daha sonra Anadolu'nun çeşitli yerlerinde

öğretmenlik yapmış ve Anadolu insanı ve köy yaşamı konulu birçok resim yapmıştır.

Dr. Fahri Ecevit ile yaptığı evlilikten Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlarından Bülent Ecevit dünyaya gelmiştir. Çok sayıda

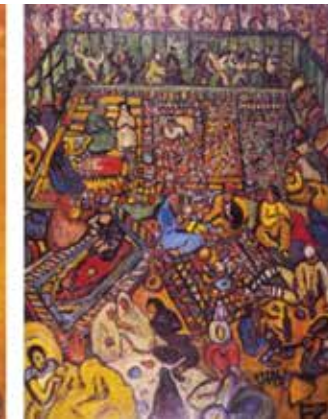
kişisel ve karma sergi açan aktif bir sanatçı olmuştur. Çalışmaları arasında portreler ve manzaralar yer alan sanatçının eserlerinde izlenimci eğilim görülür.

Nazlı Ecevit, *Yelpazeli Kadın*Nazlı Ecevit
*Keriman'ın Portresi*Nazlı Ecevit, *Natürlmort***Fahrünnisa Zeyd (1901-1991)**

Birçok sanatçının yetiştiği sanatsever ve tanınmış bir ailenin kızıdır. Babası Şakir Paşa ve amcası sadrazam Cevat Paşadır. İnas Sanayi-i Nefise mektebinde sanat çalışmalarına başlar ve 1920 yılında mezun olur. Sanat çalışmalarına ve eğitimine Paris'te Ranson Akademisi, Stalback ve Bissier atölyelerinde devam eder. İstanbul'da ressam Namık İsmail atölyesinde çalışmalar yapar. 1942 yılında Türk resminde önemli bir ekol olarak kabul edilen "D Grubu"na

katılır. Modern Türk resminin en büyük sanatçılarından olan Fahrünnisa Zeyd eserlerini yurt dışında en fazla sergileyen sanatçılarımızdandır. Portrelerinin yanı sıra soyut çalışmalar da yapmıştır. Resimlerinde bazen Fauvist olarak görülebilen ve bazen de kübizmden etkilenmiş kompozisyonlar görülebilir. Soyut resimlere de eğilen sanatçı, bazı çalışmalarında da Matisse tarzına benzeyen figüratif konulara ağırlık vermiştir. Tarzını ve üslubunu sıklıkla değiştirebilen renkli, üretken ve dünya çapında tanınan bir sanatçımız olmuştur.

Fahrünnisa'nın anneleri gibi sanatçı olan çocukları Nejad ile Şirin yazar İzzet Melih Devrim ile yaptığı ilk evliliğindedir. Daha sonra Ürdün Kralı Birinci Faysal'ın küçük kardeşi Prens Zeyd ile evlenmiştir. Fahrünnisa Zeyd, Halikarnas Balıkçısı olarak tanınan ünlü yazar Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın kızkardeşi, Ünlü ressam Aliye Berger'in ablası, Türk resminin ilk soyut ressamlarından sayılan Nejad Devrim ve ünlü tiyatrocusu Şirin Devrim'in anneleri ve Türkiye'nin ilk kadın seramik sanatçısı olan Füreya Koral'ın da teyzesidir.

Fahrünnisa Zeyd
*Otoportre*Fahrünnisa Zeyd
*Üçüncü Mevki Yolcuları*Fahrünnisa Zeyd
Karma Bir Doğurganlık

Aliye Berger (1903-1974)

Fahrünnisa Zeyd'in kız kardeşi olan sanatçı İstanbul doğumludur. Notre Dame de Sion'da orta ve lise öğrenimini tamamlamıştır. Müzisyen Karl Berger ile 23 yıl süren büyük ve tutkulu bir aşk yaşamıştır. Evlendikten altı ay sonra ise eşini kalp krizi sonu-

cu kaybederek büyük bir bunalıma girmiştir. Ablası Fahrünnisa Zeyd bu bunalımı atlama için kardeşini Londra'ya götürür. Sanat hayatına burada gravürler yaparak başlar. İlginç teknikler ve yenilikler dener.

Yapı Kredi Bankası'nın 1954'te açtığı ve jürisinde üç yabancı

sanat tarihçisinin de bulunduğu resim yarışmasında birinciliği "Güneşin Doğuşu" isimli resmi ile almıştır. Tahran Bienalinde eseri ikincilik ödülü almıştır. Dışavurumcu gravürlerini farklı zeminler üzerinde baskı denemeleri yaparak daha da ilginçleştirmiş sıra dışı bir sanatçı olmuştur.

Aliye Berger
Güneşin Doğuşu

Aliye Berger
Otoportre

Aliye Berger
Boshporus

Sabiha Bozcalı (1903-1998)

Geçmişinde paşalar olan tanınmış bir ailenin kızıdır. Berlin ve Münih'te Louis Corinth ve Karl Caspar'dan sanat dersleri almıştır. Yurda döndüğünde Sanayi-i Nefise Mektebi'ne devam etmiştir. Devlet bursuyla Paris'e gönderilmiş ve burada Paul Signac

ve Roma'da George de Chirico atölyelerinde çalışmıştır. Ayrıca Roma'da Papalık Müzesi için yaptığı çalışmalarla ses getirmiştir. Davet üzerine Mısır hanedanının resmini yapmak ve saray duvarlarını süslemek için Mısır'a gider. Resimlerinde konu olarak natüromortlar, manzaralar yapsa da portreleriyle bilinir. 20 Ey-

lül 1924 tarihinde Atatürk'ün, Balkan Savaşı sırasında Hamidiye Kruvazörü Subay Salonu'na armağan ettiği bir fotoğrafa bakarak yaptığı Atatürk portresi halen İstanbul Deniz Müzesi'nde bulunmaktadır. Resim çalışmalarının yanında kitap ve dergi resimleme ve grafiksel çalışmalarla da ilgilenmiştir.

Sabiha Bozcalı
Atatürk Portresi

Sabiha Bozcalı
İstanbul Manzarası

Sabiha Bozcalı

Hale Asaf (1905-1938)

Mihri Müşfik Hanım'ın yeğenidir. Teyzesinden ve ünlü ressam Namık İsmail'den resim dersleri aldıktan sonra 16 yaşında iken ailesi tarafından Berlin Güzel Sa-

natlar Akademisi'ne gönderilir. Paris döneminden sonra Türkiye'ye dönüp Bursa Kız Öğretmen Okulu'nda resim öğretmenliği yapar. İzlenimci anlayışa karşı gelişen "Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği" içinde yer

alır. 1938'de Paris'te, 6 Haziranda açılacak 37 resimden oluşan sergisini açmadan bir hafta önce karaciğer kanserinden ölür ve tüm resimleri yağmalanır. Bu resimlerin kimlerde olduğu bilinmemektedir.

Hale Asaf, *Otoportre*

Hale Asaf, *Manzara*

Hale Asaf, *Otoportre*

Yukarıda sıralanan Kadın Ressamlarımız dışında; "Türk Hamamı" isimli resmi ile Paris'te Modern Sanatlar Müzesinde açılan "Clup International Feminen" yıllık sergisinde bronz madalya alan Maide Arel (1907), Resim öğretmenliği yapan Harika Lifij (1890-1991), Roma ve Paris de sanat eğitimi ve çalışmalarını sürdüren ve döndüğünde Türkiye'deki ilk Filarmoni derneğini kuran Furumet Tektaş (1912-1961), İnas Sanayi-i Nefise Mektebini bitirdikten sonra Berlin'de çalışma imkânı bulan

Bedia Güteryüz (1903-1991) gibi başarılı, zamanının önünde ileri görüşlü, resimleriyle ve yaşamları ile Türk resminin gelişiminde önemli birer yapıtaşı olan kadın sanatçılarımız Türk Resim Sanatının gelişiminde önemli katkılar yapmışlardır. Ancak burada isminden bahsedemediğimiz resim sanatımıza ve kadının toplumdaki yerinin gelişimine katkısı olmuş birçok sanatçımız vardır.

Osmanlı devletinin son döneminde yetişmiş ve yeni Türkiye

Cumhuriyeti'nin temelini oluşturmada kadının üstlendiği rolü en iyi şekilde temsil eden kadın ressamlar hem resmi, hayatlarının ana uğraşı kılımlar hem de başka kadın ressamlar yetiştirerek resim sanatının kadınlar arasında yerleşmesi için mücadele etmişlerdir.

Cumhuriyetin ilanımla Atatürk Türk kadınına verdiği haklarla, getirdiği büyük ve köklü değişikliklerle onlara duyduğu saygı, hayranlık ve inancını göstermiştir.

KAYNAKLAR

Berger, J. (2005). Görme Biçimleri, Metis Yayınları, İstanbul
Azeri, N. (2009). Modernleşme Sürecinde Kadın Ressamlar. Genç Sanat Dergisi Sayı:173
Konyar, B. (2011). 20. yy.ın İlk Çeyreğinde İstanbul'da Kadın Hareketleri, (Çevirimiçi) <http://akademik.maltepe.edu.tr/bkonyar/kadinhareketleri-konyar.pdf>, Kasım 2011, s.2
Çakır, s. (2011). Osmanlı Kadın Ha-

reketi, Metis Yayınları, İstanbul
Bayav, D. (2011). "19.yy. Sonu ve 20.yy başında kadın ressamlarımız", Dumlupınar Üniversitesi sosyal Bilimler Dergisi, Nisan Sayısı
Toros, T. (1988). İlk kadın Ressamlarımız, Ak yayınları sanat Kitapları Serisi
Karadağ, E. (2008). Cumhuriyet Dönemindeki Kadın Sanatçıların Resim Öğretimindeki Rolü, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü-

sü Yüksek Lisans Tezi, Samsun Toros, T. (1980)ç Gurbette Ölen Bir Kadın Sanatçımız: Melek Celal, Arktitekt Dergisi, Sayı: 1980-01 (377)
Mutlu, A. (1987). Ressam Belkıs Mustafa'nın yaşamı ve onun desenleri ile yakın çevresinden bir kesit. İstanbul: Sanat Çevresi, sayı 101 (Mart 1987).
Üstünipek, Ş. (2006). "Belkıs Mustafa'nın Yaşamı ve Sanat Eğitimi", Lebriz Sanal Dergi, 16.3.2

İLK TÜRK KADIN HEYKELTRAŞ SABIHA BENGÜTAŞ

Ülkemizde heykeltıraşlığın birkaç istisna dışında Cumhuriyet döneminde başladığı, meslek olarak benimsemesinde Sabiha Ziya Hanım'ın öncülüğü unutulmamacak düzeydedir. Sabiha Bengütaş, mesleğinin doruğunda Şair Abdülhak Hâmid'in torunu Büyükelçi Şakir Emin Bengütaş ile evlenmiş ve ondan sonra Sabiha Bengütaş olarak tanınmıştır.

1904 yılında İstanbul'da doğan Sabiha Hanım ilköğrenimi Eyüp Sultan Reşadiye Numune Mektebi'nde (bugünkü Eyüp Anadolu Lisesi) tamamladı. Babası Ziya Bey'in Şam'da görevlendirilmesi üzerine ailesiyle birlikte oraya gitti. Eğitiminin dört yılını Şam'da sürdürdü. Bu arada bir yıl da Fransız Katolik Mektebi'ne devam etti. Daha sonra İstanbul'a dönerek ailesiyle birlikte Büyükkada'ya yerleşti. Sabiha Hanım burada Köprülü Fuat Paşa Okulu'ndan mezun oldu. Liseyi bitirmeden, 1920'de Sanayi-i Nefise Mektebi'nin (bugünkü Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) resim bölümüne girdi, hocası İhsan Bey'di. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin Resim bölümünde bir yıl okuduktan sonra bölüm değiştirerek, heykel bölümündeki üç erkek öğrenci arasına ilk kız öğrenci olarak katıldı.

Sabiha Hanım Sanayi-i Nefise mensupları arasında açılan sınavda birinci olarak yurtdışına gitme hakkını (Prix de Rome'u) kazandı. Roma Güzel Sanatlar

Akademisi'nde Prof. Luppi'nin atölyesinde ihtisas yaptı. İtalya'daki çalışmaları mesleğinde olgunlaşmasını sağladı. Daha sonra Taksim Meydanı'ndaki Cumhuriyet Anıtı'nı yapan ünlü İtalyan heykeltıraşı Pietro Canonica'nın asistanı oldu ve onunla birlikte İtalya'ya giderek 18 ay atölyesinde çalıştı.

Yurda döndükten sonra yoğun bir çalışma içerisine girdi. Sabiha Hanım'a Avrupa yolu 1933'de yeniden açıldı. O sıralarda Abdülhak Hâmid'in torunu diplomat, Şakir Emin Bengütaş'la evlenmişti. Bir diplomat eşi olarak değişik ülkelerde bulunan Sabiha Bengütaş, yabancı ülkelerde de mesleki çalışmalarını sürdürdü; eşiyle Belçika ve Rusya'da yaşadı.

Kendisi 1925 yılında Galatasaray sergilerine ilk kez katılan kadınlar arasındaydı. 31 Temmuz

1925 günü açılan sergide biri Ahmet Hâşim'in büstü olmak üzere üç eseri bulunuyordu. Aynı sergiye Türkiye'nin ikinci kadın heykeltıraşı Melek Ahmet Hanım'da katıldı. Sabiha Bengütaş, ertesi yıl yapılan sergiye, Hakkı Şinasi Paşa, Prof. Dr. Âkil Muhtar ve Ressam Hikmet Bey'lerin büstleriyle katıldı. 1938 yılında Atatürk ve İnönü için açılan heykel yarışmalarında birinci oldu. Bengütaş, bu heykellerin eskizlerini Türkiye'de hazırlayıp Roma'ya giderek orada tamamladı.

Sabiha Bengütaş hocası İhsan Bey ve sınıf arkadaşısı Melek Ahmet Hanım

İsmet İnönü'nün Sabiha Hanım'ı atölyede ziyareti esnasında

Atatürk'ün büyük, üniformalı heykeli dünyanın en değerli mermerleri olan Carra mermerindedir ve günümüzde Çankaya Köşkü'nün bahçesinde bulunmaktadır. İnönü'nün heykeli ise Garp Cephesi Kumandanı giysisiyle, Mudanya Mütarekesi dönemini sembolize etmektedir ve Mudanya'dadır.

Sabiha Bengütaş çalışmalarını ilerlemiş yaşında da sürdürdü. Eşi emekli olduktan sonra Ankara'ya yerleştiler. Bahçelievler'de mutluluk içerisinde yaşadılar. Eşinin ölümünden sonra Sabiha Hanım, resim ve büstler yaparak avunmaya çalıştı, aynı zamanda hayvanlara karşı büyük sevgi besliyordu. Özellikle cins köpekler en sevimli dostları oldu. Ağabeyi ile kızkardeşi kendisinden önce ölen Sabi-

Hakkı Şinasi Paşa ile prova esnasında

ha Bengütaş, yalnızlığını gidermek için bir can yoldaşı buldu ve Nural adında bir kızı manevi evlat edindi. Onu evlendirerek yaşlılık dönemini huzur içerisinde geçirdi. 2 Ekim 1992 günü vefat ederken zevkli ve uzun süren sanat hayatı noktalanıyordu.

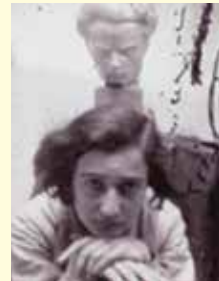
ESERLERİ

Heykel ve büstlerini yaptığı kişiler

- Atatürk
- İsmet İnönü
- Ahmet Hâşim
- Nâmik İsmail
- Bedia Muvahhit
- Prof. Dr. Âkil Muhtar Özden
- Hakkı Şinasi Paşa (İstanbul milletvekili)
- Hikmet Bey (ressam)
- Ali Fuat Paşa
- Mevhibe İnönü
- Hasan Ali Yücel
- Josef Páleníček (Çek piyanist)
- Aysel Öymen
- Roy Kohler
- Asker Heykeli

Mevhibe İnönü

Akademiden

Genç bir kadın başı

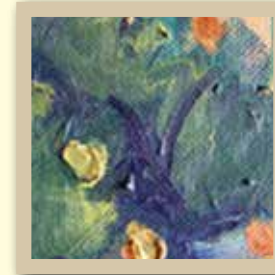
Heykel çalışmalarından

Atatürk heykeli

Asker heykelleri

Sabiha Bengütaş'ın çalışma aralarında yaptığı resimlerden bazıları

Kaynak: www.sabihabengutas.com

İŞ YAŞAMINDA ÇEŞİTLİLİK

SEREN BAYRAMOĞLU

General Electric Türkiye İnsan Kaynakları Direktörü

Son yıllarda küreselleşmenin artması ve sınırların ortadan kalkması ile birlikte uluslararası şirketlerde “çeşitlilik” olgusu daha fazla önem kazanmaya başladı ve bu gelişmelerin sonucunda şirketler, çok kültürlü işgücü yapısına ulaştılar. İş ortamına yansıyan çeşitlilikle birlikte farklı bakış açıları ve düşünme tarzları, konulara getirilen farklı yorumlar ve yaratıcılık da şirketlerin kazandığı en önemli zenginlikler haline geldi. Bizler de General Electric (GE) çalışanları olarak her gün farklı kültürlerden ve ülkelerden olan çalışma arkadaşlarımızla birlikte çalışıyoruz. Hep birlikte farklı projeler yürütüyor, zaman zaman aynı ekibin birer parçası olarak takım halinde çalışıyoruz. Çalışanlarımıza dil, din, cinsiyet, etnik köken, yaş, statü farkı gözetmeksizin eşit imkanlar sunmayı ve her birine adaletli davranmayı görev olarak biliyoruz. Bu anlayışı şirket içerisinde oturtmaya çalışırken de bir zorunluluk olarak değil daha çok tüm çalışanların içselleştirdiği ve inandığı bir değer olarak şirket kültürümüzün bir parçası haline getirmeye çalışıyoruz. Bunun için de farklı projeler yürütüp, inisiyatifler alıyoruz.

Günümüzde dünya pazarlarının birbirleriyle çok sıkı iletişim halinde olması ve bununla birlikte piyasada rekabetçi üstünlüğün sağlanabilmesi adına “çeşitlilik”, büyüyen organizasyonların en çok üzerinde durduğu noktalardan biri haline geldi. Çeşitlilikle birlikte tüm çalışanların kendisini özgür ve rahat hissettiği, daha fazla motive olduğu ve verimliliğin arttığı bir çalışma ortamı yaratmak şimdiki dönemde çok daha mümkün. Bu ortam bizlere farklı bakış açıları kazandırıyor, yaratıcı çözümler sunuyor, birçok iş kolundaki müşterilerimizin ihtiyaçlarını daha iyi anlamamızı sağlıyor ve daha sağlıklı iletişim kurabilmenin yollarını öğretiyor.

GE’de çeşitlilik, işe alım süreçlerinden başlayan, çalışanın şirkete geçirdiği süre boyunca vurgulanan en değerli kavramlardan biridir. Örneğin; bir adaya mülakat esnasında yaşını, nereli olduğunu, aile hayatıyla ilgili herhangi bir soru sormuyoruz; çünkü bu faktörlerin hiçbirisinin aday değerlendirme sürecini etkilemeyeceğini biliyoruz.

Bizler günlük iş akışımız içerisinde sıklıkla farklı bir çok ülkeden ve kültürden insanla çalışma şansını elde ediyoruz. Zaman geçtik-

çe farklı çalışma ritimlerini ve iş yapış şekillerini, farklı kültürleri anlamayı ve tüm bu farklılıklara adapte olmayı öğreniyoruz. İşimizde karşılaştığımız bu farklılıklar da bizleri monoton iş akışından kurtarıp, daha hareketli ve daha dinamik bir çalışma ortamı sunuyor. Buna bağlı olarak da çeşitlilik, çalışanlarımızın motivasyonunu arttıran en önemli etkenler arasında yer alıyor.

Ülkemizdeki kadın-erkek eşitsizliğinin ve kadınlara kısıtlı imkan sunulduğunun bilincinde olan bir şirket olarak, iş gücümüzde cinsiyet eşitliğini sağlamak en önemli görevlerimiz arasında yer alıyor. Bu sebeple açık pozisyonlarımıza işe alım yaparken belirli bir kadın-erkek oranını göz önünde bulunduruyoruz ve bir teknoloji şirketi olmamız sebebiyle daha çok mühendislik bölümlerinden çalışan almamıza rağmen, kadın-erkek çalışan oranımız oldukça iyi seviyede ve bu oranı daha da arttırmak istiyoruz.

Şu anda GE Türkiye’de kadın çalışan yüzdesi 33 olup bu çalışanların % 25’i liderlik pozisyonlarında yer almaktadır. Şirketimiz bir kadın CEO (Canan Özsoy) tarafından yönetiliyor. Bununla birlikte yine Gebze’de yer alan Türkiye Teknoloji Merkezi’nde 300’e yakın mühendisin çalıştığı tesisi-

mizin başında Dr. Aybike Molbay ve GE Sağlık şirketimizin başında da bir kadın Genel Müdür olarak Yelda Ulu Colin bulunuyor. Ek olarak Türkiye’de 10 üst düzey kadın çalışanımız yer alıyor.

GE olarak şirketimizde çeşitlilik bilincini arttırmak için çeşitli programlar yürütüyoruz ve çalışmalar yapıyoruz. Öncelikli olarak; Türkiye Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın oluşturduğu “İş’te Eşitlik Platformu”na üye olan 50 şirketten biriyiz. Bununla birlikte hem Türkiye’de hem de globalde çeşitlilik adına yaptığımız uygulamalar şu şekildedir;

Her yıl global olarak yapılan ve kadınların iş hayatına ve teknoloji alanına kazandırılması adına liderlik yapan çalışanlara verilen “**Society of Women Engineers Awards**” ödülüne havacılık birimimizde çalışan İpek Özyayın arkadaşımız bu ödüle layık görüldü.

İş ortamında çeşitliliği destekleyen bu kültürün yayılması için özel çaba gösterip, çalışmalar yapan arkadaşlarımızı ödüllendirmek adına “**Yıllık Çeşitlilik Ödülleri**” ni düzenliyoruz ve bu ödülü alan çalışanlarımız her yıl Dubai’de bölgenin en üst düzey yöneticilerinin katılımıyla, özel bir törende ödülleri alıyor.

“Çeşitlilik - Web Sohbetleri” adında özellikle kadın çalışanların katılmaya cesaretlendirildiği etkinlikler düzenliyoruz.

Çalışanlar, anonim olarak çeşitlilikle ilgili sorular soruyorlar ve üst düzey çalışanlar bu platformda çalışanların tüm sorularını yanıtlama fırsatı buluyor.

Kadın çalışanların daha fazla görünürlük kazanması için 1997 yılında Global’de, 2003 yılında da Türkiye’de kurulan ve 200’ün üzerinde üyesi olan “Kadın Çalışan Ağı”, kadın çalışanların daha fazla liderle bir araya gelmesine, kariyer gelişimleri için yöneticilerden koçluk almalarına, finans, liderlik, sunum becerileri gibi çeşitli alanlarda seminerlere katılmalarına fırsat sağlıyor.

Ayrıca “Kariyer Vitrini” etkinliğiyle kadın çalışanların topladığı yeni kıyafetleri TEV ile birlikte, bölgedeki kız öğrencilerin iş hayatına atılmalarını kolaylaştırmak için kız yurtlarına gönderiyorlar. Bununla birlikte “Kids@Work” etkinliğiyle her çalışan, çocuğunu bir günlüğüne ofisimize getiriyor ve çocuklar anne-babalarının çalışma ortamını görme şansı buluyor.

Şirket içindeki ilk liderlik basamağında bulunan, performansı ve potansiyeli yüksek kadın çalışanları, bir sonraki liderlik seviyesine geçecek şekilde geliştirmek adına

ve sadece kadın çalışanlar için yapılandırılmış “GROW” adında bir liderlik programımız var. Bu programa katılan kadın çalışanlarımız için 12 ay boyunca her birinin kariyer ihtiyaçları ve gelişim alanları gözönünde bulundurularak bireysel gelişim planları oluşturuluyor. Bu plana ek olarak verilen formal eğitimler, her bir çalışana atanan mentorlar, öğrenilenleri uygulamalarını sağlayacak projeler ve GE içerisindeki rol model olan liderler ile sağlanan kuvvetli ağ sayesinde, kadın çalışanlarımız ileride kendilerini bekleyen liderlik pozisyonlarına hazırlanıyorlar. “Esnek Yan Haklar” uygulaması ve “Esnek Çalışma Saatleri” politikası ile kadın çalışanlarımızın iş-özel hayat dengesini daha iyi kurmalarına yardımcı oluyoruz. İhtiyaçları doğrultusunda haklarını - evden çalışabilme, gün içinde iş saatlerini ayarlayabilme, spor, sanat aktivitelerine katılabilme - kullanabilmeleri için imkan sağlıyoruz.

Öncelikli olarak çalışanlarımızın hepsine adil davranmak ilk görevimiz. Her bir çalışanımızın kariyer gelişimini desteklemeye, GE liderleriyle olan etkileşimlerini arttırmaya ve kendilerini özgür

hissedecekleri bir çalışma ortamı yaratmaya oldukça önem veriyoruz.

Bununla birlikte çalışanlarımız iş ortamında çeşitliliğe karşı herhangi aykırı bir uygulama/davranış görürlerse, ya da böyle bir muamele hissederlerse, her zaman başvurabilecekleri birimler de mevcut. Kendi İK birimlerinin yanı sıra “ombuds” adında bir sistemimiz var. Bu ekip, çalışan arkadaşlarımız tarafından seçiliyor ve bildirilen problem ile ilgili çözüm üretmeye çalışıyor. Konu, kişilerin pozisyonlarına, kıdemlerine bakılmaksızın detaylıca araştırılıyor ve süreç esnasında da şikayet sahibine çalışan isim vermeden de şikayette bulunabilir-bilgilendirme yapılıyor.

Dünya çapında yaklaşık olarak 300 binden fazla çalışanı olan ve içinde birçok kültürü barındıran bir şirketiz. Kurumumuzda çeşitliliğin yadsınamaz bir gerçek olduğunu ve bunun şirket kültürümüzün bir parçası olduğunu çalışanlarımıza her zaman vurguluyoruz ve çeşitliliği daha iyi noktalara getirmek için daha güzel adımlar atacağımıza inanıyoruz.

GÜLHAN ERTÜRK AKGÜL
Artge Teknoloji

TEKNOLOJİDE KADIN GİRİŞİMCİLER

Sayın Gülhan Ertürk Akgül ARTGE Teknoloji’de çalışıyorsunuz. Sizi tanımak isteriz, kendinizden bahsederseniz seviniriz.

1970 yılında Gümüşhane’nin Torul ilçesinde doğdum. İlk ve Ortaöğrenimimi Anadolu’da, Lise öğrenimimi ise İstanbul’da tamamladım. 1987 yılında İTÜ Kimya Mühendisliği bölümüne girdim ve 1992 yılında mezun oldum. Akademisyen olmayı planlarken, mezun olduğum dönemin Şubat dönemi olması ve yüksek lisans sınavlarının yaz döneminde yapılması nedeni ile bu dönemi değerlendirmek için çalışmaya karar verdim ve iş aramaya başladım. Bir Alman şirketi olan Gestra A.G.’nin Türkiye temsilcisi olan firmada Proje Mühendisi pozisyonunda işe başladım. Beni Almanya’ya endüstriyel otomasyon sistemleri, kontrol

sistemleri ve buhar sistemleri konusunda eğitime gönderdiler. Tam o dönemde yüksek lisans sınavları vardı ve ben yurtdışında eğitimde olduğumdan sınavı kaçırdım. Aslında bir anlamda akademik hayat yerine özel sektörü tercih etmiştim.

İşimi çok sevmiştim. Çok hareketli bir işti. Türkiye’deki bir çok fabrikayı görme, sistemlerini tanıma, inceleme ve hatta onlara projeler yapma imkanım oldu. Bu iş ile birlikte dünyada yeni olan bilgisayar teknolojilerini gerçek hayatta kullanıyor, bilişim işlerini birlikte yürütüyordum. Bu firmadan sonra bilişim sektörünün dönemin en önemli şirketlerinden Biltam A.Ş. ve Bilka A.Ş.’de çalıştım. Büyük ölçekli network projelerinin geliştirilmesi, tasarlanması, üretilmesi, satışı gibi farklı sektörlerdeki bilişim ve teknoloji odaklı projelerde yer aldım.

Hemen ardından Bilka'nın Turkcell ortaklığı nedeni ile hisselerini devretmesinin ardından şirket işi durdurma kararı alınca, Siemens Türkiye'de yine bilişim sektörü odaklı satış ve iş geliştirme pozisyonunda ve akabinde üst düzey yönetici pozisyonlarında çalıştım. Yaklaşık 13 yıl boyunca Siemens San.Tic. A.Ş.'de ve Siemens Enterprise Communications A.G.'de teknoloji, bilişim, iletişim, otomasyon gibi konuların yer aldığı küçük/büyük bir çok projede yer aldım. Sanıyorum bu dönemde özellikle telekomünikasyon, finans ve endüstri sektörü için yaptığımız projeler ile bir çok ilkeri gerçekleştirdik. Türkiye'nin teknolojik gelişimine katkı sağladık. Siemens'in global anlamda bilişim sektöründen çıkma kararının ardından Türkiye'deki operasyonun devredilmesi sürecini yürüttüm şirketin satışının ardından ben de kurumsal çalışma hayatından ayrılarak artık bir teknoloji girişimcisi olmaya karar verdim. 2013 yılında İTÜ'de kendi Ar-Ge ve teknoloji şirketimizi kurduk. KOSGEB'den Ar-Ge inovasyon desteği aldık. Teknoloji odaklı TÜBİTAK projeleri üzerinde çalışmalarımız devam ediyor. Türkiye'nin yüksek teknolojide araştırma-geliştiren ve üreten, ürettiği yüksek teknolojili ürünlerini ticari amaçlı ve sektöre sunabilen bir şirket haline geldik. Çalışmalarımız artan hızla devam etmektedir.

Çalışma alanlarınızdan bahsedebilir misiniz?

Şirketimiz ArtGe Teknoloji Mühendislik San.Tic.Ltd.Şti. bir teknoloji ve mühendislik şirketi. Özellikle ileri sinyal işleme ve görüntü işleme teknolojileri alanlarında çalışıyoruz. Öncelikli çalıştığımız Ar-Ge projelerimiz

içerisinde "FaceCapt Yüz Tanıma Sistemi"miz önemli bir ürün haline gelmiş durumda. Bu ürün grubumuz ile ulusal ve uluslararası pazarlarda yer almayı hedefliyoruz. İleri teknoloji gerektiren bu alanlarda büyük global teknoloji şirketlerinin de çalıştığı düşünüldüğünde, çalışmalarımızın ülkemiz için çok stratejik olduğu düşünülebilir. Tamamı ile kendi geliştirdiğimiz teknolojiler ve yöntemler ile bilişim ve teknoloji alanında biz de varız diyoruz. Kendi alanındaki tecrübelerini şirket ve projelerimize aktaran çok iyi bir ekibimiz var. Çok yeni bir startup teknoloji şirketi olduğumuz düşünülürse, şu an hızla büyüyor, geliyoruz.

Ben kişisel anlamda ayrıca çeşitli özel üniversitelerde mesleki eğitimler ve seminerler veriyorum. Üniversite mezunu gençlerimizi bilinçlendirerek, çalışma hayatına hazırlıyoruz. Üniversitelerin aslında var olan ama gerçek hayatta işlevi olmayan bazı bölümlerden mezun öğrencilerine mesleki uzmanlıklar kazandırmaya, onları meslek sahibi yapmaya çalışıyoruz

Türkiye'de girişimcilik ve kadın konusunda neler söylersiniz?

Türkiye'de girişimcilik eskiden hep esnaflık olarak biliniyordu. Özellikle son yıllarda teknoloji girişimcisi firmaların sayısı artmaya ve her alanda yeni nesil girişimciler oluşmaya başladı. Bu ülkemiz için bence çok önemli. Bizim üniversite eğitimi aldığımız dönemlerde, mezun olup, kurumsal firmalarda kariyer yapmak tavsiye edilirdi. Artık üniversite gençliğine ve hatta lise öğrencilerine girişimcilik tavsiye edilir hale gelmeye başladı. Açıkçası ben bu konuyu çok önem-

siyorum. İTÜ'de İTÜ Mezunlar Derneğinin ilk "mentorluk" programında yer alan mento-rlardan birisi oldum ve grubumdaki öğrencilere hep girişimci olmalarını, kendi fikirlerini geliştirmelerini, kendi girişimlerini kurmalarını tavsiye ettim. Bizim ülkemizin yeni fikirlere ve bu fikirlerin işe dönüşmesine, ticarileştirilmesine ihtiyacımız var. Ben Türkiye'nin geleceğinin bu girişimler ile şekilleneceğini düşünüyorum. Tabii ki sanayi ve büyük firmalar hep var ve olacaklar. Ancak, onların da bu yeni fikirleri geliştiren girişimcileri desteklemeleri gerektiğini düşünüyorum.

Girişimcilik konusuna kadın-erkek ayrımı diye bakmıyorum. Kadınların fikir üretmede daha başarılı olduğunu düşünüyorum. Ancak fikrin girişime dönüşmesi aşamasında erkekler kadar cesur olamıyorlar. Kadın cinsiyet ayrımcılığı hayatımızın birçok alanında karşımıza çıkıyor. Toplumumuzda kadın olmak, annelik, ev hayatının sürdürülebilirliği, diğer sorumluluklar iş ve girişim fikirlerini genellikle arka plana atıyor.

Ben hepsinin iyi bir planlama ile birlikte yapılabileceğini düşünüyorum.

Ancak toplumumuzda kadın iş gücüne, kadının bilinçli olmasına, kadın girişimci fikrine daha sıcak bakmalı, bakabilmeli. Bu konuda eğitimler ile bilinç artırılmalı.

Türkiye'de kadın ve teknoloji konusunda neler söylemek istersiniz?

Türkiye'de teknoloji henüz yeni yeni yerini buluyor. Biz teknolojiyi üreten değil, daha çok üretilmiş teknolojiyi kullanan ve yorumlamaya çalışan bir ülkeyiz. Bu açıdan bakınca teknolojik girişimlerin sayısının hızla artması ve daha çok olması gerekir.

Kadınlarımız, kadın mühendislerimiz bu alanda da yerini almalı. Teknoloji kadının hayatını da kolaylaştırıyor aslında. Kadınların hem çalışma hayatında daha çok olması, teknoloji dünyasında da daha çok kalifiye, donanımlı, eğitilmiş, bilinçli kadın gücünün artması gerekir.

Ben kadınların analiz yeteneklerinin, yönetim ve organizasyon gücünün çok iyi olduğunu, önsözleri sayesinde problemlerin üstesinden çok başarılı bir şekilde gelebildiklerini, istedikleri zaman mücadeleyi olabildiklerini biliyorum. Daha kaliteli ve kalifiye eğitim ile bu yeteneklerinin çok daha artacağına ve toplumda daha güçlü kadın, teknolojiyi daha çok kullanan kadın, teknoloji üreten kadın olabileceğimizi düşünüyorum.

Hali hazırda bilişim ve teknoloji sektörümüzde çok başarılı kadın yöneticiler, kadın çalışanları-

mız var ama sayısının daha çok olması gerekir bence. Bir İTÜ mezunu ve hali hazırda ofisi de İTÜ yerleşkesinde bulunan bir mühendis, yönetici, girişimci kadın olarak tüm İTÜ'lü kadın akademisyenlere, kadın mezunlara önerim; çok güzel ve başarılı akademik çalışmalarınız, fikirleriniz var... Gelin bu çalışmalarınızı girişime dönüştürün, korkmayın cesur olun, bu ülkenin bizlere ihtiyacı var. Teknolojik Ar-Ge çalışması yapabilen, üreten, ürüne dönüştüren, pazarlayan, satan, proje üreten kadınlar olalım derim. Bunu yapma gücümüz, bilgi ve yeteneklerimiz olduğunu düşünüyorum ancak her zaman olduğu gibi, ülkemizde girişimci olmak, girişimi sürdürülebilir kılmak, sadece teknolojik değil, finansal açıdan da yürütebilmek de bilgi, beceri ve cesaret gerektiriyor. Bazen dışarıdan destek de almak, ekip kurmak, işbirliği yapmak girişimlerin büyümesi için fırsat olabilir.

Ülkemizde son zamanlarda kadın girişimciler için kamu ve özel şirketlerin destek programları mevcut. Bu programların özellikle KOSGEB, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansları gibi kurumlar hibe destekleri de veriyor. Bu destekler ile girişimlerin hem sistem, hem personel, hem de ar-ge olanaklarını geliştirmeleri mümkün. Ancak bu programların büyük bir kısmının uygulama ve prosedürel zorlukları var ve kadın girişimcilerimiz bu programlara başvuru yaparken çekiniyorlar. Bence bu destek programlarının daha çok girişimciye ulaşabilmesi, değerli fikirlerin girişime dönüşebilmesi açısından uygulama kolaylığı getirilmesi faydalı olacaktır.

Çalışma alanınızda bir kadın olarak ne gibi zorluklar yaşıyorsunuz?

Çalışma hayatına 23 yıl önce ilk başladığımda Proje Mühendisi pozisyonunda çalışıyordum. Bir görevim, fabrikaları dolaşmak, problemleri yerinde tespit etmek, uygulamaları ve sistemlerin uygunluğunu kontrol etmek, uygun bir hale getirmektir. Bu görevim sırasında teknik açıdan çok bilgi edindim. Gerçek saha uygulamaları, gerçek fabrikalar, gerçek mühendislik... Ancak genç bir kadın olarak çok zor bir görevdi. Birçok önyargı vardı. Erkek egemen bir çalışma alanıydı ve bir kadına çok yer yoktu. Ben ne kadar hevesli ve idealist genç bir mühendis olsam da, işin zorluğundan değil de bir kadına bakış açıları yüzünden zaman içinde daha çok proje, iş geliştirme ve satış odaklı, daha çok ofis ortamı gerektiren iş pozisyonlarına yöneldim. Siemens'de çalıştığım yıllarda kadın olarak çalışmanın, anne olmanın keyfini yaşadım diyebilirim. Kurumsal bir firma ve imkanları ile kadına sağladığı çalışma koşulları ile çok iyi idi. Anne olduğum zaman, hasta olduğum zaman, ihtiyacım olduğu zaman hep yanımda oldu. Türkiye'de zaman içinde iletişim olanaklarımız genişledi. Bilgisayarlarımız, mobil telefonlarımız, tabletlerimiz oldu. Uçak, otomobil, tren gibi şehirlerarası ve uluslararası daha kolay ulaşım araçlarımız oldu. Her ne kadar kadının çalışma hayatının daha kolaylaştığını düşünsem bile, bu Türkiye için çok küçük bir kadın çalışanlar topluluğu için geçerli bir düşünce. Ne yazık ki ülkemizde tüm çalışan kadınlara aynı koşullara sahip olamıyor ne yazık ki!

Aslında toplumumuzda kadın olarak çalışmak, kabul görmek, kendini ekstradan kanıtlamak, toplumun her açıdan düşünce ve önyargılarına karşı hareket etmek zorunluluğu getiriyor bize. Birçok kadın çalışma hayatında cinsiyet ayrımcılığına, tacize, mobinge maruz kalıyor. Ücret eşitsizliği, haksızlıklar, görev ve sorumluluklar alanında da

yine erkek egemen davranılıyor. Halbuki kadınlar özgür düşündüğünde, fikirler gelişir, biraz cesaretlendiğinde girişimler tohumculanır, üretime dönüşür. Üreten bir kadın, üreten bir toplum demek. Bıraksınlar rahatça çalışalım.

Mimoza dergisi aracılığıyla kadınlara seslenmek ve söy-

lemek istediğiniz birşeyler var mı?

Öncelikle Mimoza dergisine yayın hayatında başarılar diliyorum. Kadınlara, kadın çalışanlara, bilim ve teknoloji ile uğraşan tüm kadınlara ses olmasını, yol gösterici olmasını umuyorum. Röportajınız için de sizlere teşekkür ediyorum.

Eğitim şart: Tüm kızlarımıza, kadınlarımıza eğitim şart. Eğitimin nitelikli olması, kaliteli olması, geleceğimiz için çok ama çok önemli.

Cesur olun: Fikirlerinizi, düşüncelerinizi hayata geçirin. Araştırın, öğrenin, imkanları değerlendirin, girişimci olun.

Teknolojiyi kullanın: Bilgiye erişmek artık daha kolay. Kendinizi geliştirin, teknolojik imkanları değerlendirin, her koşulda bilgi çok değerli.

Tüm kadınlara seslenmek isterim...

Yönetimde rol alın: Siz de çok iyi bir yönetici olabilirsiniz. Kendinizi, çalışmalarınızı geri plana atmayın.

Anne olmak, aile olmak: Tabii ki anne olmak, aile olmak tüm kadınların hakkı, isteği. Ailenize sahip çıkın, çocuklarınızı en iyi şekilde eğitin ama kendinizi ihmal etmeyin. İyi planlama aileniz için, çocuklarınız için, çalışma hayatınız için yeterli. Kendinizi feda etmeyin, çocuklarınız da güçlü anne, çalışan anne, üreten anne ile daha mutlu olacaktır.

Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ile mücadele: Bulduğumuz ortam koşulları hepimiz için aynı değil. Kendimiz için, çocuklarımız için, geleceğimiz için tüm kadınlar için fark yaratan olun, cinsiyet ayrımcılığına engel olmaya çalışın. Toplumumuzdaki kadın algısını değiştirmek için aktif rol alın.

Bir kelebek havalandı gökyüzüne doğru... Uçtu uçtu, uçtu...

Gözcücü renklere sahip desenli kanatlarını çırttı, çırtıkça yukarılara yükseldi.

Bakmaya kıyılmayacak bir güzelliğe sahip, doğadaki her rengi barındıran gözcücü kanatları vardı. Kanatlarının kenarları adeta dantela geçirilmiş gibi kıvrımlı ve renkli motiflere sahipti.

Sonra aşağıya doğru uçuşa geçti. Çiçeklere doğru yaklaştı, bir çuha çiçeğinin üzerine kondu. Çiçeğin en ortasındaki minik kılcal damarların ucundaki tozları ve balözünü hortumuyla çekti, gerindi, sonra mutlulukla bembeyaz bir papatyanın üzerine kondu. Hayat onundu, neşeyle oradan oraya uçuyor, çiçekler çimenler ve diğer kelebeklerle birlikte doğanın en güzel bahar resmi tablolarından birini oluştuyordu.

Birdenbire, nereden çıktığı belirsiz hoyrat bir el havada bir kavis çizerek kelebeğe vurdu.

Neye uğradığını şaşırıldı, savruldu kelebek, korktu...

Savrulurken kanatlarından bir kaç pul düştü kanadından, havaya saçıldı. Kaçmaya çalıştı, tekrar havalandı, uçmaya başladı.

Koştı ardından o eli savuran, bir kaç kere daha hamle yaptı, kaçtı kelebek...

Hızlanamadı kanadından kopan ucu topuzlu antenleri ve pulları yüzünden.

Sonra, bir darbe daha aldı... Dengesini kaybetti ve yere düşmeye başladı. O esnada biraz önce üzerine konup özünü emdiği çiçekler geldi gözünün önüne. Bir gayret daha uçmaya çabalıyordu ki, birden bir el yakalayiverdi kanadından. Yakalamasıyla güzelim renklerinden bir kısmı, pulları o hoyrat elin üzerinde kaldı. Kanatlarından biri sessizliği yırtan bir sesle ayrıldı vücudundan...

Tek kanadıyla çırpınıyordu acı çekerek. Sonra birden avucun içinde kalıverdi kelebek. Tüylü başındaki gözleriyle bakındı etrafına. Karanlık... Simsiyah bir karanlık... Durmadı, çırpındı yine, çırpındı, çırpındı, çırpındı...

Avını yakaladığından emin hoyrat el bir an için avucunu aralamıştı ki, sıyrıldı kelebek, uçmak istercesine hızlı hareketlerle çırpındı yine... Ama uzağa gidemedi, diğer kanadından da parçalar koptu.

Ardından bir hareket daha yaptı hoyrat el; kollarından biri koptu kelebeğin...

Bir kez daha acıyla sarsıldı kelebek. İncecik kolu havada döne döne yere düştü. Kolundan biraz uzağa çiçeklerin arasında bir yere de kendisi...

Birkaç dakika önce neşe içinde çiçekten çiçeğe uçarken şimdi yerde parçalanmış tek kanatını çırpıyordu yine acıyla, artık uçamıyordu...

Yüzü gözü, parçalanmış kanatları toza bulandı kana benzeyen bir sıvıyla karışık. Bir damla yaş süzülür gözlerinden, sonra bir damla daha... Sonra sağanak gibi boşandı yaşlar. Durduramadı...

Uzunca bir süre kaldı öylece... Artık gökyüzünde güneş tüm ışıklarını saçmıyordu. Gri bir renk kaplamaya başladı her yeri. Kuşlar ötmüyor, kelebekler uçmuyordu.

Hoyrat el bulamadı onu bir daha çiçeklerin, çimenlerin, dalların arasında...

Çiçeklerden bir yaprak düştü yere, örttü kırılan kanatlarını üşümesin diye. Bir çiçek öz suyunu akıttı yaralarına. Karıncalar kopan kolunu taşıdılar bedeninin yanına.

Tüm kır çiçekleri, papatyalar, en son üzerine konduğu çuha çiçekleri şarkılar söylediler acısı dinsin diye. Ağaç yaprakları melodiyle eşlik ettiler onlara.

Birden uzaklardan bir ses duydu derinden. Başını hafifçe o yöne döndürmek istedi, döndüremedi, canı acıyordu.

Ağlayarak ona sesleniyordu biri...

Gözlerini kapadı, hiçkırıldı; son bir nefes aldı... Annesinin sesine benziyordu, tanıdı onu: *Özgecan, Özgecanım...*

KELEBEK
GÜLCİN AĞAÇGÖZGÜ

KADINA KARŞI ŞİDDETE SON!

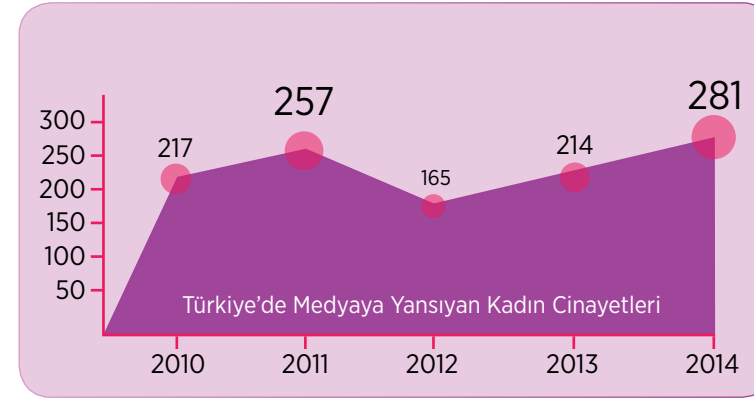
2015'in ilk beş ayında
120 kadın öldürüldü,
49 kadına tecavüz edildi,
103 kadını fuhuşa zorlandı,
168 kadını yaralandı,
127 kadını taciz edildi.

Ülkemizde Kadınlar hemen her gün cinsel şiddete, tacize ya da tecavüze uğruyor; yaygın medyada bu taciz, tecavüz, şiddet haberleri sıradan vakalar olarak okuyucuların karşısına çıkıyor.

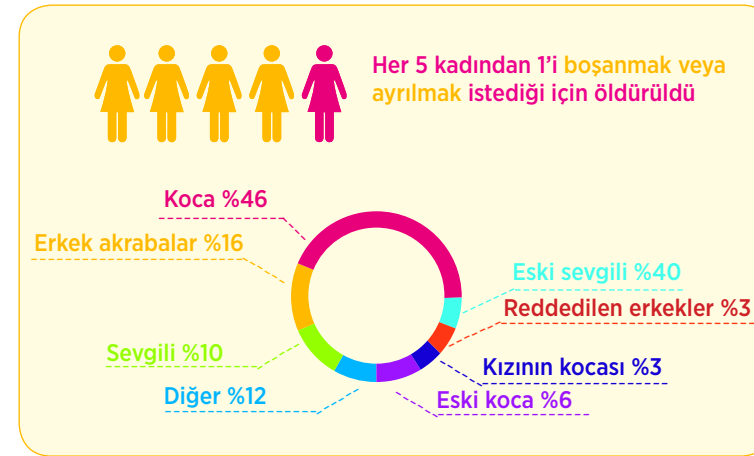
Bağımsız İletişim Ağı Bianet'in yerel ve ulusal gazetelerden, haber sitelerinden ve ajanslardan kadınların maruz kaldığı şiddet olaylarının gün gün çetelesini tutuyor. Bianet.com'un derlediği haberlere göre, Türkiye'de 2015'in ilk beş ayında 120

kadın öldürüldü, 49 kadına tecavüz edildi, 103 kadını fuhuşa zorlandı, 168 kadın yaralandı, 127 kadını taciz edildi.

Geçtiğimiz yılın rakamları da insanın kanını donduruyor. 2014 yılında 281 kadın öldürülmüş, 109 kadın ve kız çocuğu tecavüze uğramış, 560 kadın yaralanmış, 140 kadın ve kız çocuğuna cinsel tacizde bulunulmuş.

Medyada yer alan erkek şiddeti vakaları bölgesel kadın nüfusuna göre oranlandığında ise şiddet vakalarının en yoğun olarak Karadeniz'de yaşandığı görülüyor. Karadeniz'i sırasıyla Akdeniz, Ege, Marmara, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu takip ediyor.

BÖLGE	Cinayet	Tecavüz	Yaralama	Taciz	Toplam
Akdeniz	44	21	94	29	188
Doğu Anadolu	20	4	24	1	49
Ege	33	15	57	31	137
Güneydoğu Anadolu	33	3	30	9	75
İç Anadolu	44	11	82	10	147
Karadeniz	27	33	119	19	198
Marmara	80	22	153	39	294
TOPLAM	281	109	559	139	1088

Kaynak: bianet.com

ÇOCUK İSTİSMARI

PSİKOLOG EŞMEN TATLICALI

Dünya Sağlık Örgütü

Dünyadaki çocuk istismarı insidansı (40/1,000) kanser insidansından (3.9/1,000) 10 kat daha yaygındır. Türkiye’de iki yıl içerisinde “Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi”ne gelen çocuk ölümlerinin % 74.5’i ihmal, % 13.9’u fiziksel istismar, % 5.6’sı fiziksel istismar ve ihmal, % 6’sı cinsel istismardır. Çocuğun yaşı ne kadar küçükse istismar olasılığı o kadar fazladır. Vakaların üçte biri altı ayın altındaki, üçte biri 6 ay-3 yaş arasında, üçte biri üç yaşından büyük çocuklardır. Kız çocuklar istismarla erkeklerden daha fazla karşılaşmaktadırlar. Cinsel istismar kızlarda üç kat fazla görülmektedir. Cinsel istismar vakalarında da istismarın yüksek oranda aile bireyleri veya akrabalar tarafından yapıldığı bilinmektedir (Sözen, 2004; Yarar ve Yarış, 2011).

Çocuk bütün canlılar içinde en uzun bakımı, korunmayı ve sevgiyi gerektiren varlıktır. Bir toplumun ilerleyebilmesi ve kalkınabilmesi o toplum içinde yetişen çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden sağlıklı gelişmesiyle mümkündür. Çocuk yetiştirme yöntemi ne olursa olsun zaman zaman çocukların istismara uğradıkları ve bununla beraber duygusal hasarların da ortaya çıktığı bilinmektedir. Aileler çocuk yetiştirme sürecinde bilerek ya da farkında olmadan çocuklarının gelişimini olumsuz yönde etkileyecek, kimi zaman şiddet, kimi zaman da ihmal şeklinde davranışlar gösterebilmektedirler. Son yıllarda dünyada çocuk istismarı konusu, gerek tıbbi, gerekse toplumsal açıdan giderek önem kazanmaya başlamıştır (Bahar, Savaş ve Bahar, 2009).

Çocuk istismarı ve ihmali dünyada milyonlarca çocuğu ve ailelerini etkileyen önemli bir toplumsal sorundur. Çocuklar üzerinde bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal etkileri olan istismar ve ihmal, çocukların yaşamlarında onarılmaz sonuçlara yol açabilmektedir (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Çocuk istismarı ve ihmali, anne, baba ya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelenen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür.

Dünya Sağlık Örgütü’nce, “çocuğun sağlığını, fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkileyen, bir yetişkin, toplum veya ülkesi tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlar” çocuk istismarı olarak kabul edilmektedir (UNICEF, 2010).

Çocuk istismarı; fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal olarak 4 temel grupta incelenmektedir:

Fiziksel istismar: En yaygın rastlanan ve belirlenmesi en kolay istismar türüdür. Çocukların onlara bakmakla yükümlü kişilerin elinde fiziksel açıdan zarar görerek, bedensel bütünlüklerinin bozulmasıdır. En sık dövme şeklinde görülür. Daha seyrek olarak ise yanıklar, kesici travmalar, zehirlenmeler, asfiksi ve boğulma görülebilir (Kara ve diğ., 2004).

Duygusal istismar: Çevredeki yetişkinlerin gerçekleştirdiği, çocuğun kişiliğini zedeleyici, duygusal gelişimini engelleyici eylem ya da eylemsizliklerdir. Çocuğa bağırma, reddetme, aşağılama, küfretme, yalnız bırakma, yanıltma,

korkutma, yıldırma, tehdit etme, duygusal bakımdan ihtiyaçlarını karşılamama, yaşın üzerinde sorumluluklar bekleme, aşırı koruma görülen duygusal istismar türleridir (Tıraşçı ve Gören, 2007).

İhmal: Çocuğa bakmakla yükümlü kişinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, beslenme, giyim, tıbbi, sosyal ve duygusal gereksinimler ya da yaşam koşulları için gerekli ilgiyi göstermeme gibi, çocuğu fiziksel ya da duygusal yönden ihmal etmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Taner ve Gökler, 2004).

Cinsel İstismar: Çocuğun en az kendisinden altı yaş büyük bir kişi tarafından cinsel doyum için zorla veya ikna edilerek kullanılması ya da başkasının bu amaçla çocuğu kullanmasına izin verilmesidir.

Türkiye’de iki yıl içerisinde “Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi”ne gelen çocuk ölümlerinin % 74.5’i ihmal, % 13.9’u fiziksel istismar, % 5.6’sı fiziksel istismar ve ihmal, % 6’sı cinsel istismardır. Çocuğun yaşı ne kadar küçükse istismar olasılığı o kadar fazladır. Vakaların üçte biri altı ayın altındaki, üçte biri 6 ay-3 yaş arasında, üçte biri üç yaşından büyük çocuklardır. Kız çocuklar istismarla erkeklerden daha fazla karşılaşmaktadırlar. Cinsel istismar kızlarda üç kat fazla görülmektedir.

Tecavüz, ensest, çocuk pornografisi, teşhircilik, cinselliği kısırtan konuşmalar, pornografik film seyrettirme, cinsel organları okşama, oral sekse kadar değişen eylemler cinsel istismar içindedir (Polat, 2004).

Bir halk sağlığı sorunu olan şiddetten korunmada diğer hasar ve hastalıklarda olduğu gibi sistematik, bilimsel tabanlı, çok disiplinli ve kalıcı bir yaklaşım izlemek gereklidir. Çocuk istismarına karşı birçok girişim yöntemleri ve önleme programları geliştirilmiştir. Etkili ve işe yarar bir program, anne ve babanın eğitimini ve uzmanlarla işbirliği yapmalarını gerektirir (Yarar ve Yarış, 2011).

Korunma önlemlerini birincil, ikincil ve üçüncül koruma önlemi olarak ele almak olanaklıdır. Birincil koruma şiddetin ortaya çıkmasını önlemeye yönelik çalışmaları (cinsel istismarı önlemeye yönelik halka yapılacak eğitimi, şiddeti tanımlamaya ve kriz durumundaki girişimlere yönelik sağlık ekibine yapılacak eğitimi, şiddet ve istismar ile ilgili risk gruplarının tanımlanmasını, risk altındaki kişilere danışmanlık ve koruyucu hizmetlerin sağ-

lanmasını, çatışma ve stres yönetimini içerir).

İkincil koruma erken tanı ve tedavi çalışmalarını (cinsel istismar davranışı sonrasında genellikle hastayı ilk gözlemleyen ekip elemanlarının girişimlerini içerir). Üçüncül koruma ise şiddete maruz kalmış kişinin rehabilitasyonu çabalarını kapsar (istismara uğrayanlarla birlikte istismar edenlerin de tedavi ve rehabilite edilmeleri gereklidir (Keskin ve Çam, 2005; Turhan ve diğ., 2006). Çocuk istismarının tanısının konmasında doktorların, Adli Tıp Uzmanları başta olmak üzere psikologlara, çocuk gelişim uzmanlarına, sosyal hizmet uzmanlarına büyük görevler düşmektedir. İstismar olgularında hekimin rolü doğru raporlamak, çocuğun gelişimsel kapasitesini, hasarı tanımlamak, diğer uzmanlarla iletişim halinde uzun süreli tedavi ve izlemine yapmaktır. Eğitim ve danışmanlık koruyucu sağlık hizmetlerinin bir bileşenidir (Yarar ve Yarış, 2011).

Sonuç olarak; çocuk istismarı ve ihmaline evrensel bir sorundur. Yaygınlığı ve türleri farklı olsa da her toplumda çocuk istisma-

rı ve ihmaline rastlanmaktadır. Türkiye’de, çocuk istismarı ve ihmalini incelemeye yönelik araştırmalar yapılmakla birlikte, henüz yaygın bir sosyal sorun olarak kabul edilmediği için bu konuyu düzenleyen ayrı bir yasa bulunmamaktadır (Ünal, 2008). Ancak çocuklar da yetişkinler gibi temel insan haklarına sahiptirler. Bu haklar, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme hükümlerinde de belirtilmiştir. Bu sözleşmeye imza atan devletlerin de kabul ettiği üzere, çocukların fiziksel ve duygusal şiddet ya da istismara, ihmale, cinsel taciz dâhil her türlü kötü muameleye karşı korunması; işkence ya da diğer zalimce, insanlık dışı, aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulmaya karşı korunması ve okul disiplininin insani saygınlık çerçevesinde ve sözleşme hükümleriyle tutarlı bir biçimde sağlanması şart koşulmaktadır. Çocuk haklarına dair sözleşme gereği taraf devletler, çocukların sözü geçen konulardaki görüşlerini özgürce ifade etmelerine olanak tanımakla ve bu görüşleri dikkate almakla da yükümlüdürler (UNICEF, 2010).

KAYNAKLAR

- Bahar, G., Savaş, H. A. ve Bahar, A. (2009). Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4,12.
- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, S. A. (2004). Çocuk İstismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 47, 140-151.
- Keskin, G. ve Çam, O. (2005). “Çocuk Cinsel İstismarına Psikodinamik Hemsirelik Yaklaşımı”, Yeni Symposium, 43(3), 118-125.
- Polat, O. (2004). Klinik Adli Tıp. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Sözen, S. (2004). Çocuk İstismarını Tanıma ve Önlemede Sağlık Çalışanlarının Rolü. Pediatri Günleri; Çocuk Dergisi.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmaline: psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi. 35, 82-86.
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı. Dicle Tıp Dergisi, 4(1), 70-74.
- Turhan, E., Sangün, Ö. ve İnandı, T. (2006). “Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi”, Sted, 15,153- 157. UNICEF (2010). Türkiye’de Çocuk istismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara: SHCEK.
- Ünal, F. (2008). Ailede Çocuk İstismar ve İhmali. TSA, 12, 1
- Yarar, F. ve Yarış, F. (2011). Birinci basamakta çocuk istismarı ve ihmaline yaklaşım. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi, 15, 4.

DÜNYA KADINLAR GÜNÜ ETKİNLİĞİ

ÜNİVERSİTELERDE CİNSEL TACİZ ve AYRIMCILIK PANELİ

Açılış

Prof. Dr. Fatma Arslan

(İTÜ Maden Fakültesi Dekanı, İTÜ BMT-KAUM Müdürü)

Panel

Doç. Dr. İpek İlkaraçan Ajas

(İTÜ İşletme Fakültesi, İTÜ BMT-KAUM Müdür Yardımcısı)

Yrd. Doç. Dr. Çiçek Ersoy

(İTÜ İşletme Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Akalın

(İTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü)

Cem Demirbaş

(İTÜ Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi)

Ceren Köseoğlu

(İTÜ Kadın Araştırmaları Kulübü Öğrenci Temsilcisi)

İkram ve Mimoza Dergisi Tanıtımı

9 Mart 2015,
Pazartesi 15:00

YER : MADEN FAKÜLTESİ,
İHSAN KETİN KONFERANS SALONU

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Ayrımcılık Paneli

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (İTÜ BMT-KAUM) tarafından Dünya Kadınlar Günü kapsamında “Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Ayrımcılık” konulu panel gerçekleştirildi.

Maden Fakültesi ev sahipliğinde 9 Mart 2015 Pazartesi günü düzenlenen panelin açılış konuşmasını, BMT-KAUM Müdürü Prof. Dr. Fatma Arslan yaptı. İşletme Fakültesi Öğretim Üyelerimiz Doç. Dr. İpek İlkaracan Ajas ve Yrd. Doç. Dr. Çiçek Ersoy, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü Öğretim Üyemiz Yrd. Doç. Dr. Ayşe Akalın, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezinden Cem Demirbaş ve İTÜ Kadın Araştırmaları Kulübünden Aşlı Ateş ise panelist olarak etkinliğe yer aldı.

Doç. Dr. İpek İlkaracan Ajas, oturum başkanı olarak paneli

açarken İTÜ’de yeni kabul edilen Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesinin, üniversitemizde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yayılması açısından öneminden ve diğer üniversiteler için örnek niteliği taşıdığından bahsetti. İlkaracan ayrıca, Türkiye’de kurulan CTS (Cinsel Taciz ve Saldırı) Ağı ile İTÜ’nün buradaki rolünden de bahsetti.

Psikolojik Danışman Cem Demirbaş, gelişim psikolojisi açısından ele alındığında bireyin aile ile başlayan eğitim sürecinin kadın erkek algılarını belirlediğini, kültürel ve sosyolojik dinamiklerin “güç-hak-inanç-erkek-kadın” kavramlarına getirdiği toplumsal bakış açısının “kadına cinsel taciz” olgusunun belirleyici karakterleri olduğunu söyledi. Demirbaş, farkındalık yaratmak ve önleyici çalışmalarla toplumda ortak akıl ve tepki uyandırmak adına, cinsel taciz ve ayrımcılıkla ilgili her tür faaliyetin

başta üniversiteler olmak üzere toplumsal yaşamın her alanında gerçekleştirilmesi gerektiğini vurguladı.

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Akalın konuşmasında kadına yönelik tacizin genel sosyolojik anlamlarına değindi. Akalın, şunları kaydetti: “Bugün Türkiye toplumunun hızla değişmesi sebebiyle, geleneksel ile modern toplum arasında açık ya da doğrudan yaşanan çatışmalar, aralarındaki gerilimi kadın kimliğinin üzerine yüklemektedir.

Güncel bağlamın böylesi olduğu bir durumda İTÜ gibi toplumda her zaman öncü rol üstlenmiş kurumların da kadına yönelik şiddet ve tacizin önlenmesinde merkezi bir rol üstlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda yakın zaman önce uygulamaya giren ‘Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi’ hem idari hem de sembolik olarak büyük

Rektörümüz’ün 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Mesajı

Kadınların hak arayışının ve sosyal bilincin simge günü olan 8 Mart’ı, cinsiyet üstünlüğü üzerine kurulmuş hayatların yaşattığı acılar ve kadınların temel haklarına kastedilen bir dünyada karşılıyoruz. Kadınların başarılarını konuşup, yürekten kutlamayı dilerken, acısı yüreklerimizdeki ağırlığını hissettiren yüzlerce kadının adını hatırlıyoruz... Kadınlara yaşatılan acıları değil kadınların sevinçlerini, başarılarını, umutlarını konuşmayı arzu ettiğimiz 8 Mart’lara ulaşmayı dilerken; yaşama hakkı elinden alınmış, insan haklarına aykırı muameleye maruz kalmış bütün kadınları saygıyla selamlıyor, kadınlar sayesinde kazandığımız tüm değerler ve yaşadığımız güzellikler için teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Mehmet Karaca
Rektör

İTÜ'DE CİNSEL TACİZ VE SALDIRI OLAYLARINDA HUKUKİ SÜREÇ

Yrd. Doç. Dr. ÇİÇEK ERSOY

*İTÜ İşletme Fakültesi İşletme Mühendisliği Öğretim Üyesi
İTÜ Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Kurulu Üyesi*

Cinsel tacize uğrayan İTÜ mensupları (akademik, idari ve destek personeli ile öğrenciler) öncelikle nereye başvurabilir?

Cinsel tacize uğrayan İTÜ mensuplarının ilk başvuruları gereken yer, İTÜ CTÖK (Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Kurulu)'dur. Kişiler bu kurula şahsen veya dilekçe ile başvuru yapabilirler. Mağdur şikayette bulunup bulunmamak konusunda kararsız ise hiçbir resmi kayıt olmaksızın süreçle ilgili kuruldan sadece bilgi alabilir.

CTÖK'nun çalışmasında 'gizlilik' esastır. Kurul şikayetlerin kendisine ulaşması aşamasından soruşturma bitene kadarki tüm süreçte olayı, başvuru sahibini ve şikayet edilen kişileri gizli tutmakla yükümlüdür.

Olaydan haberdar olan yöneticiler de aynı ilkeye uyarlar.

CTÖK kimlerden oluşur?

CTÖK beş üyeden oluşur ve erkek üye sayısı kadın üye sayısından fazla olamaz. Kurul üyelerinden en az ikisi toplumsal cinsiyet alanında çalışmış kişilerden atanır. Mevcut Kurulda, mağdurlara hukuki ve psikolojik destek sağlanabilmesi amacıyla bir hukukçu üye ve bir psikolog üye bulunmaktadır.

Cinsel taciz hukuken nasıl tanımlanır? Hangi tür davranışlar cinsel taciz olarak değerlendirilir?

İTÜ cinsel taciz ve ayrımcılığı önleme yönergesine göre cinsel taciz fiilleri, cinsel taciz ve cinsel saldırı olmak üzere ikiye ayrılır. Cinsel ta-

ciz, rızaya dayalı olmayan, kişiyle vücut teması bulunmadan yapılan ve cinsel içerikli veya amaçlı her tür söz, tavır veya davranış biçimlerini içerir. Cinsel taciz, taciz niteliğindeki hareketlerin niteliğine ve ağırlığına göre; basit taciz, süregelen basit taciz ve ağır taciz olmak üzere üçe ayrılır. Bir fiilin hangi kategoriye girdiğinin tespiti, hangi cezanın verileceğinin belirlenmesi açısından önem taşır. Zira fiilin sınıflandırmasına göre ceza ağırlaşabilir. Cinsel saldırı ise rızaya dayalı olmayan cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesidir. Cinsel taciz ve cinsel saldırı ayrımında kriter, kişinin vücut bütünlüğüne bir müdahale olup olmamasıdır.

önem taşımaktadır. Ancak burada unutulmaması gereken şey, dünyanın en iyi ve açık görüşlü genelgesinin dahi onu uygulamaya sokacak anlayış değişikliği olmaksızın yetersiz kalacaktır.

Kadına yönelik tacizin en yaygın özelliği, söz konusu suçun faili ile değil mağduru ile anılan bir 'utanç hali' şeklinde ortaya çıkmasıdır. Bu durum da mağdur kişilerin kolaylıkla ortaya çıkamamasına ve böylece tacizin gündelik olarak süregelmeye sebep olmaktadır. Bu yüzden kadına yönelik tacizin önlenmesi için eylem planları ancak ve ancak kurumsal kültürün de bu yönde değişmesi ile mümkün-

dür. 'Utanç' hissi, kadının omuzlarından alınıp tacizin failine doğru yönlendirilmelidir."

Yrd. Doç. Dr. Çiçek Ersoy da Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Kurulunun hukukçu üyesi olarak yaptığı konuşmada, cinsel taciz ve saldırı fiilinin hukuki sonuçlarını anlattı. Cinsel tacizin TCK'ya göre suç niteliğinde olduğundan, buna ek olarak aynı fiilin özel hukuk açısından da tazminat borcu doğurabileceğinden bahseden Ersoy, faille karşı üniversite bünyesinde açılan disiplin soruşturmalarında nasıl bir usul izlendiği, hangi fiillerin taciz suçunu oluşturduğu, soruşturma taraflarının temel hakları ve ispat aracı

olarak ne tür delillere dayanabileceğini açıkladı. Ersoy, cinsel tacizi önleme kurulu inceleme ve raporlarının hukuki niteliğinden bahsederek, yasal kapsama ilişkin soruları yanıtladı.

Panel, Kadın Araştırmaları Kulübü temsilcisi Aslı Ateş'in kulübün faaliyetlerinden bahsetmesi ve yönerge üzerinden öğrencilerin taleplerini anlatması ile sona erdi. Panelin ardından ikram eşliğinde İTÜ Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi Kitapçığı ve Mimoza Dergisinin birinci sayısı konuklara dağıtıldı.

Cinsel tacizle ilgili başvuru yapıldıktan sonra hukuki süreç nasıl işler?

- 1) CTÖK başvuruyu alır almaz hemen toplanır ve şikayette bulunan kişiyi dinler.
- 2) CTÖK gerekli görüldüğü takdirde konuyla ilgili bilgisi olan kişileri ve tanıkları da dinleyebilir.
- 3) CTÖK bu süreçte mağdurun korunması ile ilgili önlemleri almak yönünde girişimlerde bulunabilir.
- 4) CTÖK şikayetle ilgili kişiler dinlendikten ve tüm bilgiler toplanıp gerekli araştırma yapıldıktan sonra bir rapor hazırlar. Bu rapor gizlidir ve üniversitenin diğer birimleriyle paylaşılmaz.
- 5) Cinsel tacizde bulunan kişinin hukuki statüsü sürecin geri kalanını belirler. CTÖK, cinsel tacizde bulunan kişi öğrenci ise hakkında öğrenci disiplin yönetmeliği, akademik veya idari personel ise öğretim elemanı ve memurları disiplin yönetmeliği uygulanarak soruşturma açılması için üniversitenin ilgili birimlerine bilgi verir. CTÖK'ün kendisinin disiplin soruşturması yapma ve ceza verme yetkisi yoktur. CTÖK, sadece olayla ilgili mağdura

destek verir, bilgilendirir, mağdurun korunması için gerekli önlemlerin alınmasını sağlar ve olayı araştırıp raporunu soruşturma yapmaya yetkili birimlere ulaştırır. CTÖK'ün raporu ileride açılacak soruşturmalarda destekleyici bilgi niteliği taşıyabilir. CTÖK ayrıca soruşturma sonuçlanana kadar süreci takip eder.

6) Söz konusu başvuru ile ilgili disiplin soruşturması açılmasına karar verildiği takdirde disiplin soruşturmasını yürütecek ve uygulamada genelde üç kişiden oluşan bir disiplin soruşturma kurulu oluşturulur. Disiplin soruşturma kurulu, mağduru dinledikten sonra hakkında soruşturma açılan kişiye sözlü veya yazılı savunma hakkı vermek zorundadır. Kişiye savunma hakkı verilmeden karar verilemez. Disiplin kurulu mağdur ve fail dışında gerekli gördüğü tüm tanıkları ve ilgili kişileri dinleyebilir ve konuyla ilgili bilgi toplayabilir.

Cinsel taciz aynı cinsteki kişiler arasında da söz konusu olabilir mi?

Kişiye cinsel yönelimi nedeniyle yöneltilen kişilik haklarını ihlal edici veya ayrımcılık oluşturan davranışlara cinsel yönelime dayalı taciz adı verilir ve bunlar söz konusu olduğunda da aynı diğer taciz türlerindeki gibi işlem yapılır.

Mağdur, cinsel tacize uğradığını nasıl ispatlayabilir?

Cinsel taciz doğası gereği tanıkla ispatlanması çok zor bir fiildir. Bu nedenle CTÖK ve disiplin soruşturma kurulları hukuki süreçte, birtakım ispat kolaylıkları kabul ederler. CTÖK bir başvuruya ilişkin yaptığı araştırmada mağdurun beyanının yanında diğer kriterleri de göz önüne alır. Mağdurun cinsel tacizi daha sonra yakınındaki kişilere anlatmış olması halinde bu kişilerin tanıklığı, olaya destekleyici delil oluşturabilir. Bunun dışında mağdurla fail arasındaki hiyerarşik ilişki (hoca/öğrenci ilişkisi

veya alt/üst ilişkisi) olup olmadığı, mağdur ve fail arasında çıkar çatışmasına neden olacak bir ilişki olup olmadığı, mağdurun beyanlarının tanık beyanlarıyla tutarlı olup olmadığı gibi konular da göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapılır. Cinsel saldırı söz konusuysa mağdurun saldırıya uğradığına ilişkin doktor raporu alması ispat açısından kolaylık sağlayacaktır. Failin onayı olmadan alınan ses ve görüntü kayıtları CTÖK'nun yaptığı araştırma açısından olayın vuku bulduğuna ilişkin delil olarak göz önüne alınabilir ancak bunlar daha sonraki aşamada disiplin kurulunun vereceği ceza kararına doğrudan dayanık yapılamaz.

Cinsel taciz fiilleri sonucunda ne tür cezalar verilebilir?

Failin öğretim üyesi veya üniversite idari personeli olması halinde, yapılacak soruşturma sonucunda; a) basit taciz halinde kınama cezası, b) süregelen basit taciz halinde aylıktan kesme ce-

zası, c) ağır taciz halinde kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, d) cinsel saldırı veya cinsel istismar halinde kamu görevinden çıkarma cezası verilir. Failin öğrenci olması halinde ise yapılacak soruşturmada cinsel taciz fiili için iki yarıyıl, cinsel saldırı fiili için ise yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilir.

Cinsel taciz veya saldırı nedeniyle üniversitedeki birimlere başvurmak dışında ne gibi hukuki yollara gidilebilir?

Mağdur, CTÖK'e başvurusu dışında savcılığa da cinsel tacizle ilgili suç duyurusunda bulunup yasal süreci başlatabilir. Bunun dışında cinsel taciz nedeniyle zarar gören mağdurun faile tazminat davası açma hakkı vardır. Tüm bu hukuki imkanlar beraber yürüyebilir. Birine başvurmaması diğer yola başvurmaya engel değildir. CTÖK, mağdurun talebi doğrultusunda tüm bu konularda mağduru aydınlatmakla yükümlüdür.

İTÜ Rektörlüğü'nün "Çiçeklenen Burslar" kampanyası için iş ve cemiyet hayatının 12 tanınmış ismi çiçek tasarım atölyesinde bir araya geldi. İlk kez çiçek tasarlayan yardımsever kadınların tasarımları, etkinlik sonrasında açık artırma ile satıldı. Elde edilen gelir İTÜ'lü kız öğrenciler için bursa dönüşecek.

İTÜ Rektörlüğü'nün Başarım Sensin Derneği ile yaptığı işbirliği ile 16 Mart Pazartesi günü "Çiçeklenen Burslar" kampanyası düzenlendi. İş, sanat, moda ve medya dünyasının başarılı kadınlarının katılımıyla İTÜ Ayazağa Yerleşkesinde çiçek tasarım atölyesi düzenlendi. Atölyeye; Başarım Sen-

sin Derneği Yönetim Kurulu Üyesi - A&D Art and Design Tasarım ve Mobilya Sahibi Ahu Orakçıoğlu, Moda Tasarımcısı Arzu Kaprol, Gazeteci Balçiçek İter, Ses Sanatçısı ve İTÜ Mezunu Melihat Gülses, Capital Dergisi Yayın Yönetmeni Sedef Seçkin Büyüyük, TÜRDEV Yönetim Kurulu Başkanı - Gündüz

Group Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İTÜ Mezunu Ruken Mızraklı, Kütahya Porselen Yönetim Kurulu Başkanı Sema Güral Sürmeli, Moda Tasarımcısı Gizem Turan, Tasarımcı Gönül Paksoy, Ressam - Tasarımcı Souadad Al-Sigab Kandemir, Tasarımcı Nida Bulut ve İdil Fırat katıldı.

Etkinliğin açılışını İTÜ Rektörümüz Prof. Dr. Mehmet Karaca yaparak, gösterilen duyarlılığa teşekkür etti. Daha sonra atölyenin eğitmenliğini üstlenen, İTÜ Rektör Danışmanı - Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Telem Gök Sadıkoğlu yaparak, öncelikle çiçekler ve çiçek tasarımı hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Çiçek tasarımının çok eski ve köklü bir alan olduğuna işaret eden Sadıkoğlu, farklı kültürlerde farklı biçimlerde ortaya çıktığından bahsetti. Atölye çalışmasında kullanılacak çiçekleri de tanıtan Sadıkoğlu, temel bilgileri verdikten sonra katılımcılar rengarenk vazoların içinden diledikleri çiçekleri seçti. Büyük bir heyecan ve özenle kendi tasan-

rımlarını yapan konuk kadınlar, zaman zaman Sadıkoğlu'ndan da destek aldı.

Keyifli anlara sahne olan atölyenin sonunda verilen kokteyle, cemiyet hayatının birçok tanınmış ismi katıldı. Atölyenin katılımcıları ile destek veren

kuruluşlara İTÜ adına teşekkür belgelerini Rektörümüz Prof. Dr. Mehmet Karaca takdim etti. Karaca, İTÜ'nün sosyal sorumluluk projelerinde yer almasını çok önemsediklerini, kadınların başrolde olduğu çalışmaların ise ayrıca önem taşıdığına altını çizerek, destek veren herkese teşekkür etti. Konuklar ise İTÜ'nün ev sahipliğinde böyle anlamlı bir etkinliğe katılmaktan duydukları memnuniyeti paylaşarak, bu vizyona sahip olunmasından ve ortak iş yapabilmekten gurur duyduklarını belirtti.

Başarım Sensin Derneği Başkanı Şule Argüder dernek adına tüm katılımcılara ve Rektör'ümüze teşekkür plaketi takdim

etti. Argüder, "İTÜ ile birlikte bu projeyi gerçekleştirmekten çok mutluyuz. Sizlere de yardımseverliğiniz ve desteğiniz için teşekkür ederim. İyilikleriniz karşılığımı bulacak" diye konuştu.

Etkinlik, çiçeklerin ünlü müzayede yöneticisi Uğur Batur tarafından satışıyla sona erdi. Elde edilen gelir, Başarım Sensin Derneği çatısı altında bulunan İTÜ'lü kız öğrencilere burs olarak aktarılacak.

TAŞLARIN DÜNYASI

AMETİST

PINAR HAZINEDAROĞLU

Kuvars ailesinin bir üyesi olan ametist volkanik kayalar içindeki gaz boşluklarına (jeotlara) sızan sıvıların kristalleşmesi ile oluşmaktadır. Mor rengini ve tonunu içerdiği demir ve manganez gibi mineraller belirler. Saydam ve camsı bir yapıya sahip mineral eflatun ile koyu mor arası değişen renklere sahiptir. Işığa ve ısıya karşı hassas mineral doğada veya yapay ortamda yüksek sıcaklıklarda kahverengimsi sarı rengini alır, diğer bir değerli taş olan sitrin ortaya çıkar. Koyu renkli ametistler doğada nadir bulunur ve değerlidir, ancak gün ışığında ısı gereksiz renkleri açılabilir.

Kimyasal yapısı : SiO_2
Sertlik derecesi : 7
Özgül ağırlığı : 2.64-2.69

Kuvars ailesinin bir üyesi olan ametist volkanik kayalar içindeki gaz boşluklarına (jeotlara) sızan sıvıların kristalleşmesi ile oluşmaktadır. Mor rengini ve tonunu içerdiği demir ve manganez gibi mineraller belirlemektedir.

Işığa ve ısıya karşı hassas olan mineral saydam ve camsı yapıya sahiptir. Doğada veya yapay ortamda yüksek sıcaklıklarda ametist kahverengimsi sarı rengini alır, diğer bir değerli taş olan sitrin ortaya çıkar. Koyu renkli ametistler doğada nadir bulunur ve değerlidir ancak gün ışığında ısı gereksiz renkleri açılabilir.

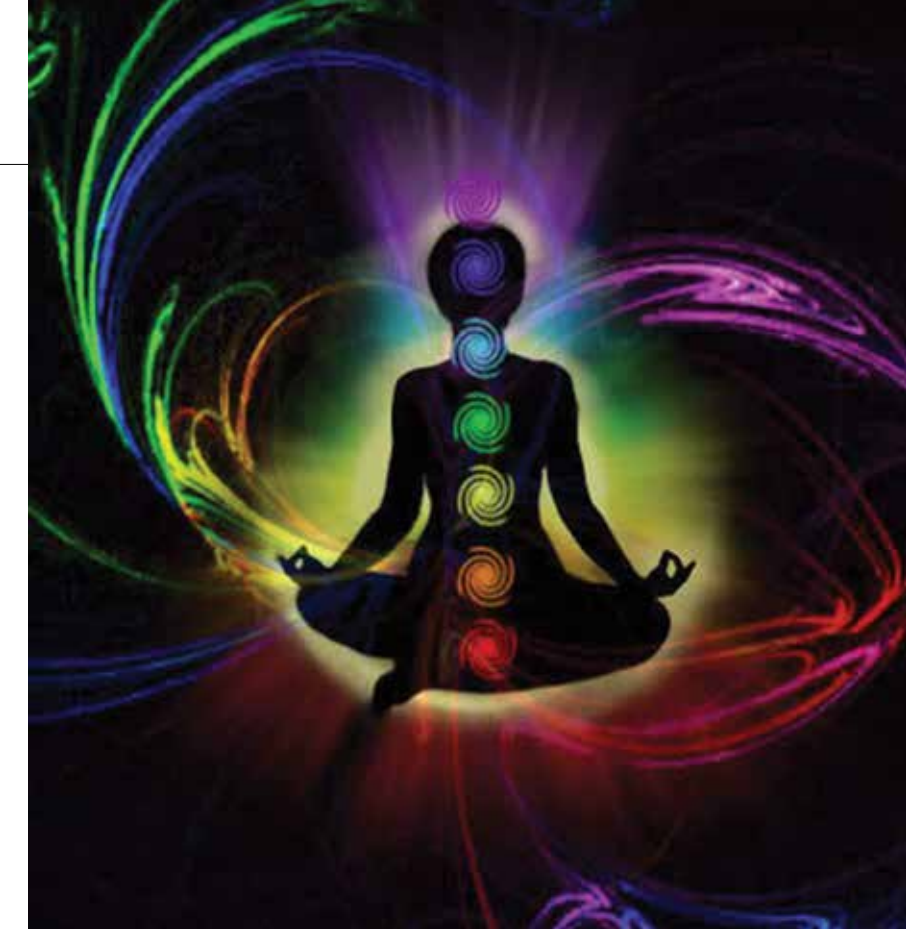
İlk olarak Urallar'da bulunan damarlarda koyu renk Sibiryametisti üretilmiştir. Brezilya, Uruguay, Meksika, Hindistan, Zambia, Sri Lanka, Madagaskar yüksek kaliteli ticari üretimlerin yapıldığı başlıca yerlerdir. Bulunduğu bölgeye bağlı olarak taşların kristal yapısı ve rengi farklılık göstermektedir. Brezilya ve Uruguay'daki madenlerde jeotlar içinde iri parçalar çıkarılmaktadır. Kanada ametisti kırmızımı rengini hematitten almaktadır. Zambia ve Namibia'da çıkarılan Afrika ametisti küçük kristalli yapılar içermektedir. ABD'de yaygın şekilde ametist depoları bulunmaktadır. Bazıları koyu tonlu, bazıları ise mavimsi tondadır. Avrupa'da İtalya ve

Almanya'da solgun renkli prizmatik karakterli kristaller bulunur. Türkiye'de ametist kristali Balıkesir, Ordu, Yozgat, Giresun civarlarında bulunmaktadır. Balıkesir Dursunbey maden ocağında volkanik magmatitlerin çatlak ve kırıklarını dolduran ametist kristalleri iri veya ince kristalli olabilmekte, renkleri açıktan koyuya değişmekte ve kalsedon ve kuvars mineralleri arasında barınmaktadır.

Mitolojide, şarap tanrısı Dionysius, bir insanın kendisine hakaret etmesine çok sinirlenir. Yoluna çıkan ilk insandan intikam almaya karar verir ve vahşi kaplanlar yaratır. Bu sırada genç ve güzel bakire Amethyst, tanrıça Dianaya adak adamaya giderken bu kaplanların saldırısına uğrar. Kıza acıyan Diana, acı hissetmemesi için onu saf kristal heykele dönüştürür. Yaptığına pişman olan Dionysius elindeki şarap kadehini heykelin üzerine boşaltır. Kristal heykel şarabın etkisiyle mor rengini alır.

Tarihte ametist; zümrüt, yakut ve safir gibi çok değerli bir taştır. Bunun sebebi nadir bulunması ve koruyucu güçlerinin olduğuna inanılmasıdır. Rivayete göre, Hz. Musa bu taş "Tanrı'nın Ruhunu" olarak adlandırmış ve hep yanında taşımış; Büyük Katerina bu taş için Urallar'a bir sürü madenci göndermiş; Mısır kraliyet hanedanı bu taş tercih etmiş ve Mısır'daki oymalarda kullanmıştır. Eski Yunan 'da kendisini taşıyan kişiyi sarhoşluktan koruduğuna inanılmış bunun sebebiyse adının 'sarhoş olmayan/amethystos' kelimesinden gelmesiymiş. Bu sebeple o zamanda üretilen kadehler ve kaplarda ametist kullanıldığını görebiliriz. Diğer birçok kültür de bu taş anlamlar yüklemiştir; öldükten sonra mezarlardaki bedenleri kötü ruhlara karşı koruması için, savaşta ve avda iyi şans getirmesi için ve şeytani ruhları kovmak için kullanmışlardır.

Günlük hayatta ve metafiziksel boyutta ametist kristalinin faydaları çoktur. Arındırıcı gücünün insana kendini yeniden doğmuş gibi hissettirdiği, güç ve dayanıklılık kazandırdığı, cesaret verdiği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra huzursuzluk, sinir, telaş, endişe, gerginlik ve stres hislerini yatıştırdığı ve nazardan koruduğuna ve ametistin mor renginin dinginlik, denge, saflık ve cesaret verdiğine inanılmaktadır.

Uzak doğu felsefesinde çakralar vücudumuzdaki enerji, yaşam gücü ve hayat enerjisi merkezleridir. Vücudumuzda yedi tane çakra bulunmaktadır. Bu çakraların en önemlisi taç çakradır, rengi mordur, bu yüzden Taç çakra ametist ile doğrudan bağlantılıdır. Ayrıca göz hastalıkları, alerji, kalp hastalıkları, depresyon, sar-

hoşluk, migren ağrıları ve her türlü ağrıya iyi geldiğine inanılır. Kan dolaşımıyla tansiyonu düzenlediği ve bağışıklık sistemini güçlendirdiği bilinmektedir. Gece kabuslarına ve uykusuzluğa karşı yastığının altına koyup uyumanız önerilir. Karanlıktan korkan çocuklara, yalnız kalamayanlara, yaşlılara iyi gelir. Sadece ihtiyacınız olan enerjileri çeker. Negatif elektrik yükü taşıdığı için bedendeki fazla elektrik yükünü almaktadır.

Bu açıdan bakıldığında kristallerin enerjisel olarak belirli aralıklarla nötrleştirilmesi gerekir. Bunun için toprağa gömebilir veya taşınızı yıkayabilirsiniz.

Ametist koç, balık, kova, başak, yay burçlarının ve aynı zamanda Şubat ayının taşıdır.

Kadınlar için Doğru Beslenme...

DIYETİSYEN ZELİHA KIRAZ

Kadınların ortak şikâyeti özellikle akşam öğününde yeme kontrolünü kayb ettikleri yönündedir. Genellikle, onlar tüm gün yediklerine kıyasla akşam öğününde çok fazla yeme kapasitesine sahipler. “Akşam eve gidince iştahımda aşırı derece artış oluyor, sürekli birşeyler atıştırma ihtiyacı oluyor” diye yakınıyorlar. Elbette bu şikâyetler yalnızca çalışan kadınlarda değil, ev hanımları ve öğrencilerde de oluyor. Sorun sadece akşam yemeğinde değil, akşam yemeğinden kalktıktan sonra kendilerini buzdolabının önünde buluyorlar ve gece boyunca sürekli atıştırmak istiyorlar. Eminim bu cümleler size bir yerlerden tanıdık gelmiştir. Gece atıştırmaları kilo almanızı sağlayan en büyük tuzaktır. Akşam metabolizma yavaşlar, bu sebeple yediğiniz her şey vücutta depolanır. Burada dikkat etmeniz gereken gerçekten ortaya çıkan gerçek fiziksel açlık mı yoksa duygusal açlık mı?

Aç olan siz misiniz yoksa duygularınız mı?

Yalnızlık, sıkıntı, sinirlilik, sevgi boşluğu, üzüntü kızgınlık gibi birçok duygu gerçek açlık ile karıştırılmaktadır. Birçok kadın duygularına yenik düşüp acıkmadığı halde sırf üzülmesi, kırdığı için tüm sinirini fazla yiyerek çıkarır. Bu çok yanlış bir davranıştır. Çünkü günün sonunda zararı yine size dokunur. Ve bu kadar yediğiniz için bir de pişmanlık duyarsınız. Bu şekilde davranmak yerine açık havada yürüyüş yaparak veya bir arkadaşınızla dertleşerek stresinizi üzerinizden atabilirsiniz.

Sık sık ve az az beslenin

Öğün aralarınızda üç saatten faz-

la aç kalmanız bir sonraki öğünde aşırı acıkmanızı sağlar. Ayrıca kan şekerinizin düşmesine izin verdiğiniz için de tatlı krizine girersiniz. Az az sık sık beslenmek hem sizi gün boyu tok tutar, hem de tatlı krizini engeller, bu arada hem de yağ yakımını sağlar. Gün içinde üç ana öğünü ve üç ara öğünü unutmayın. Yapılan araştırmalarda gündüz öğün atlayan, düzensiz beslenen, ara öğün yapmayan kişilerin gece daha çok acıkma hissine girip daha çok tatlı krizine girdiğini göstermiştir. Bu nedenle gündüz öğün atlamadan düzenli beslenerek akşam ve gecenin ilerleyen saatlerindeki iştahınızı kontrol altında tutmalısınız.

Her mevsim su için

Yaz da olsa kış da olsa su tüketiminizi ihmal etmeyin. Su sizi tok tutar. Acıktığınız zaman öncelikle bir bardak su için. Danışma için gelen kadınların birçoğu özellikle açken bu su içemiyorum diye yakınmaktadır. Kış ayında bile olsak günde iki litre su içmeniz gerekir. Su içmek için camınızın çekmesini beklemeyin.

Spor yapın

Evde ne kadar çok zaman geçirirsek o kadar atıştırma isteği olur. Tatlı krizine girdiğinizde ilk 15 dakika çok önemlidir. Eğer dayanırsanız krizi atlatabilirsiniz. Bu sebeple tatlı yiyeceğinize hemen açık havada yürüyüş yapın. Hem tatlı krizinden kur-

tulursunuz hem de kalori yakıp kalp sağlığını korursunuz.

Alternatif besinler

Tatlı kriziniz tuttuğunda önce bir bardak su için, sonra başka bir işe konsantre olun. Herşeye rağmen geçmiyorsa o zaman size tatlı yerine alternatif besin önerilerim olacak. Doğal meyveli yoğurt yapabilirsiniz veya kuru meyveler tatlı krizini önlemeye çok iyi alternatiftir. Kuru kayısı + 5 badem, kuru hurma + 5 tane fındık gibi besinleri tercih edebilirsiniz. Başka bir alternatif muz alıp sütle milkshake yapın ve üzerine tarçın serpin. Tarçın kan şekerinizi düzenler ve tatlı krizini önler. Meyve salatası yapabilir üzerine iki tam ceviz koyabilirsiniz. Bu örnekler hem sağlıklı hem de lezzetli besinlerdir.

Öğünlerde doğru besinleri tercih edin

Öğle ve akşam yemeğinde yemek seçimleriniz çok önemlidir. Örneğin, öğün olarak basit karbonhidrat olan hellimli makarna

yerseniz, yeterli ve dengeli besin öğesi almadığınız için daha kolay acıkırsınız. Çünkü basit karbonhidratlar kan şekerini daha çabuk bir şekilde yükseltir ve ani bir şekilde düşürür. Makarna yiyecekseniz yanında tavuk veya et ızgaranızı, yoğurdunuzu, salatanızı mutlaka yemeniz gerekir. Böylece dengeli beslenmiş olur kan şekerinizde dengesizlik yaşamazsınız. Öğünlerinizde daha çok kompleks karbonhidrat olan bulgur, kepekli ekmeğe, kuru baklagilleri tercih edin. Çünkü kompleks karbonhidratlar kan şekerini daha yavaş yükseltir, uzun süre aynı seviyede kalmasını sağlar. Öğünlerinizi tüketirken karbonhidrat, yağ ve protein oranı dengeli olmalıdır. Yani tabağınızda ızgara veya fırında pişirdiğiniz et, tavuk veya balığınız, ekmeğe veya pilav veya makarna veya patatesiniz, yoğurt veya ayranınız, salatanız ve sebze yediğiniz olmalıdır. Böylece dengeli ve sağlıklı beslenmiş olursunuz.

SAĞLIKLI BESLENME

Vücudun büyümesi, yenilenmesi ve çalışması için gerekli olan enerji ve besin öğelerinin her birinin yeterli miktarda alınması ve vücutta uygun şekilde kullanılması durumuna “YETERLİ VE DENGELİ BESLENME” denir

Besin öğeleri vücudun gereksinimi düzeyinde alınmadığında, yeterli enerji oluşmadığı ve vücut dokuları yapılamadığından “YETERSİZ BESLENME” durumu oluşur.

Gerektiğinden çok besin tüketen birey, besin öğelerini gerektiğinden çok alır. Çok alınan bazı öğeler vücutta yağ olarak biriktiğinden sağlık için zararlıdır. Bu durum “DENGESİZ BESLENME” olarak tanımlanır.

Yetersiz beslenmenin etkilediği grupların başında bebek ve çocuklar, gençler, doğurganlık çağındaki kadınlar, gebe ve emziren anneler, yaşlılar ve işçiler gelmektedir. Yetişkinlerde ise şişmanlık ve bunun zemin hazırladığı hastalıklar aşağıda verildiği gibi önemli halk sağlığı sorunlarıdır.

Besinler

BESİN: Yenebilen ve yenildiğinde yaşam için gerekli besin öğelerini taşıyan bitki ve hayvan dokularıdır.
BESİN ÖGESİ: Besinlerin içinde bulunan karbonhidrat, protein, yağ, vitamin ve minerallere besin öğeleri denir.

Karbonhidratlar

Proteinler

Yağlar

Vitaminler

Mineraller

Su

KARBONHİDRATLAR

- Vücudumuzun en önemli enerji kaynağıdır.
- Günlük enerjinin % 55-60'ını sağlar
- Bir gr karbonhidrat ortalama 4 kalori verir.
- Fazlası vücutta glikojen ve yağa dönüşür.

KARBONHİDRAT KAYNAKLARI

PROTEİNLER

- Vücudumuzun yapı taşıdır.
- Günlük enerjinin % 12-15'ini sağlar.
- 1 gr protein 4 kalori verir.
- Kas dokusunun korunması ve güçlenmesi için gereklidir.
- İnsan vücudu amino asitleri sentezleyemediği için proteinler mutlaka yiyeceklerle alınmalıdır.

PROTEİN KAYNAKLARI

YAĞLAR

- Enerji verir (1 gr yağ 9 kalori verir).
- Günlük enerjinin % 25-30'u yağlardan alınmalıdır.
- Yağda eriyen A, D, E, K vitaminlerinin emilimi için mutlaka yağ alınmalıdır.
- Deri altı yağ tabakası vücut ısısı kaybını önler.
- Midenin boşalmasını geciktirir, tokluk hissi verir.
- Organları dış etkenlerden korur.

YAĞ KAYNAKLARI

SU

Vücudumuzun günlük su ihtiyacı 2-2,5 litredir. Su aşağıdaki nedenlerden dolayı vücudumuz için çok gereklidir:

- Besinlerin sindirimi, emilimi, hücrelere taşınması
- Besin öğelerinin hücrelerde metabolize olmaları sonucu oluşan öğelerin akciğer ve böbreklerle taşıyıp atılmaları,

- Vücut ısısının denetimi,
- Eklemelerin kayganlığının sağlanması,
- Elektrolitlerin taşınması için.

VİTAMİNLER

Büyüme ve yaşamın sürdürülmesi için gerekli organik bileşiklerdir. Vitaminler koenzim ve hormon şeklinde; sinir ve sindirim sistemlerinin çalışması, besin öğelerinin elverişli olarak kullanılması, vücut direncinin sağlanmasında etkilidirler.

Vitaminler yağda eriyen vitaminler ve suda eriyen vitaminler olmak üzere iki gruba ayrılmışlardır. Yağda eriyen vitaminler: A, E, D, K; Suda eriyen vitaminler: B12, C, Tiamin(B1), Riboflavin (B2), Niasin, Vitamin B6, Folik Asit, Pantotenik Asit, Biotin, Kolin, İnostol.

VİTAMİNLER ve KAYNAKLARI

A Vitamini	C Vitamini	E Vitamini	D Vitamini
Karaciğer, yeşil yapraklı sebzeler, yumurta sarısı, havuç, kayısı. Eksikliğinde göz bozukluklar, gece körlüğü, diş, cilt hastalıkları ve enfeksiyon.	Kuşburnu, kırmızı ve yeşil biber, turuncgiller, yeşil yapraklı sebzeler ve çilek. Eksikliğinde diş ve dişeti hastalıkları, bağışıklık sistemi yetersizliği.	Buğday embriyosu, soya yağı, bitkisel yağlar ve yağlı tohumlar. Eksikliğinde hemolitik anemi ve sinir kas sistemi yetersizliği.	Güneş ışığı, balık yağı ve yağlı balıklar. Eksikliğinde rikets, osteomalasia, menapoz sonrası kadınlarda osteoporoz.
			
K Vitamini	B1 - B2 Vitamini	Niasin	Folik Asit
Ispanak, soya fasülyesi ve lahana. Eksikliğinde kanda pıhtılaşma sorunu.	Karaciğer, kurubaklagiller, tahıllar, yağlı tohumlar - Süt ve ürünleri, et, yumurta ve yeşil yapraklı sebzeler. Eksikliğinde görme, sinir ve sindirim sistemi bozuklukları, deri ve mukozada yaralar, iştahsızlık, baş dönmesi.	Maya, karaciğer, et, balık ve yağlı tohumlar. Eksikliğinde pellegra, sinir ve sindirim sistemi bozuklukları, ciltte yaralar.	Karaciğer ve diğer organ etleri, yumurta, yeşil yapraklı sebzeler ve kuru baklagiller. Eksikliğinde megaloblastik anemi ve kalp hastalıkları.
			

MİNERALLER

- Yetişkin insan vücudunun ortalama % 6'sı minerallerden oluşmuştur.
- Minerallerin bir bölümü iskelet ve dişlerin yapıtaşdır.
- Diğer bir bölümü vücut suyunun dengede tutulmasını sağlar.
- Bazı mineraller, vücutta besin öğelerinden enerji oluşmasında ve oksijenin taşınmasında gereklidir.
- Bazı mineraller de vücudun çalışmasını düzenleyen enzimlerin bileşiminde yer alır.

BESİN GRUPLARI

Besinler besleyici değerleri yönünden 4 grupta toplanır:

- Süt ve süt ürünleri
- Et, tavuk, balık, yumurta, kuru baklagiller
- Sebze ve meyveler
- Tahıllar

Grup 1: Süt ve Süt Ürünleri

Süt, yoğurt, kefir, peynir, çökelek, süt tozu vb. besinlerden oluşmaktadır. Besleyici değerleri: Protein, kalsiyum ve fosforca zengindir. Çok iyi riboflavin kaynağıdır. Folik asit ve diğer B vitaminlerini içerir. Günlük önerilen miktarlar: Yetişkinler: 2 porsiyon, Çocuklar, gebe-emzikli kadınlar: 3-4 porsiyon dur.

Öneriler:

- Yağsız veya yağı azaltılmış süt, yoğurt ve tuzu az peynir çeşitleri tercih edilmelidir.
- Yoğurdun suyu, B2 vitamini içerdiğinden dökülmemelidir.
- Çiğ süttten yapılmış peynir ve açık süt tüketilmemelidir.
- Pastörize veya uzun ömürlü (UHT) süt tercih edilmelidir.
- Sokak sütleri kullanılmamalıdır.

Grup 2: Et, tavuk, balık, yumurta, kurubaklagiller

Bu gruptaki besinler protein, B vitaminleri, demir, çinko, fosfor, magnezyumca zengindir. Kuru baklagiller posadan zengindir.

Bu besinler:

- Büyüme ve gelişmeyi sağlar.
- Kan yapımında ve hastalıklara karşı direnc kazanılmasında görevleri vardır.
- Yumurta, protein kalitesi en yüksek besindir.
- Herhangi birinden veya birkaçından her gün 2 porsiyon yenmelidir.
- Gebe, emzikli kadınlar ve gençler 3 porsiyon yemelidir.

Öneriler:

Kırmızı et; kolesterol ve doymuş yağ içerir, kalp rahatsızlığı olanlar kırmızı eti haftada 2 kez tüketmelidir. Ağırıklı beyaz et tercih etmelidir (tavuk, hindi vb).

- Haftada iki kez balık yenmelidir.
- Posa alımını arttırmak için haftada en az iki kez kurubaklagil tüketilmelidir.
- Kızartma yerine haşlama ve ızgara etler tercih edilmelidir.
- Kuru baklagiller protein kalitesini arttırmak için tahıllarla karıştırılarak tüketilmeli, vitamin kayıplarını önlemek için pişirme suyu dökülmemelidir.
- Salam, sosis gibi et ürünleri tüketirken yanında mutlaka C vitaminlerinden zengin (domates, yeşil biber vb) besinler tüketilmelidir.
- Çiğ yumurta tüketilmemelidir.

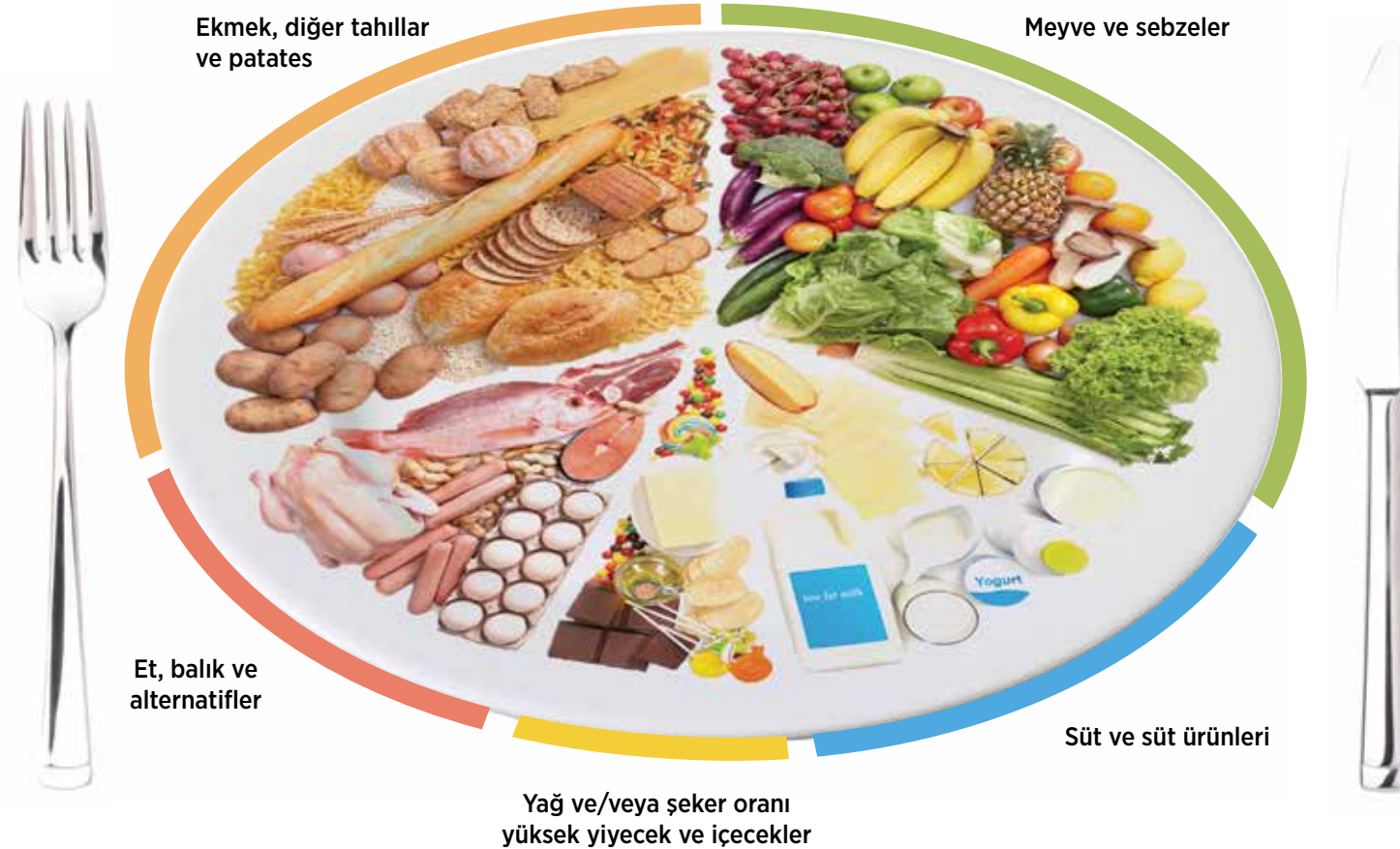
Grup 3: Sebze ve Meyveler

Sebze ve meyveler vitamin - minerallerden ve posadan zengindir. Vitaminler bağışıklık sistemi için önemlidir. Posa; sindirim sistemimizin (özellikle bağırsakların) düzenli çalışmasına yardımcıdır. Hergün en az bir koyu yeşil ve en az bir turuncu sebze tüketilmelidir.

- Çeşitli renk ve türlerdeki sebze ve meyveler tüketilmelidir.
- Günde en az 5 porsiyon sebze ve meyve tüketilmelidir.
- Günlük alınan sebze ve meyvelerin en az 2 porsiyonu; yeşil yapraklı sebzeler, domates veya turuncgiller olmalıdır.

Grup 4: Tahıllar

- Ekmek türleri, makarna, pirinç, bulgur, krakerler, tahıl gevrekleri, un, şehriye vb yiyecekler tahıl grubundadır.
- Bu besinler vücudun temel enerji kaynağıdır. Ayrıca sinir sisteminin güçlenmesi için gereklidir. Bu gruptaki beyazlatılmamış besinler B1 vitamini başta olmak üzere B grubu vitaminleri ve posadan zengindir.

SAĞLIKLI BESLENME ÖNERİLERİ

- ✓ Günlük tükettiğiniz besinlerin çok çeşitli olmasına özen gösterin.
- ✓ Günlük beslenmenizde ekmek ve tahıl grubu besinlerin [bulgur, mısır, pirinç, makarna] bulunmasına özen gösterin.
- ✓ Her gün birkaç kez çeşitli taze sebze ve meyve yişin [günde 5-7 porsiyon].
- ✓ Düzenli fiziksel aktivite yapın.
- ✓ Doymuş yağ içeren margarin ve tereyağı tüketilmemelidir.
- ✓ Doymamış yağ içeren bitkisel sıvıyağlar [ayçiçek, mısırözü, zeytinyağı] tercih edilmelidir.
- Yağ türü olarak sadece zeytinyağı tüketilmemelidir.
- Bitkisel sıvı yağlar karışık tüketilmelidir. 1/3'ü ayçiçek veya mısırözü, geri kalan 2/3'ü ise zeytinyağı olarak karıştırılıp kullanılmalıdır.
- ✓ Yağlı et ve et ürünleri [sucuk, salam, sosis] yerine balık, tavuk, hindi eti veya kuru fasulye, nohut, mercimek gibi kurubaklagiller tercih edilmelidir.
- ✓ Yağsız veya az yağlı süt ve süt ürünleri [yoğurt, peynir, kefir] yenilmelidir.
- ✓ Mümkünse alkol kullanmayın. Eğer kullanıyorsanız en aza indirin.
- ✓ Besinlerinizin hazırlanması, pişirilmesi sırasında hijyen kurallarına dikkat edin. Yiyeceklerinizi pişirirken haşlama, fırında ve buharda pişirme yöntemlerini tercih edin. Kızartmalardan kaçının. Böylece yemeklerinize ekleyeceğiniz yağ, tuz ve şeker miktarını azaltmış olursunuz.

ŞEKER TÜKETİMİ ve ZARARLARI

Dr. PEYMAN YANPAR
Aile ve İşyeri Hekimi

Şeker insanlar için vazgeçilmez ve doğal olarak meyve ve sebzelerde bulunan fiziksel sağlığımızı için ihtiyacımızın olduğu bir besindir. Özellikle zihinsel faaliyetlerin yürütülmesi ve iyi bir ruh hali için olmazsa olmaz durumdadır, ancak fazla şeker ve kimyasal işlemlerle beyazlatılmış şekerin sağlığa zararlarını göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Şeker başka formlarda da bulunabilmektedir: Mısır şurubu, bal, akçaağaç şurubu gibi şekerin tüm formları vücudu bir şekilde etkilemektedir. Vücudumuz çok yüksek miktarda işlenmiş şekeri kaldıramamakta-

dır. Temel organlarımız bu kalitesiz şekerin tüketimiyle ciddi hasarlar alırlar. Şekerin tek başına kendisi bir yemek grubu değildir. Fakat şeker beklendiği gibi tek başına çoğu yiyeceklerde değişik yapılarda bulunmaktadır ve herhangi bir besin maddesi, protein, yağ ve enzim bulundurmaz, sadece boş kalori yapısıdır. Katma şekerin herhangi güvenli bir niceliği yoktur ve herhangi bir yarar sağlamaz. Sadece meyve ve sebzelerdeki doğal şeker vitaminlerle, liflerle, enzimlerle dengelenmiştir dolayısıyla meyve ve sebzelerin özellikleri şeker sindirimini yavaşlatarak vücuda bu konuda yardım eder.

Ülkemizde gençlerde son yıllarda beslenme şekli olumsuz yönde değişmiş rafine şeker ve unlu gıdaların tüketimi artmıştır. Özellikle 80'li yıllardan sonra ABD'de olduğu gibi bizde de fazla şekerli meşrubatların ve kolalı gazlı içeceklerin tüketimi çok artmıştır. Unlu ve şekerli yiyeceklerin aşırı miktarda tüketimi başta kanser olmak üzere birçok hastalığa davetiye çıkarmaktadır.

Günümüzde birçok paketli yiyeceğe fazlasıyla konan şeker sadece bireyi şişmanlatmakla kalmayıp bağışıklık sistemini çökertmektedir. Son 50 yılda tüm dünyada şeker tüketimi üç kat artmış ve buna bağlı kanser oranları da çok yükselmiştir. Gıdalara şeker ilavesi yerine mümkün olduğunca şeker ihtiyacımızı taze meyve ve sebze-

lerden sağlamağa çalışmak çok unlu gıdalar yerine kavrulmamış kuruyemişleri karbonhidrat olarak beslenme düzenimize katmamız gerekmektedir. Rafine şeker, başlıca obezite, diyabet, kalp-damar hastalıkları, Alzheimer gibi hastalıkların daha genç yaşta ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Öğrenci kantinlerinde öğrencilere şekerli gazlı içecekler hazır paketli kek pasta gibi besleyici değeri olmayan gıdalar fazlasıyla sunulmaktadır. Bir kutu gazlı içecekte toplamda 12 küp şeker bulunmaktadır. Bu miktar günlük ihtiyacın çok üzerindedir ve hiç bir besleyici özelliğinin olmadığı gibi aynı alkol benzeri etkiyle önce karaciğeri yağlandırdığı göbük ve bel çevresinde yağlanma ile birlikte insulin direncine neden olduğu bilinmektedir. Dünya Sağlık Örgütüne göre hastalıkların yüzde yetmişini yanlış beslenmeye bağlıdır. Buna göre sağlıklı bir toplum için öğrenci kantinlerinde sağlıklı gıda tüketimini teşvik edici kampanyalar düzenlenmelidir.

Sosyal yaşantımızda davet ve kutlamalarda tatlı ve pasta yemek gelenek haline gelmiştir. Tatlı ve pasta gibi aşırı şekerli yiyeceklerin yenilmesi o anda ağızda hoş bir tat bıraksa da uzun sürede vücudumuza ve sinir sistemimize çok fazla zarar vermektedir. Bu tür şekerli yiyecekleri çok tüketenlerde vücutta su tutulumu artar, ödem oluşur. Dokular elastikiyetini ve özelliğini kaybeder. Vücutta serbest oksijen radikalleri dediğimiz son derece zararlı maddelerin artmasına yol açar. Bu serbest oksijen radikalleri erken yaşlanmaya ve kansere neden olabilir.

Çocuklara ödül olarak verilen şeker aslında vücudu enfeksiyonlara karşı savunmasız bırakmaktadır. Şekerin vücudumuza yaptığı harabiyeti sadece diş çürüklerine bakarak bile anlayabiliriz. Son yıllarda çocuklarda sıklıkla görülen dikkat eksikliği, hiperaktivite, depresyon gibi sinir sistemi hastalıkları da şeker tüketiminin artmasıyla doğal beslenme şekline uzaklaşmasıyla ilişkilidir.

Toplum olarak her türlü kutlamada pasta ve tatlıların bol miktarda tüketilmesi başta obezite olmak üzere birçok sağlık sorununa yol açmaktadır. Burada önce ailelere daha sonra okullara önemli görevler düşmektedir. Öğrenci kantinlerinde kolalı şekerli içecekler yerine su ve ayran gibi sağlıklı içecekler tercih edilerek sağlıklı gıdalara öğrencilerin rahatça ulaşması sağlanmalıdır.

Beyin gelişiminde ve sinir sisteminin çalışmasında beslenme şekli çok etkilidir. Çok şekerli yiyecekler beyin faaliyetlerini yavaşlatır ve insan bedeninde de uyuşukluğa neden olur. Öğrencilerin başarılı bir kariyer yapabilmeleri için beslenme düzenlerini gözden geçirmeleri şarttır. Dengeli ve yeterli bir beslenme rafine şekerden uzak bir diyetle mümkün olacaktır.

Şekerden kaynaklanan belli başlı hastalık ve rahatsızlıklar:

- Kanser oluşumunu hızlandırır ve kolaylaştırır
- Vücuttaki sıvı dengesini bozarak buna bağlı dikkat eksikliği, hiperaktivite ve benzeri ruhsal problemlere neden olabilir
- Diş ve diş etlerinde problemlere, çürüklere ve sararmalara neden olur
- Gebe kadınlarda bebeğin gelişimini olumsuz yönde etkiler
- Kalp damar rahatsızlıkları ile tansiyona yol açar
- Hormon dengesinin bozulmasına ve böylece pek çok fiziksel etkiye sebep olur
- Yüksek kilodan dolayı kemik ve kas sisteminin yapısının bozulmasını hızlandırır, kemik erimesine neden olur

V. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı NEOLİBERAL SÖYLEM VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KONGRESİ

Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (DAÜ-KAEM) tarafından düzenlenen 'V. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı; Neoliberal Söylem ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kongresi' 25-27 Mart 2015 tarihlerinde Kıbrıs'da gerçekleştirildi. Ekonomi, sosyoloji, psikoloji, politika, hukuk, iletişim, sanat ve çeşitli disiplinlerden akademisyenleri, araştırmacıları ve aktivistleri bir araya getirerek, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların deneyimlerinin neoliberal söylem ve politikalar çerçevesinde nasıl bir değişim ve dönüşüm geçirmekte olduğunu farklı disiplinlerden ve disiplinlerarası bilimsel çalışmalar ışığında farklı bakış açılarından tartışmaya açmıştır.

Farklı üniversitelerden 120 civarında bildirinin sunulduğu kongrede İTÜ BMT-KAUM Müdür Yardımcısı Doç. Dr. İpek İlkaracan Ajas, 'Estimating the Value of Domestic Labor: A Household Satellite Account for Turkey' başlıklı bir bildiri sunmuştur. (bildiriye ulaşmak için: <http://www.kaum.itu.edu>).

tr/dosyalar/3013WorkingPaper.WorkFamilyBalance.Turkey.pdf).

Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Neler Yapılabilir?

Kongrenin son günü altı ayda bir düzenlenen üniversiteler arası CTS Çalıştaylarının yedincisi 'Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Neler Yapılabilir?' başlığıyla gerçekleştirildi. Burada üniversitelerin kendi bünyelerinde yaptıkları faaliyetler ile karşılaştıkları sıkıntılar paylaşıldı ve yeni çözüm önerileri arandı. Çalıştayda İTÜ BMT-KAUM olarak Aydın Doğan Vakfı desteği ile gerçekleştirilen Türkiye çapında cinsel taciz konusunda yayınlanan yönerge, politika belgesi ve görsel materyalleri içeren "Cinsel Taciz Arşiv çalışması" (<http://www.kaum.itu.edu.tr/tr/diger-universiteler/>) ve bu konuda hazırladığımız broşür ve kitapçıkları paylaştık. Çalıştayda tüm üniversitelerin öğrencilerini kapsayan ve cinsel taciz gerçeğini ortaya koyacak cinsel taciz anketi yapılması tartışılan konular arasında yer aldı.

SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM PLANI ÇALIŞTAYI

Gelecek nesillere daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak amacıyla çevresel ayak izini azaltmak ve pozitif sosyal etkiyi arttırmak amacıyla Unilever dört yıldır "Sürdürülebilir Yaşam Planı" uygulamasını gerçekleştirmektedir. Bu amaç doğrultusunda Unilever Sürdürülebilirlik Akademisi işbirliği ile sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunmak ve Unilever iş modellerinin yaygınlaştırılması amacı ile kamu, STK ve özel sektör temsilcilerinin, akademisyenlerin ve basın katılımlıyla 21 Mayıs 2015 Perşembe günü Adile Sultan Sarayı'nda aşağıda şematik olarak belirtildiği şekilde bağımsız ve tarafsız beş farklı konunun beş ayrı masada ele alındığı ve tartışıldığı çalıştay gerçekleştirmiştir. Konular; Sürdürülebilir Tarım, Alışverişte Davranış Değişikliği, Gıda Atığı Yönetimi ve Yeşil Restoranlar, Sosyal Yaşamda Kadının Güçlendirilmesi ile İş Yaşamında Çeşitlilik ve Kadın olarak ayrılan toplantı sonucunda beş ayrı rapor yazılmıştır. Merkezimiz adına Müdürümüz Prof.Dr. Fatma Arslan diğer temsilcilerle birlikte Sosyal Yaşamda Kadının Güçlendirilmesi konulu çalıştay grubunda yer almıştır.

II. ULUSAL ÜNİVERSİTE KADIN ARAŞTIRMALARI MERKEZLERİ KONGRESİ

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsünden...

Anadolu Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AKAUM) ile Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin (ESKAM) ev sahipliğinde 24-25 Nisan 2015 tarihlerinde Türkiye'deki üniversitelerin Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezleri II. Ulusal Kongresi düzenlendi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsünde düzenlenen kongrede üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliği derslerinin zorunlu olma durumu ile Kadın Araştırmaları Merkezlerinin eksikleri, sıkıntıları ve talepleri üzerine tartışmalar yapıldı. Kongre sonucunda yazılan sonuç bildirgesi 7 Mayıs 2015 tarihinde YÖK tarafından gerçekleştirilen 'Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite Çalıştay'ında öneri olarak sunuldu. Gelecek yıl gerçekleştirilecek üçüncü kongrede İTÜ BMT-KAUM'un ev sahipliği yapması planlandı.

II. ULUSAL ÜNİVERSİTE KADIN ARAŞTIRMALARI MERKEZLERİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ ESKİŞEHİR 24.04.2015

- Merkezlerarası iletişimin güçlendirilmesi:
    - E-mail grubu oluşturulması
    - Ortak bir web sayfası ya da blog oluşturulması; blogun yönetimini her sene kongreyi düzenleyecek bir ya da iki üniversitenin üstlenmesi
    - Blogda merkezlerin yürüttüğü projeler, projelere fon veren kuruluşlar, çağrı tarihleri, yayınların yer alması; her merkezin güçlü olduğu yönlerinin belirterek diğerlerine destek verebileceklerinin listelenmesi.
    - Sosyal medya üzerinden daha çok işbirliği yapılması
    - Kitap ve belgelerin oluşturulmasına ağırlık vermesi, yapılan faaliyetlerin belgelendirilmesi veya kitaplaştırılması
    - Daha önce yapılan haritalama çalışmalarının güncellenmesi
    - Panel, toplantı ve derslerin videoya çekilerek internetten sosyal medya üzerinden (canlı) yayınlanması
    - Film gösterimleri yapılması, hazırlanan filmlerin paylaşılması
  - Merkezler ve üniversiteler arası işbirliğinin geliştirilmesi; kadın araştırma ve uygulamaları merkezi olmayan üniversitelere merkez kurulması için destek verilmesi:
    - Bölgesel örgütlenmelerin geliştirilmesi
    - Üniversite içi örgütlenme (bütün fakültelerden konu ile ilgili hocaların bir araya getirilmesi, herkesin birbirinin çalışmalarından haberdar olması)
    - Etkinlik takviminin daha geniş daha etkili bir şekilde planlanması
    - Konferans ve benzeri etkinliklere geniş katılım sağlanması, önemli etkinliklerde merkezlerin bir arada durması
    - 8 Mart ve 25 Kasım'da ortak bildiri yayınlanması
    - Kadın akademisyenler ile dayanışmanın sağlanması
  - 2015 yılında ODTÜ'de yapılacak olan kongrede kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmaları alanı hakkında fikir alışverişi yapılması için bir çalıştay kongre yürütme kuruluna öneri yapılması
  - Merkezlerin yapılanması ve kaynaklarının geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapılması:
    - Merkezlere bütçe ayrılması talebi YÖK'e tarafından "ayrı bütçenin zorunlu tutulabilir ya da önerilebilir.
    - Merkezlere idari personel atanması konusunda YÖK'ten destek istenebilir.
  - Merkezlerde kadrolu öğretim üyelerinin çalışması, merkezlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması
  - Merkez üyelerinin yaptığı çalışmaların teşvik edilmesinin önerilmesi
  - Cinsel taciz ve şiddet konusunda yapılacak ortak çalışmaların geliştirilmesi
  - Merkezlerin hazırlayacağı yönergelerin kabul edilmesi için YÖK tarafından üniversite yönetimlerine tavsiye edilmesi
  - Merkezlerde iç eğitim olarak bilgi güncellenmesi yapılması
  - Cinsel taciz veya saldırı gibi olaylardaki soruşturmalarda merkezlerden bir temsilcinin yer alması
  - YÖK tarafından 7 Mayıs 2015 tarihinde "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite" başlıkla düzenlenen toplantıda, üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri verilmesi konusunda konuşulması uygun görülen hususlar:
    - Toplumsal cinsiyet eşitliği dersinin zorunlu ders olarak verilmesinin YÖK'e önerilmesi
    - Hizmet içi eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet konularına ağırlık verilmesi
    - Toplumsal cinsiyet dersi için ders materyalleri ve videolar oluşturulması
    - Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi verilmesi için müfredat geliştirilmesi
    - Eğitimin merkezler tarafından akademik, idari personele ve öğrenciler ile sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlere de verilmesi.
    - Eğitici eğitimi yapılması
    - Sertifika ve yan dal programlarının hazırlanması
  - Üniversitelerde yüksek lisans ve doktora programlarının oluşturulması
  - Öğrenci toplulukları ve kulüplerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda yaptığı faaliyetlerin teşvik edilmesi ve desteklenmesi
  - Üniversitenin iletişim kanallarının kullanılması
  - Araştırma projeleri yapılmasının desteklenmesi
  - Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Öğrenci Kongresi düzenlenmesi
- 2016 Yılında yapılacak olan III. Ulusal Üniversite Kadın Araştırmaları Merkezleri Kongresi'nin İstanbul Teknik Üniversitesi ve Koç Üniversitesi ortaklığında İstanbul'da yapılması önerilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite Çalıştayı

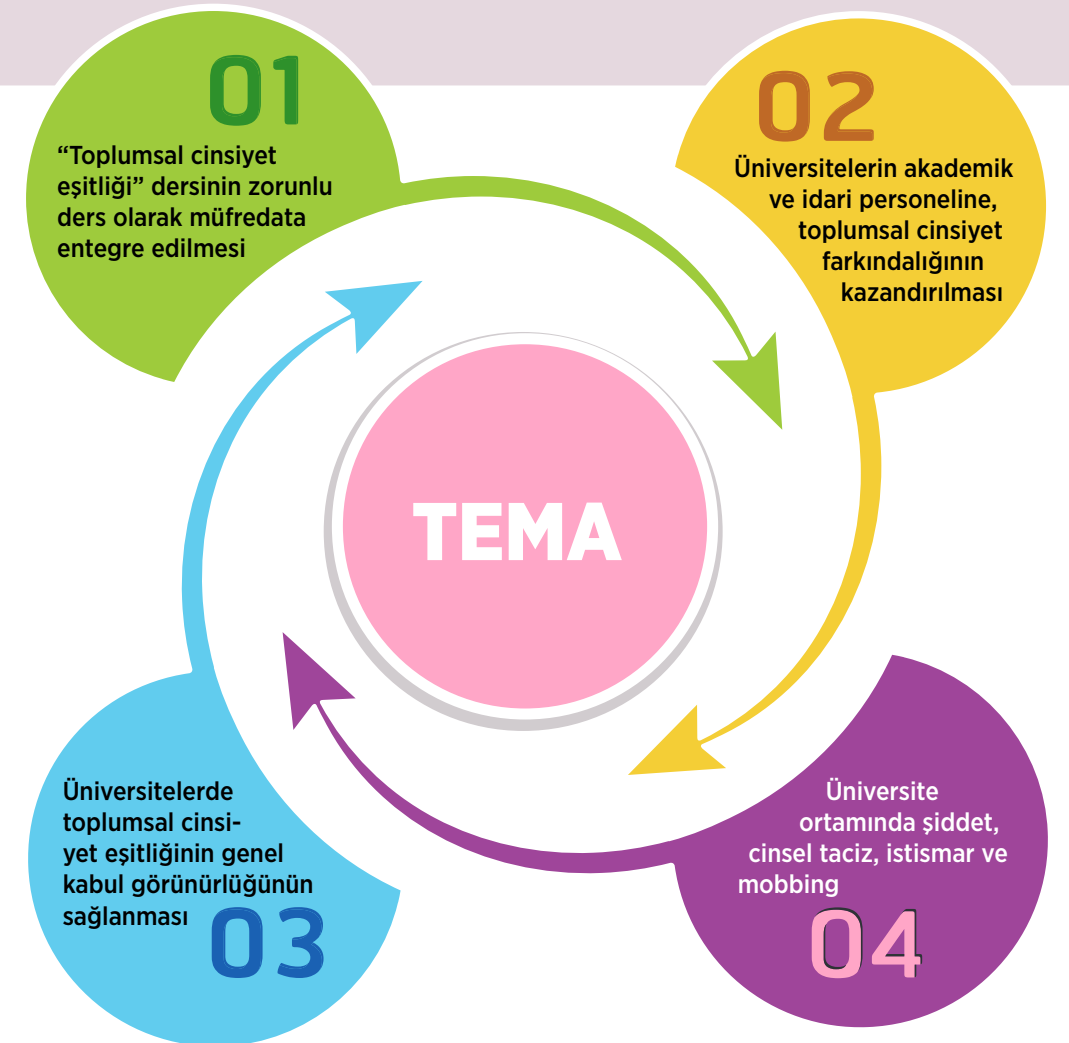

7 MAYIS
2015

>Saat: 09.30 >Yer: Yükseköğretim Kurulu Konferans Salonu Bilkent/ANKARA

www.yok.gov.tr

7 Mayıs 2015 tarihinde YÖK'ün ilk kez gerçekleştirdiği "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite Çalıştayı"nda dört ana tema üzerinden öneriler hazırlandı. Gün sonunda çalıştaylarda oluşturulan raporlar YÖK'e sunuldu. Bu raporlar birleştirilerek YÖK Yürütme Kurulu'nda ve devamında YÖK Genel Kurulu'nda görüşüldü. 29.05.2015 tarihinde yayımlanan "Sonuç Raporu" aşağıda sunulmaktadır.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE DUYARLI ÜNİVERSİTE ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU YÖK GENEL KURULUNDA GÖRÜŞÜLÜP KARARA BAĞLANDI

Toplumumuzda kadına yönelik şiddetin arttığı ve yaşanan şiddet örneklerinin yazılı ve görsel medyaya sıkça yansdığı bir dönemdeyiz. Kadına yönelik bu olumsuz tavır ve şiddete karşı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı başta olmak üzere devletin ilgili kurumları çeşitli çalışmalar sürdürmektedir. Başkanlığımız da toplumumuzdaki bu soruna karşı ilgisiz kalmamış; üretilebilecek çözüm yolları konusunda bir yol haritası oluşturmak için çalışmalara başlamıştır.

Başkanlığımızın Yükseköğretim Kurulu ve bütün üniversitelerimiz adına 18.02.2015 tarihli yaptığı ortak açıklamada “Kadına yönelik şiddetin ve istismarın önlenmesi adına üniversitelerimizde yapılan çalışmalar, bugünden sonra eskisine göre kıyas kabul etmeyecek şekilde etkin ve sonuç üretici faaliyetleri artırarak sürdürülecek ve bu faaliyetler Yükseköğretim Kurulu tarafından da desteklenecektir.” denilmiştir. Bu konuda ilk adım olarak üniversitelerimizin katılımıyla bir çalıştay düzenleme kararı alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu olarak toplumumuzun sorunlarına eğilme, çözüm üretme ve üretilen bu çözüm önerilerinin gerektiğinde ilgili kurumlar ile paylaşılması yaklaşımını benimsiyoruz.

Başkanlığımız tarafından 7 Mayıs 2015 tarihinde yaklaşık 70 üniversitemizden Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Başkanlarının, konu ile ilgili akademisyenlerin, kadın çalışmaları yapan STK ve ilgili sendika temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen çalıştay aşağıda belirtilen dört ana tema üzerinde yoğunlaşmıştır:

- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dersinin Zorunlu Ders Olarak Müfredata Dâhil Edilmesi,
- Üniversite Ortamında Şiddet, Cinsel Taciz, İstismar ve Mobbing,
- Üniversitelerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Genel Kabul Görmesinin Sağlanması,
- Üniversitelerin Yöneticilerine İdari ve Akademik Personeline Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalığının Kazandırılması.

Çalıştaya katılanlar, önceden belirlenmiş olan bu temalara karşılık gelecek şekilde dört gruba ayrılmışlar; üniversitelerde toplumsal cinsiyet açısından daha duyarlı bir iklimin oluşturulması için neler yapılması gerektiği konusunda verimli tartışmalar yapmış ve bir çalıştay sonuç raporu düzenlenmiştir.

Yükseköğretim Kurulunun 28.05.2015 tarihli Genel Kurul toplantısında söz konusu sonuç raporu dikkate alınarak aşağıdaki kararlar alınmıştır:

- “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” dersinin bu kavramsal alanda aynı veya farklı bir adla yükseköğretim programlarında üniversitelerimizin yetkili kurullarınca alınacak karar doğrultusunda **zorunlu veya seçmeli ders** şeklinde yer almasına veya **her yarı yıl bir bilimsel etkinlik** düzenlenmesine,
  - Bu dersin programa dâhil edildiği durumda ders içeriğinin oluşturulmasında ilgili öğretim elemanlarının yanı sıra öğrencilerin de görüşlerinin alınmasına,

b. Dersin yürütülmesinde uzman öğretim elemanlarının bulunmaması durumunda örgün eğitim kapsamında uzaktan öğretime dayalı e-ders olarak da okutulabileceğine,

2. Yükseköğretim Kurumları içerisinde bulunan Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlıklarındaki yapının, Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleriyle de işbirliği içerisinde cinsel taciz ve cinsel saldırılara karşı ulaşılabilirlik, gizlilik ve güven esasına dayalı olarak güçlendirilmesine; tıbbi ve psikolojik destek verebilecek konuma getirilmesine,

3. Cinsel taciz ve cinsel saldırı konularında Yükseköğretim Kurumlarında farkındalık sağlayacak eğitim çalışmalarının yapılmasına,

a. Bu eğitimlerin öğretim elemanları, öğrenciler, idari personel, alt işverenler, güvenlik görevlileri ve üniversitenin hizmet aldığı diğer kurum ve kuruluş çalışanlarına yönelik olmasına,

b. Dileyen Yükseköğretim Kurumlarının bu konularda çalışan ve birikime sahip öncü üniversiteler tarafından gerçekleştirilecek eğitici eğitimlerinden faydalanmalarına,

4. Üniversite kampüs ve dersliklerinin, özellikle kız öğrencilerin güvenliğine yönelik olarak düzenlenmesi, aydınlatılması, haberleşme imkânı sunulması gibi konularda hassasiyet gösterilmesine,

5. Üniversite Rektörlüklerinin yerel yönetimlerle işbirliği içinde üniversite kampüslerine ulaşımın güvenli bir şekilde sağlanabilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına,

6. Üniversitelerimizdeki Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin çalışma biçimi ve işlevselliklerinin güçlendirilmesine, bu merkezlerin olmadığı üniversitelerimizde de süreç içerisinde merkez açılmasına,

7. Lisansüstü programlarda Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine duyarlı çalışmaların teşvik edilmesine,

8. Yükseköğretim Kurulunca, Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanları ve Memurları Disiplin Yönetmeliği ile Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’nde cinsel taciz, cinsel saldırı, mobbing gibi davranışlara yönelik yeni düzenleme yapılması için bir çalışma başlatılmasına,

9. Özellikle kız öğrenciler için yapılacak olan yeni yurtların, kampüs içine veya yakınına yapılması konusunda üniversitemizin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Kredi ve Yurtlar Kurumuyla işbirliği yapmalarının tavsiye edilmesine,

10. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği algısının geliştirilmesi için üniversite ve topluma yönelik çalışmalar (kamu spotları, logo vb.) konusunda Yükseköğretim Kurulunca diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak faaliyetler yapılmasına,

11. Yükseköğretim Kurulu bünyesinde, üniversitelerde cereyan eden kadın öğretim elemanlarına yönelik şiddet, mobbing, taciz gibi olayların değerlendirilmesi, bu öğretim elemanlarının statülerinin güçlendirilmesi, karşılaştıkları zorluklara karşı alınacak tedbirler konusunda çalışmalar yanında ayrıca mobbing ofislerinin, kadın akademisyenlerin, kız öğrencilerimizin ve kadın çalışanların sorunlarını doğrudan iletebilecekleri bir kanal oluşturmak üzere üniversitelerimizde üst düzey yöneticilik yapmış bir kadın öğretim üyesi başkanlığında “**Akademide Kadın Çalışmaları ve Sorunları Birimi**” oluşturulmasına karar verilmiştir.

Kamuoyuna önemle duyurulur.

UÇAN SÜPÜRGE ULUSLARARASI KADIN FİLMLERİ FESTİVALİ 18 YAŞINDA

8-18 Mayıs 2015 tarihlerinde düzenlenen Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali bu yıl 18. yaşını kutladı. Bu yılki teması "18'in Halleri" olarak belirlenen festivalde 32 uzun metrajlı, 39 belgesel, 48 kısa film ve 16 animasyon olmak üzere 135 film gösterimi gerçekleşti.

Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivalinde bu yıl gösterime giren filmlerden bazıları şöyleydi:

Dzma/ Brother "Kardeşim için",
Margarita, With A Straw "Hayatımı Yaşa",
Bande de Filles Girlhood "Kızlar Çetesi",
Gett: The Trial of Vivian Amsalem "İsrail Usulü Boşanma",
The Wonders/Le meraviglie "Mucizeler".

"18'in halleri" temasıyla 8-18 Mayıs tarihleri arasında düzenlenen 18. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nde aynı zamanda "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" konulu karikatür sergisi düzenlendi. Festivalde kadın film sanatçıları çok sayıda kadın seyircileriyle buluştu. Etkinlikte, festival için ilk kez kurulan Genç Kurul'un üyeleri tek tek sahneye çıkarak, "18'in halleri" teması kapsamında duygularını ifade edip, ellerindeki mor balonları havaya bıraktılar.

"Unutma Beni"

Kadın Dilbilim Profesörünün Alzheimer Hastalığıyla Sınavı

Nilüfer Neslihan Arslan

Lisa Genova'nın aynı adlı romanından uyarlanan, Richard Glatzer ve Wash Westmoreland'in birlikte senaryolaştırıp yönettikleri 2014 yapımı film, orijinal adıyla "Still Alice", merkezine Alice Howland karakterini alarak bizi, Columbia Üniversitesi'nin etrafında dolayısıyla New York sokaklarında gezdirerek anılar, hatıralar, hayatta biriktirdiklerimiz ve çekirdek aile çemberinde dolaştırıyor.

Dilbilim profesörü olan Alice Howland, kariyerinde oldukça başarılı ve tanınan bir bilimcidir. Doktor eşi ve üç çocuğuyla birlikte ellinci yaşına girdiği hayatına gayet sağlıklı devam ederken, bir konuşma esnasında unuttuğu bir terimle kendini

aniden ve hızlıca kendini göstermeye başlayan Alzheimer hastalığı, başka bir gün koşuya çıktığında da kendini kaybolmuş hissederek evin yolunu bulamamasıyla varlığını iyice belli eder. Alice, önce bu durumu kimseye paylaşamaz; Alzheimer ihtimalini kendine bile itiraf edemez. Bir dilbilim profesörü olarak, insan beynini inceleyen ve gelişimini bilen, bunun üzerine teoriler üretmiş biri olarak kendi beyninin, kendi vücudunun onu hayal kırıklığına uğrattığına inanır. Hastalığı önce kocasıyla, ardından bunun genetik bir tür Alzheimer olduğunu öğrendiğinde de çocuklarıyla paylaşır.

Genel olarak filmin dram dozunun oldukça ayarlanmış ya da ince bir şekilde hesaplanmış olduğunu görüyoruz; başka ellerde ana akım salt bir dram filmine dönüşebilecek, seyirciyi gözleri şişmiş filminden çıkartabilecek bu malzemeye Glatzer ve Westmoreland başka bir yol izlemeyi tercih etmişler. Bazı sahnelerin özellikle hızlı ve akıcı geçişleriyle, daha çok Alice'in kişisel zorlanmalarına ve paniklerine, hastalığı anlama ve onunla yaşama mücadelesine odaklanıyor film. Bunun yanısıra bir aile portresi olarak da var olmayı başarıyor, ancak aile bağlarının üzerinden yumuşakça ve yargılamadan geçiyor. Alice hastalığı başından beri kabullenmekte güçlük çekerken, kimilerine cesur gelebilecek bir cümle kuruyor: "Keşke kanser olsaydım, bu kadar utanmazdım".

Anılarının Alice'i yarı yolda bıraktığını, hayatı boyunca inşa ettiği her şeyin, yaşadıklarının yavaş yavaş hafızasından silindiğini göstererek doğası gereği bir yandan Alzheimer hastalığına farkındalığı arttıran film, çok insani bir hikâye anlatmayı başarıyor. "Beni Unutma", Alice'in bakış açısını temeline alarak aile ilişkilerini, hastalığının genetik yollarla geçebileceğini öğrendikleri zaman kardeşlerin arasındaki tutum farklılıklarını, eşinin duruma bakışını, duruşunu ve tüm bunlarla birlikte Alice'in anne yönünü ve çocuklarıyla ilişkilerini de resmediyor. Ve Alice'in ne olursa olsun çok güçlü bir kadın olarak, en başından beri hastalıkla tüm gücüyle mücadele edişini anlatıyor.

Filmin sonunda en küçük kızıyla birlikte yeni bir ana tanıklık eden, sonrasında hatırlayamayacak olsa da, sırf yaşadıkları o ana ait de olsa, yeni bir hatıra yaratan, o anın içinde var olan bir Alice görüyoruz. Ve o anda, öncesinde kelimelerle arası hep iyi olmuş olan Alice, o herkesin söylenilmesinden en çok etkilendiği kelimeyi biraz zorlanarak da olsa söyleyebiliyor: "Sevgi".

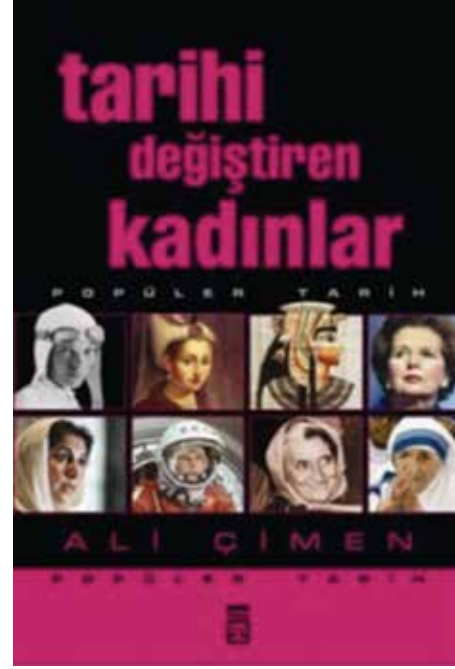
Tarihi Değiştiren Kadınlar

Ali Çimen

Timaş Yayınları (2012)

Önsöz'den....

“Tarihi Değiştiren Kadınlar” denince ilk akla gelen; Mısır İmparatoriçesi Cleopatra, ünlü kadın casus Mata Hari, ünlü bilim kadını Madam Curie, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir dönemine damgasını vurmuş ‘iktidar avcısı’ Hürrem Sultan gibi isimleri kaçınılmaz olarak tekrar ve daha zengin bir içerikle huzurunuzda çıkarmaya çalıştığımız gibi; akıl almaz cinayetleriyle insanlığın lanetini kazanmış, buna karşın Türk yazılı kültüründe fazla bilinmeyen Nazi Cadısı İlse Koch ve Transilvanya'nın Kanlı Kontesi Elizabeth Bathory'yi de tüyler ürperten icraatlarıyla tanıtmak istedik. İnsanlığın özgürlüğe giden yolda devrim niteliğinde adımlar atmasını sağlayan siyahi kadın eylemci Rosa Parks ve Tom Amca'nın Kulübesi isimli romanıyla Amerika'daki kölelik kurumuna kalemiyle savaş açan Harriet Beecher Stowe'da sayfalarımızda ete kemiğe bürünen isimlerden oldu. Macera tutkunu kadınlar da var tabii ki! Bir fabrika işçisiyken kendini uzayda bulan Valentina Vladimirovina Tereşkova ve okyanusları aşan havacılık sevdasıyla hayatını uçmaya adanmış Amelia Earhart'da yüksek tempolu hikâyeleriyle sizi bekliyor.

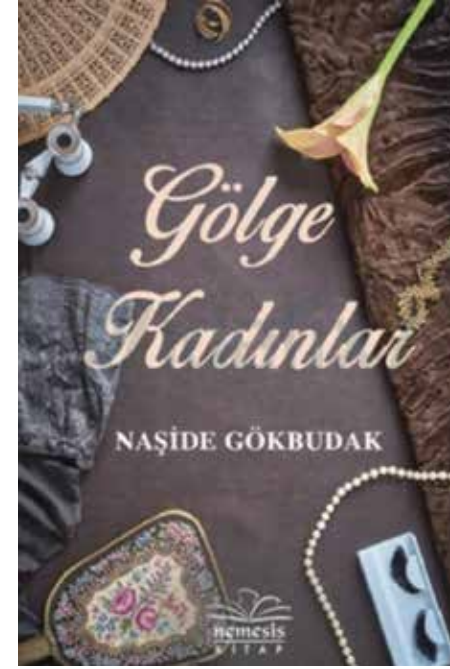
Kitabın önemli bir bölümü ise iktidar peşinde koşan kadınları ele alıyor. Kimler yok ki? Neredeyse ailece Pakistan siyasetine renklerini vermiş Butto ailesinden gelen, Pakistan'ın ve aynı zamanda İslam coğrafyasının ilk kadın başbakanı olmayı başarmış, aynı sıfatı bir kez daha kucaklamak isterken suikasta kurban gitmiş olan Benazir Butto; düşman kardeşi Hindistan'da yine ailece ülke siyasetine damga vurmuş, ülkesinin ilk başbakanı İndira Gandhi; bir İtalyan olarak tüm engelleri aşarak Fransa'nın kraliçesi olmayı başarmış Catherine de Medici; yine sonradan dilini öğrenip dinini benimsediği Rusya'yı çağının en güçlü ülkelerinden biri yapan Büyük Katerina; her ikisi de kendi dönemlerinde İngiliz İmparatorluğu'nu süper güç yapan Kraliçe Elizabeth ile Kraliçe Victoria ve onların bıraktığı yerden bayrağı devralarak İngiltere'yi bir küresel aktöre dönüştüren ‘Demir Lady’ Margaret Thatcher.

İktidarda olan kadınların yanı sıra iktidarda olan erkeklerin yanındaki ihtirashlı kadınlara da şahitlik etti tarih ve dolayısıyla kitabımız da. Sözelimi eşi Başkan Mao'nun arkasındaki itici güç olarak Komünist Çin'in en korkulan simalarından biri olan Jian Qing; oğlunu padişah yapmak için bir diğer oğlunu kurban eden, sarayı kana bulayarak Osmanlı devlet mekanizmasının tekerine çomak sokan, iktidar avcısı Kösem Sultan ve Arjantin Devlet Başkanı Juan Peron'u efsaneye dönüştürme yolunda kendisi bir efsane olan Eva Peron. Onlar da soluk kesen hikâyeleriyle sizlerle buluşmayı bekliyor.

Kimi kadınlar iktidarın tepesinde ya da etrafında mücadele ederken, kimileri de fikirlerin iktidarına talip olmuş, bu uğurda ter dökmüşlerdi. Bu kulvarın önde gelen isimlerinden, varoluşçuluk akımı ile feminizmin mimarlarından Simone de Beauvoir ve sosyalizmin teorisyenlerinden Rosa Luxemburg da konuklarımız arasında.

Ve mübarek kadınlar, azizeler; hak dinlerin o değerli sembol isimleri olmaksızın bu kitap eksik olurdu. İslam Peygamberinin ilk eşi ve ilk Müslüman kadın Hz. Hatice, Firavun'un eşi ve Hz. Musa'nın koruyucusu Hz. Asiye ve Hz. İsa'ya annelik yapma şerefine nail olan Azize Meryem de kitabı şereflendirdiler.

Tüm bu isimlerin yanı sıra, kendini hayra adanmış Rahibe Teresa, hemşireliği asil bir mesleğe dönüştürmedeki çabalarıyla sembolleşmiş Florence Nightingale, TV starlığından bir iyilik sembolüne dönüşmüş olan Oprah Winfrey, savaşıyla azize mertebesine yükselmiş efsane isim Jean D'Arc ve kadınların hayatında önemli yeri olan güzellik kavramını kurumsallaştıran Helena Rubinstein da ilginç öyküleriyle okunmayı bekliyor.

Gölge Kadınlar

Naşide Gökbudak

Nemesis Kitap (2014)

BU HİKAYEMİ,
AYAKLARI ÜZERİNDE DURMAYI BAŞARABİLEN,
ASLA GÖLGE OLMAYAN KADINLARA
İTHAF EDİYORUM

Birbirinden farklı dört kadın.

Dört ayrı dünya, dört ayrı hayat...

Biri Anadolu'nun bağrından kopup gelmiş, bir diğeriyle İtalya'daki hayatını bırakmış; biri dini yüzünden yaşadığı sıkıntıları unutmaya çalışıyor, bir diğeri ise kocasını kaybetmek üzere.

Bu dört kadının tek ortak noktası, İstanbul'un Üsküdar semtindeki lüks bir apartman.

Birbirine komşu olan bu dört farklı kültürden kadının hikâyelerini okudukça, size tanıdık gelecek bir şeyler mutlaka bulacaksınız.

Önsöz'den...

Bir romanımda bahsetmiştim. Henüz okula bile başlamadığım bir yaşıydım. Oruçlu yengemin, oruç tutmayan eşinin rahat yemek yemesi için katlanmış bir gazete parçasıyla, dakikalarca, sinekleri kovması o kadar garibime gitmişti ki, inanın isyan etmişim. Şüphesiz isyanımı kendi içimden, kimse anlamadan etmişim. Söz konusu olan amcamdı. Ve onun isteklerine karşı durulamazdı. Bundan sonraki en az yetmiş yıl boyunca, bu konuda çok hassasiyet göstermiş, kadın-erkek eşitsizliğini ve kadınların kendini bu denli zayıf hissetmelerini bir türlü anlayamamışım. Erkeklerin hükmetme içgüdülerinin acayip baskın olduğunu, tüm kadınların onları mutlu etmek, rahat ettirmek için yaratıldığını sorgusuz kabul etmişler ve etmekte. Şüphesiz kadınların bu durumu böyle doğal kabul etmelerinin birçok etkeni vardı. Dünya üzerinde kanunlar, kurallar, adetler ve gelenekler hep erkeklerin egemenliğini koruma üzerinedi. Ayrıca bizzat kadınlar, ana olarak görevlerini yerine getirirken, kendinin de bir kadın olduğunu unutarak, erkek evlada tanıdıkları haklar ve serbestlikler de yanlış ve çok güçlü sebeplerdi. Eğitimsizlik, ekonomik bağımlılık, herhangi bir konuda kendini çok zayıf ve yetersiz hissetmesi, saklanması gereken önüne geçemediği bir hatasının olması, karşı cinse karşı kontrol edemedikleri aşırı düşkünlük ki bu bazen hayatlarında bir erkek olmadan yaşayamaz hale geldikleri şeklinde kendini gösteriyordu. Bunlar gibi daha birçok durum ortaya çıkıyor ve bu durumlar kadınların gururlarının, kişiliklerinin her gün biraz daha erimesine sebep olabiliyordu. Adeta birer gölge kadın haline geliyorlardı.

Bu durumlarda erkeklerin bencil tavırları, egoları, hükmetme ve üstünlük içgüdüleri daha da baskın olmaya başlıyor ve en ufak bir başkaldırma da veya eşlerine layık gördükleri hayatı kabul etmeme durumunda ise kadınlar bunu hayatları ile ödeyebiliyordu. Yirmi birinci yüzyılda, bizzat toplumumuzda görülen ve gittikçe artan kadın cinayetleri içler acısı bir durum olarak sürekli karşımıza çıkıyor. Şüphesiz bu, bütün erkekler ve bütün kadınlar böyledir anlamına gelmiyor. Çok anlayışlı, sayıldığı kadar sayan, eşine kıymet vermenin kendisine, yuvasına ve çocuklarına hatta topluma kıymet vermek olduğunu idrak eden erkekler; kendini korumasını bilen de kadınlar var. Bu kitabımda mercek altına aldığım, dört beş çiftin, muhteşem başlayan aşklarının nasıl yok olduğunu, neler yaşadıklarını anlatmaktayım. Gerçek aşklar, gerçek acılar ve yaşama hakkını bile kaybetmiş insanlar tanyacaksınız. İnşallah, bu durum toplumumuzda normal dengeler içine alınabilir de şahıs olarak, aile olarak, hiç suçları yokken acı çeke çocuklar olarak, daha mutlu, daha güzel hayatlar yaşanabilir. Hayatımızdaki bütün pürüzlerin yok olması temennisi ile.

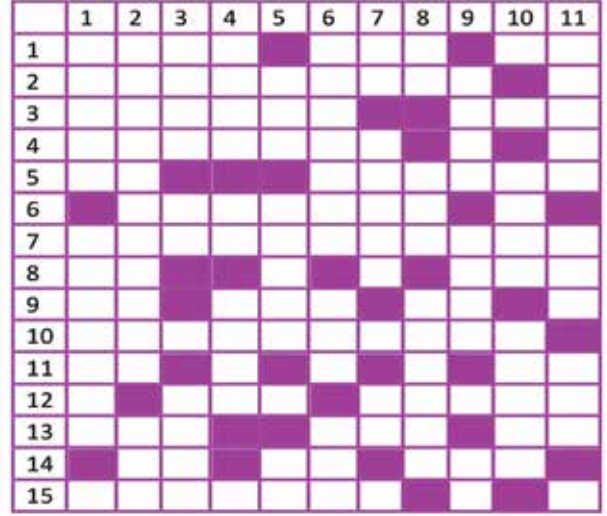

SOLDAN SAĞA

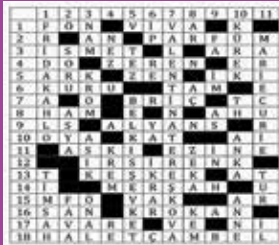
1. İş yapma – Mutfakta kullanılan bir yemek kabı – Suyu oluşturan iki atomun sembolleri.
2. Aşk ve zeka sembolü olarak tanınan İskenderiyeli Mısır kraliçesi – Yaşamın yapıtaşı bir atomun sembolü.
3. Haram veya yasaklanmış anlamında kullanılan bir söz - Acıma sözcüğü.
4. Arama eylemini yaptırmak – Çengelli bir harf.
5. Bir nota – Kablo veya ip sarılan düzeneç.
6. Soğuk, kara kış.
7. Köy kadınları çizimleriyle ünlü bir kadın karikatürist.
8. Bir hayvan – Bir göz rengi.
9. RK – Bir hastalık ismi – Sümer topraklarında bir antik şehir.
10. Açlık, Birgün Mutlaka filmlerinin yapımcısı kadın yönetmen.
11. İçinde bulunduğumuz zaman - Bir şeyin eksliğini tamamlamak için ona katılan parça.
12. İstanbul'da bulunan bir üniversitenin kısaltılmış ismi – Kansızlık.
13. Üye – On screen display menüsünün kısa yazılışı.
14. Heykele ruh veren sanatçı olarak tanınan ünlü Fransız kadın heykeltıraşın soyismi – Alfabenin ilk harfi – Alfabenin son harfi.
15. Kalsedon kuvarsının bir türü olan yarı saydam mineral.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Eksik bir şeyi tamamlama, daha iyi duruma getirme – Fırfır.
2. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün mimarı Alman politikacı ve kadın hakları savunucusu - İşaret vermek, uyararak, çağırarak için kullanılan ve bir çan ile bu çana vuran bir tokmaktan oluşan, elle veya başka düzenle çalışan araç.
3. Kurtuluş, kurtulma –Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü – Yırtık veya delik bir şeyi uygun bir parça ile onarma, kapatma.
4. Ana atardamar – Mahallenin kısa yazılışı – Kalsedon kuvarsının bir türü olan yarı saydam mineral.
5. Privacy enhanced mail için kısaltma - İleri atılma, atılım – Bir müzik aleti.

6. Tüm, bütün olarak - Bir atadan gelen kimselerin topluluğu – İngilizce'de bir.
7. Satrançta, her yönde siyahtan beyaza ve beyazdan siyaha bir hane atlayarak L biçiminde hareket eden taş - Bir yerden bir yere yük veya posta taşıyan şirket - skambil, domino vb. oyunlarda bir işaretini taşıyan kâğıt veya taş, birli.
8. Stronsiyumun simgesi – Türkiye İstatistik Kurumu'nun kısaltılmış halinin ilk harfi eksik tersten yazılımlı - Afrika kıtasının doğu kesiminde yer alan ve denize kıyısı olmayan bir kara ülkesi.
9. Marmara Denizi'nde bir ada – Ölümünün 52. Yılında andığımız dünyaca ünlü bir şairimizin Saman Sarısı şiirini ithaf ettiği eşinin ismi – Sodyumun simgesi.
10. Hidrojenin simgesi – Alfabenin ilk harfi – Gerçek - May danozgillerden, kimyon türü bir bitkinin sarımsak ve kırmızı biberle karıştırılarak yapılan karışım.
11. İlk Latin Amerika kökenli astronot ve robot parçalarının kalite kontrolünde kullanılan optik analiz sistemleri isimli buluşu geliştiren kadın bilimci.

Dergimizin 1. sayısındaki bulmacayı doğru yanıtlayan okurlarımızdan Tahsin Perek (İstanbul) ve Celal Elbir (İstanbul) Marie Curie isimli kitap ödülünü kazanmıştır. Dergimizin bu sayısında yukarıdaki bulmacayı doğru çözen okurlarımız arasından belirleyeceğimiz üç kişi Virginia Woolf'un Mrs Dalloway isimli kitabını kazanacak. Çözümlerinizin değerlendirmeye alınabilmesi içinde en geç 1 Kasım 2015 tarihine kadar e-posta veya faks ile adresimize ulaşmanız gerekiyor. Kolay gelsin.

